บทที่ ๓
การประเมินผลปัจจัยและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำแผนแม่บทพัฒนาแรงงานไทยในระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) นอกจากการศึกษาทบทวนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ นโยบายรัฐบาล และแผนยุทธศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามที่กล่าวมาแล้วในบทที่ ๒ ยังได้มีการศึกษาสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ แรงงาน การเมืองและสังคมที่เกี่ยวข้อง ในช่วงปี ๒๕๕๕ – ปัจจุบัน โดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๑ ประเด็นเศรษฐกิจไทยปี ๒๕๕๙ และแนวโน้ม

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกรายงานเศรษฐกิจและการเงิน เดือน ธันวาคม ๒๕๕๙ และภาวะเศรษฐกิจต่างประเทศเดือน กันยายน ๒๕๕๙ โดยสรุปได้ดังนี้

๓.๑.๑ สรุปภาวะเศรษฐกิจไทย

เศรษฐกิจไทยในเดือนธันวาคม ๒๕๕๙ ขยายตัวต่อเนื่องจากเดือนก่อน จากการใช้จ่ายภาครัฐที่ขยายตัวสูงทั้งรายจ่ายประจำและลงทุน และมูลค่าการส่งออกสินค้าที่ฟื้นตัวชัดเจนขึ้น สอดคล้องกับการผลิตในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกและการนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ภาคการท่องเที่ยวกลับมาขยายตัวตามจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่ได้รับผลดีจากมาตรการยกเว้นและลดค่าธรรมเนียมวีซ่าชั่วคราวสำหรับบางประเทศ ประกอบกับการบริโภคภาคเอกชนโดยรวมปรับดีขึ้นตามความเชื่อมั่นผู้บริโภค และผลของมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายในช่วงปลายปี สำหรับการลงทุนภาคเอกชนมีทิศทางปรับดีขึ้นต่อเนื่องแต่ยังกระจุกตัวอยู่ในบางธุรกิจ

ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจอัตราเงินเฟ้อทั่วไปปรับเพิ่มขึ้นจากเดือนก่อนตามราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศเป็นสำคัญ สำหรับอัตราการว่างงานที่ปรับฤดูกาลทรงตัวจากเดือนก่อน ขณะที่ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลต่อเนื่องจากทั้งดุลการค้า และดุลบริการ รายได้ และเงินโอน

การใช้จ่ายภาครัฐขยายตัวทั้งรายจ่ายประจาและลงทุน และยังคงเป็นแรงขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจโดยรายจ่ายประจำขยายตัวตามค่าใช้จ่ายดำเนินงานเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขณะที่รายจ่ายลงทุนขยายตัวจากโครงการคมนาคมและระบบชลประทานที่เร่งเบิกจ่ายได้มากตามผลของมาตรการกระตุ้นการลงทุนขนาดเล็กและการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ด้านรายได้จัดเก็บของรัฐบาลหดตัวจากรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีเป็นสำคัญเนื่องจากฐานที่สูงในปีก่อนซึ่งมีการนาส่งรายได้จากการประมูลคลื่นความถี่ย่าน ๔G แต่หากหักผลดังกล่าว รายได้จัดเก็บของรัฐบาลยังขยายตัวได้ตามภาษีเงินได้นิติบุคคลที่เพิ่มขึ้นจากกาไรส่งกลับของบริษัทต่างชาติในไทย

มูลค่าการส่งออกสินค้าฟื้นตัวชัดเจนขึ้น โดยในเดือนนี้ขยายตัวร้อยละ ๕.๖ จากระยะเดียวกันปีก่อน จาก ๑) อุปสงค์ต่างประเทศในหลายสินค้าปรับดีขึ้นต่อเนื่อง อาทิ แผงวงจรรวม (IC) เพื่อผลิตสมาร์ทโฟน รถยนต์และอุปกรณ์เพื่อรองรับ Internet of Things (IoT) สอดคล้องกับการขยายกำลังการผลิตในช่วงก่อนหน้า เครื่องใช้ไฟฟ้าขยายตัวตามการส่งออกเครื่องปรับอากาศไปยังอินเดีย ประเทศในตะวันออกกลางและเวียดนาม และการส่งออกแผงกำเนิดไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ไปยังสหรัฐฯ ๒) อุปสงค์ที่เร่งขึ้นชั่วคราว

จากการเร่งนำเข้าสินค้าจากจีน อาทิ ยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางเพื่อใช้ผลิตยางล้อไปสหรัฐฯ และ ๓) สินค้าที่ราคาส่งออกเคลื่อนไหวตามราคาน้ำมันดิบขยายตัวต่อเนื่อง ทั้งราคาที่ปรับเพิ่มขึ้นหลังจากประเทศผู้ผลิตน้ำมันบรรลุข้อตกลงการลดกำลัง การผลิต และปริมาณที่ขยายตัวจากการส่งออกผลิตภัณฑ์ใหม่ในกลุ่มสินค้าปิโตรเคมีไปจีนทั้งนี้ การผลิตภาคอุตสาหกรรมขยายตัวเล็กน้อยตามการผลิตในหลายหมวดสินค้าสอดคล้องกับภาคการส่งออก อย่างไรก็ตาม การผลิตในกลุ่มยานยนต์หดตัวสูงเนื่องจากผู้ผลิตบางรายหยุดการผลิตเพื่อปรับเปลี่ยนสายการผลิตเป็นรถยนต์ รุ่นใหม่ สำหรับมูลค่าการนาเข้าสินค้าขยายตัวสูงที่ร้อยละ ๑๐.๕ จากระยะเดียวกันปีก่อน ตามการขยายตัวในทุกหมวด โดยเฉพาะหมวดวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางที่ขยายตัวตัวสูงต่อเนื่อง โดยการนาเข้าเชื้อเพลิงขยายตัว จากทั้งปริมาณเนื่องจากฐานที่ต่ำในระยะเดียวกันปีก่อน และราคาที่สูงขึ้นตามราคาน้ำมันดิบการนำเข้าโลหะขยายตัวตามการผลิตเหล็กแผ่นสำเร็จรูปเพื่อใช้ในการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและเตรียมผลิตรถยนต์ และการนำเข้าชิ้นส่วนแผงวงจรรวม พลาสติก และเคมีภัณฑ์ขยายตัวต่อเนื่องสอดคล้องกับแนวโน้มการส่งออกของสินค้าดังกล่าว

ภาคการท่องเที่ยวปรับดีขึ้นสะท้อนจากจานวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่กลับมาขยายตัวได้ที่ร้อยละ ๑.๑ จากระยะเดียวกันปีก่อน และเมื่อขจัดผลของฤดูกาลจานวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ ๙.๐ จากเดือนก่อนตามจำนวนนักท่องเที่ยวจีนที่ปรับดีขึ้นบ้างหลังการปราบปรามทัวร์ผิดกฎหมายในช่วงก่อนหน้าส่วนหนึ่งเป็นผลจากมาตรการยกเว้นและลดค่าธรรมเนียมวีซ่าเป็นการชั่วคราวสาหรับบางประเทศโดยเริ่มมีผลตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๕๙

การบริโภคภาคเอกชนโดยรวมปรับดีขึ้นตามความเชื่อมั่นของผู้บริโภคด้านรายได้ในอนาคตสอดคล้องกับภาคการส่งออกและการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มปรับดีขึ้น นอกจากนี้ ยังได้รับผลดีจากมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายและการท่องเที่ยวในช่วงปลายปี อย่างไรก็ตาม การใช้จ่ายในหมวดสินค้าคงทนหดตัวจากผลของฐานที่สูงในระยะเดียวกันปีก่อน จากการเร่งซื้อรถยนต์ก่อนมีการปรับขึ้นภาษีสรรพสามิตในเดือนมกราคม ๒๕๕๙

การลงทุนภาคเอกชนมีทิศทางปรับดีขึ้นต่อเนื่อง ทั้งการลงทุนภาคการก่อสร้างและการลงทุนเครื่องจักรและอุปกรณ์ อย่างไรก็ดี ดัชนีการลงทุนภาคเอกชนยังคงหดตัวเมื่อเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อนและกระจุกตัวอยู่ในธุรกิจพลังงานทดแทน ธุรกิจบริการและขนส่ง และธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับกับการส่งออกและการก่อสร้างของภาครัฐ

ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปอยู่ที่ร้อยละ ๑.๑๓ เร่งสูงขึ้นจากร้อยละ ๐.๖๐ ในเดือนก่อน ตามราคาน้ามันขายปลีกในประเทศที่ปรับเพิ่มขึ้น ขณะที่อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานทรงตัวตามต้นทุนโดยรวมและ แรงกดดันจากอุปสงค์ในประเทศยังต่างอัตราการว่างงานที่ปรับฤดูกาลทรงตัวจากเดือนก่อน ด้านดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลต่อเนื่องจากทั้งดุลการค้าตามมูลค่าการส่งออกสินค้าที่ยังขยายตัว และดุลบริการรายได้ และเงินโอน ตามรายรับภาคการท่องเที่ยวที่ปรับดีขึ้นสอดคล้องกับจานวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นสาหรับดุลบัญชีเงินทุนเคลื่อนย้ายขาดดุลสุทธิจาก ๑) การนำเงินออกไปฝากในต่างประเทศของกองทุนรวมที่ลงทุนในต่างประเทศ (FIF) โดยเฉพาะในฮ่องกง มาเก๊า และจีน และ ๒) การออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของภาคธุรกิจไทย (TDI) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการให้เงินกู้ยืมแก่บริษัทในเครือธุรกิจอาหารในสหรัฐฯ

เศรษฐกิจไทยในไตรมาสที่ ๔ ขยายตัวต่อเนื่อง โดยการใช้จ่ายภาครัฐยังคงเป็นแรงขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจ ขณะที่มูลค่าการส่งออกสินค้ามีทิศทางฟื้นตัวชัดเจนขึ้นทั้งด้านราคาและปริมาณ สอดคล้องกับการผลิตในภาคอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก อย่างไรก็ตาม ภาคการท่องเที่ยวชะลอลงตามจานวนนักท่องเที่ยวจีนที่ได้รับผลกระทบจากการปราบปรามทัวร์ผิดกฎหมาย ขณะที่การบริโภคภาคเอกชนในหมวดบริการชะลอลงจาก

ปัจจัยชั่วคราวในประเทศ อย่างไรก็ดี มาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐในช่วงปลายปีมีส่วนช่วยพยุงการบริโภคภาคเอกชนได้บางส่วน ด้านการลงทุนภาคเอกชนหดตัวในอัตราที่ลดลงแต่ยังจากัดอยู่ในบางธุรกิจโดยเฉพาะ ภาคบริการ พลังงานทดแทน และอุตสาหกรรมที่การส่งออกปรับดีขึ้น ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปปรับเพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนตามราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศและราคาอาหารสด อัตราการว่างงานที่ปรับฤดูกาลเพิ่มขึ้นเล็กน้อยแต่ยังอยู่ในระดับต่ำ ขณะที่ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลต่อเนื่องจากดุลการค้าตามมูลค่าการส่งออกที่ปรับดีขึ้น

๓.๑.๒ สรุปภาวะเศรษฐกิจต่างประเทศ

ภาวะเศรษฐกิจประเทศคู่ค้า เศรษฐกิจประเทศคู่ค้าในเดือนกันยายน ๒๕๕๙ โดยรวมปรับดีขึ้นจากเดือนก่อนจากเศรษฐกิจกลุ่ม G๓ เป็นสำคัญ

เศรษฐกิจสหรัฐฯ ปรับดีขึ้นตามการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชน สะท้อนจากยอดค้าปลีกที่กลับมาขยายตัวในเกือบทุกกลุ่มสินค้า โดยเฉพาะรถยนต์ที่ได้รับผลดีจาก การส่งเสริมการขายของผู้จัดจำหน่ายซึ่งการบริโภคที่กลับมาขยายตัวส่งผลให้ภาคการผลิตปรับดีขึ้นเช่นกัน สอดคล้องกับจำนวนการจ้างงานนอกภาคเกษตรที่เพิ่มขึ้น ๑๕๖,๐๐๐ ตำแหน่งจากเดือนก่อน สะท้อนภาวะตลาดแรงงานที่ฟื้นตัวต่อเนื่อง

เศรษฐกิจกลุ่มยูโรฟื้นตัว ตามภาคการผลิตที่ปรับดีขึ้น สอดคล้องกับอุปสงค์ในประเทศที่ฟื้นตัวต่อเนื่องจากภาวะ การเงินที่ยังผ่อนคลายและความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่ปรับดีขึ้น เพราะความกังวลเกี่ยวกับผล ของการพ้นจากการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร (Brexit) ต่อภาวะเศรษฐกิจและการจ้างงานในอนาคตผ่อนคลายลง

เศรษฐกิจญี่ปุ่นปรับดีขึ้นจาก เดือนก่อนตามภาคการผลิต สะท้อนจากดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อภาคอุตสาหกรรม (Purchasing Managers Index: PMI) ที่อยู่สูงกว่าระดับ ๕๐ ต่อเนื่องกันเป็นเดือนที่สอง เนื่องจากได้รับผลดีจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ อย่างไรก็ดี มูลค่าการส่งออก ยังคงหดตัวโดยเฉพาะการส่งออกไปจีนที่เศรษฐกิจชะลอตัว

เศรษฐกิจจีนชะลอลงเล็กน้อยตามการบริโภค สะท้อนจากยอดค้าปลีกที่ขยายตัวใน อัตราที่ชะลอลง รวมทั้งภาคการผลิตได้รับผลกระทบจากการหยุดผลิตชั่วคราวของโรงงาน ต่าง ๆ ในบริเวณรอบพื้นที่จัดประชุมเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจการเงินของกลุ่มประเทศ เศรษฐกิจก้าวหน้ากับประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ (Group of Twenty : G๒๐) ขณะที่การลงทุนโดยรวมในเดือนนี้ปรับดีขึ้นเล็กน้อยตามการลงทุนในภาคอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับ ผลดีจากมาตรการกระตุ้นอุปสงค์ในช่วงก่อนหน้า และภาคอุตสาหกรรมที่ผลผลิตและการส่งออกเริ่มทรงตัว

เศรษฐกิจเอเชียไม่รวมจีนในภาพรวมยังฟื้นตัวได้อย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยการส่งออกของไต้หวันได้รับผลดีจากการส่งออกสินค้ากลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการเร่งผลิตเพื่อ รองรับการเปิดตัวสมาร์ทโฟนรุ่นใหม่ ขณะที่การส่งออกของสิงคโปร์ชะลอลงตามความ ผันผวนของการส่งออกสินค้ากลุ่มเวชภัณฑ์เป็นสำคัญ ขณะที่การส่งออกสินค้ากลุ่มอิเล็กทรอนิกส์เริ่มฟื้นตัวสอดคล้องกับทิศทางการส่งออกของประเทศในภูมิภาค สำหรับการบริโภคของฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียปรับดีขึ้นตามความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่ดีขึ้นตาม แนวโน้มเศรษฐกิจและมาตรการสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจของภาครัฐ ส่วนการบริโภคของไต้หวันและฮ่องกงสะท้อนจากยอดค้าปลีกชะลอลงจากจำนวนนักท่องเที่ยว จีนที่ลดลงมากเพราะปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองกับจีน

อัตราเงินเฟ้อโลกในเดือนกันยายน ๒๕๕๙ ปรับเพิ่มขึ้นเล็กน้อยตามราคาอาหารสดที่เร่งขึ้น ซึ่งเป็นผลจากสภาพอากาศแปรปรวนและอิทธิพลของมรสุมที่ทำให้ผลผลิตเสียหายรวมทั้งราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกมีแนวโน้มปรับเพิ่มขึ้นตามราคาน้ำมันดิบ โดยเฉพาะปาล์มน้ำมันและถ่านหิน

๓.๑.๓ แนวโน้มธุรกิจ ปี ๒๕๖๐

จากรายงานโน้มธุรกิจ เดือนมกราคม ๒๕๖๐ ของธนาคารแห่งประเทศไทย ได้สรุปภาวะธุรกิจในไตรมาสที่ ๔ ปี ๒๕๕๙ และแนวโน้ม ดังนี้

ภาพรวมธุรกิจไตรมาสที่ ๔ ปี ๒๕๕๙ ขยายตัวต่อเนื่องจากไตรมาสก่อน แม้จะชะลอลงบ้าง แต่จากปัจจัยชั่วคราว ผู้ประกอบการประเมินว่าการบริโภคภาคเอกชนขยายตัวชะลอลงบ้าง เพราะถูกกระทบจากบรรยากาศที่ไม่เอื้ออำนวยให้ใช้จ่ายและท่องเที่ยวในช่วงที่ผ่านมาแต่ก็ยังอยู่ในทิศทางการฟื้นตัว ส่วนหนึ่งจากมาตรการกระตุ้นของภาครัฐ ทำให้ยอดขายสินค้าและบริการหลายหมวดปรับเพิ่มขึ้นได้โดยเฉพาะในช่วงปลายไตรมาส อย่างไรก็ดี รายได้เกษตรกรที่ยังไม่กระจายในทุกกลุ่ม ส่งผลให้การฟื้นตัวของการบริโภคภาคเอกชนแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค โดยการบริโภคในภาคเหนือจะค่อนข้างฟื้นตัวช้ากว่าภาคอื่นๆ ด้านธุรกิจส่งออกปรับดีขึ้นและกระจายในหลายสินค้า อาทิ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์พื้นฐานที่เป็นส่วนประกอบในสินค้าหลายชนิด อาหารและผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหาร และเครื่องใช้ไฟฟ้า อย่างไรก็ดี กิจกรรมในภาคท่องเที่ยวหดตัวจากผลของการปราบปรามทัวร์ผิดกฎหมายเป็นสำคัญ แต่ผู้ประกอบการเชื่อมั่นว่าเป็นเพียงระยะสั้น โดยผลกระทบจะกระจุกอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของชาวจีน ได้แก่ กรุงเทพฯ และพัทยา สำหรับภาคอสังหาริมทรัพย์ ผู้ประกอบการเห็นว่าภาวะตลาดอสังหาริมทรัพย์ยังคงชะลอตัว เนื่องจากกำลังซื้อของลูกค้าระดับกลางถึงล่างยังไม่เข้มแข็ง กิจกรรมเศรษฐกิจโดยรวมที่ยังฟื้นตัวอย่างช้าๆ ส่งผลให้การลงทุนภาคเอกชนยังอยู่ในระดับต่ำ ส่วนใหญ่ยังกระจุกอยู่ในภาคการค้าและบริการ ในขณะที่การลงทุนในภาคการผลิตยังไม่เพิ่มในวงกว้าง แต่พบว่า ผู้ประกอบการหลายรายในหลายธุรกิจได้มีการลงทุนเพิ่มในเครื่องจักรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทดแทนแรงงาน รวมทั้งลงทุนเพื่อพัฒนาสินค้ามากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ชัดเจนขึ้นในทุกภูมิภาค

ในไตรมาสที่ ๑ ปี ๒๕๖๐ ผู้ประกอบการคาดว่าเศรษฐกิจจะปรับดีขึ้น การบริโภคภาคเอกชนได้รับปัจจัยสนับสนุนจากกาลังซื้อที่คาดว่าจะปรับดีขึ้นตามรายได้เกษตรกรที่ดีขึ้นและกระจายไปหลายกลุ่มมากขึ้นและรายได้ นอกภาคเกษตรที่ปรับดีขึ้นตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันผู้ประกอบการเชื่อมั่นว่าการท่องเที่ยวจะปรับดีขึ้น สะท้อนจากอัตราการจองที่พักล่วงหน้าที่ดีขึ้นแล้วและบรรยากาศการท่องเที่ยวที่กลับมาจากการดำเนินมาตรการกระตุ้นของภาครัฐและเอกชน กอปรกับผู้ประกอบการหลายรายปรับกลยุทธ์ทาการตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายมากขึ้น เช่นเดียวกันผู้ประกอบการส่งออกเห็นว่าการส่งออกสินค้าจะปรับดีขึ้นเป็นลำดับตามทิศทางการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกและประเทศคู่ค้า อย่างไรก็ดีผู้ประกอบการบางส่วนแสดงความกังวลต่อนโยบายการกีดกันการค้าของสหรัฐฯ ที่มีต่อจีน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสินค้าส่งออกของไทยในระยะข้างหน้า สำหรับภาคอสังหาริมทรัพย์ ผู้ประกอบการคาดว่าตลาดอสังหาริมทรัพย์จะขยายตัวเล็กน้อยจากการเปิดตัวโครงการใหม่หลังเลื่อนออกไปในช่วงไตรมาสสุดท้ายของ ปี ๒๕๕๙ อย่างไรก็ตาม กิจกรรมเศรษฐกิจที่คาดว่าจะดีขึ้นยังไม่ส่งผลให้การลงทุนภาคเอกชนเพิ่มขึ้นชัดเจนนัก ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าแนวโน้มการลงทุนภาคเอกชนน่าจะทรงตัวต่อไป เนื่องจากการฟื้นตัวของอุปสงค์ทั้งในและต่างประเทศยังเป็นลักษณะอย่างค่อยเป็นค่อยไปเท่านั้น อีกทั้งกำลังการผลิตในหลายธุรกิจยังเพียงพอ อย่างไรก็ตาม เชื่อมั่นว่าการลงทุนในโครงการพื้นฐานขนาดใหญ่ของภาครัฐ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้นจะเป็นผลดีต่อการตัดสินใจลงทุนของธุรกิจในระยะต่อไป

๓.๒ สถานการณ์แรงงาน

<u>นิยามศัพท์</u>

๑) แรงงานในระบบ หมายถึง ผู้มีงานทำที่ได้รับความคุ้มครองหรือหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ ครูใหญ่หรือครูโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ลูกจ้างที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน ผู้มีงานทำที่ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคมมาตรา ๓๓, ๓๙ และ ๔๐

๒) แรงงานนอกระบบ หมายถึง ผู้มีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงานเช่นเดียวกับแรงงานในระบบ

๓) ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป

๔) ผู้มีงานทำ หมายถึง บุคคลที่อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป และในสัปดาห์แห่งการสำรวจมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) ได้ทำงานตั้งแต่ ๑ ชั่วโมงขึ้นไป โดยได้รับค่าจ้าง เงินเดือน ผลกำไร เงินปันผล ค่าตอบแทนที่มีลักษณะอย่างอื่นสำหรับผลงานที่ทำเป็น เงินสด หรือ สิ่งของ

(๒) ไม่ได้ทำงานหรือทำงานน้อยกว่า ๑ ชั่วโมงแต่เป็นบุคคลที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ (ซึ่งถือว่าเป็น ผู้ที่ปกติมีงานทำ)

- ยังไม่ได้รับค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือผลประโยชน์อื่นๆ หรือผลกำไรจากงานหรือธุรกิจในระหว่างที่ไม่ได้ทำงาน
- ไม่ได้รับค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือ ผลประโยชน์อื่นๆ หรือ ผลกำไรจากงานหรือธุรกิจในระหว่างที่ไม่ได้ทำงาน แต่ยังมีงานหรือธุรกิจที่จะกลับไปทำ

(๓) ทำงานอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง โดยไม่ได้รับค่าจ้างในวิสาหกิจหรือไร่เกษตรของหัวหน้าครัวเรือนหรือของสมาชิกครัวเรือน

๕) งาน หมายถึง กิจการที่ทำที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) กิจการที่ทำแล้วได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินหรือสิ่งของค่าตอบแทนที่เป็นเงินอาจจ่ายเป็นรายเดือน รายสัปดาห์ รายวัน หรือรายชิ้น

(๒) กิจการที่ทำแล้วได้ผลกำไร หรือหวังที่จะได้รับผลกำไร หรือ ส่วนแบ่งเป็นการตอบแทน

(๓) กิจการที่ทำให้กับธุรกิจของสมาชิกในครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือผลกำไรตอบแทนอย่างใด ซึ่งสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบธุรกิจนั้นจะมีสถานภาพการทำงาน เป็นประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือนายจ้าง

๖) อาชีพ หมายถึง ประเภทหรือชนิดของงานที่บุคคลนั้นทำอยู่ การจัดจำแนกประเภทอาชีพใช้ตาม International Standard Classification of Occupation, (ISCO – 08) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)

๗) อุตสาหกรรม หมายถึง ประเภทของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ได้ ดำเนินการโดยสถานประกอบการที่บุคคลนั้นกำลังทำงานอยู่หรือประเภทของธุรกิจซึ่งบุคคลนั้นได้ดำเนินการอยู่ในสัปดาห์แห่งการสำรวจการจัดจำแนกประเภทอุตสาหกรรมใช้ตาม Thailand Standard Industrial Classification, (TSIC 2009)

๘) สถานภาพทำงาน หมายถึง สถานะของบุคคลที่ทำงานในสถานที่ทำงานหรือธุรกิจ แบ่งออกเป็น ๕ ประเภท คือ

(๑) นายจ้าง หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจของตนเองเพื่อหวังผลกำไรหรือส่วนแบ่ง และได้จ้างบุคคลอื่นมาทำงานในธุรกิจในฐานะลูกจ้าง

(๒) ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจของตนเองโดยลำพังผู้เดียวหรืออาจมีบุคคลอื่นมาร่วมกิจการด้วยเพื่อหวัง ผลกำไรหรือส่วนแบ่ง และไม่ได้จ้างลูกจ้าง แต่อาจมีสมาชิกในครัวเรือนหรือ ผู้ฝึกงานมาช่วยทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนอย่างอื่นสำหรับงานที่ทำ

(๓) ช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง หมายถึง ผู้ที่ช่วยทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างในไร่นาเกษตรหรือในธุรกิจของสมาชิกในครัวเรือน

(๔) ลูกจ้าง หมายถึง ผู้ที่ทำงานโดยได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน รายสัปดาห์ รายวัน รายชิ้น หรือเหมาจ่ายค่าตอบแทนที่ได้รับจากการทำงานอาจจะเป็นเงิน หรือสิ่งของ โดยลูกจ้างแบ่งออกเป็น ๓ ประเภทดังนี้

- ลูกจ้างรัฐบาล หมายถึง ข้าราชการ พนักงานเทศบาล พนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด เจ้าหน้าที่องค์การระหว่างประเทศ ตลอดจนลูกจ้างประจำ และชั่วคราวของรัฐบาล
- ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ หมายถึงผู้ที่ทำงานให้กับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ
- ลูกจ้างเอกชนหมายถึง ผู้ที่ทำงานให้เอกชน หรือธุรกิจของเอกชน รวมทั้งผู้ที่รับจ้างทำงานบ้าน

(๕) การรวมกลุ่ม หมายถึง กลุ่มคนที่มาร่วมกันทำงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพึ่งตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกแต่ละคนมีความเท่าเทียมกัน ในการกำหนดการทำงานทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการลงทุน การขาย งานอื่นๆ ของกิจการที่ทำ ตลอดจนการแบ่งรายได้ให้แก่สมาชิก ตามที่ตกลงกัน (การรวมกลุ่มดังกล่าวอาจจดทะเบียนจัดตั้งในรูปของสหกรณ์ หรือไม่ก็ได้)

การจัดจำแนกประเภทสถานภาพการทำงาน ใช้ตาม International Classification of Status in Employment, ๑๙๙๓ (ICSE – ๙๓) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) มีสถานภาพการทำงานเพิ่มขึ้นอีก ๑ กลุ่มคือ การรวมกลุ่ม (Member of Producers' Cooperative)

๙) ชั่วโมงทำงาน หมายถึง จำนวนชั่วโมงทำงานจริงทั้งหมด ในสัปดาห์ ๔ แห่งการสำรวจ สำหรับผู้ที่มีงานประจำซึ่งไม่ได้ทำงานในสัปดาห์ ๔ แห่งการสำรวจให้บันทึกจำนวนชั่วโมงเป็น ๐ ชั่วโมง

๑๐) ระดับการศึกษาที่สำเร็จ ได้จำแนกการศึกษาตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ดังนี้

(๑) ไม่มีการศึกษา หมายถึง บุคคลที่ไม่เคยเขาศึกษาในโรงเรียน หรือไม่เคยได้รับการศึกษา

(๒) ต่ำกว่าประถมศึกษา หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมปีที่ ๖ หรือชั้นประถมปีที่ ๗ หรือชั้น ม.๓ เดิม

(๓) สำเร็จประถมศึกษา หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ ๖ หรือชั้นประถมปีที่ ๗ หรือชั้น ม.๓ แต่ไม่สำเร็จระดับการศึกษาที่สูงกว่า

(๔) สำเร็จมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษา ตั้งแต่ชั้น ม.๓ ม.ศ.๓ หรือ ม. ๖ เดิมขึ้นไป แต่ไม่สำเร็จระดับการศึกษาที่สูงกว่า

(๕) สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลาย

- สายสามัญ หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภทสามัญศึกษาตั้งแต่ชั้น ม.๖ ม.ศ.๕ หรือ ม.๘ เดิมขึ้นไปแต่ไม่สำเร็จระดับศึกษาที่สูงกว่า
- อาชีวศึกษา หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภทอาชีวศึกษาหรือวิชาชีพที่เรียนต่อจากระดับมัธยมศึกษาตอนตนหรือเทียบเท่า โดยมีหลักสูตรไม่เกิน ๓ ปี และไม่สำเร็จระดับการศึกษาที่สูงกว่า

- วิชาการศึกษา หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภทวิชาการศึกษา (การฝึกหัดครู) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป แต่ไม่สำเร็จระดับการศึกษาที่สูงกว่า

(๖) อุดมศึกษา

- สายวิชาการ หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภทสามัญศึกษาหรือสายวิชาการ โดยได้รับวุฒิบัตรระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี โท เอก

- สายวิชาชีพ หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภทอาชีวศึกษาหรือสายวิชาชีพที่ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือเทียบเท่าอนุปริญญา ปริญญาตรี

- สายวิชาการศึกษา หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภทวิชาการศึกษา และได้รับประกาศนียบัตรระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี

(๗) อาชีวศึกษาระยะสั้น หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษา หรือการฝึกอบรมประเภทอาชีวศึกษาที่มีหลักสูตรไม่เกิน ๑ ปี และได้รับประกาศนียบัตรหรือใบรับรองเมื่อสำเร็จการศึกษาพื้นความรู้ของผู้เข้าเรียน ได้กำหนดให้แตกต่างตามวิชาเฉพาะแต่ละอย่างที่เรียน แต่อย่างต่ำต้องจบประถมปีที่ ๔ หรือเทียบเท่า

(๘) อื่น ๆ หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาที่ไม่สามารถเทียบชั้นได้

๓.๒.๑ การจ้างงานและการว่างงาน

๑) กำลังแรงงาน

ข้อมูลกำลังแรงงานเป็นข้อมูลจากผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำหรับไตรมาสที่ ๓ ปี ๒๕๕๙ พบว่าประเทศไทยมีประชากรที่อยู่ในวัยทำงานหรืออายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๕๕.๖๖ ล้านคน จำแนกเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน ๓๘.๖๘ ล้านคน อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน (KILM ๑) ร้อยละ ๖๙.๕๐ ของประชากรวัยแรงงานทั้งหมด ได้แก่ ผู้มีงานทำ ๓๘.๒๖ ล้านคน ผู้ว่างงาน ๐.๓๖ ล้านคน และผู้รอฤดูกาล ๐.๐๖ ล้านคน ขณะที่ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานมีจำนวน ๑๖.๙๘ ล้านคน คิดเป็นอัตราผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน (Inactive Rate) KILM ๑๓ ร้อยละ ๓๐.๕๐ จำแนกเป็นผู้ทำงานบ้าน ๕.๐๔ ล้านคน เรียนหนังสือ ๔.๓๐ ล้านคน เด็ก คนชราและคนที่ไม่สามารถทำงานได้มี ๕.๙๐ ล้านคน และอื่น ๆ ๑.๗๓ ล้านคน ดังปรากฏในแผนภาพ ๓-๑

แผนภาพ ๓-๑ ภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

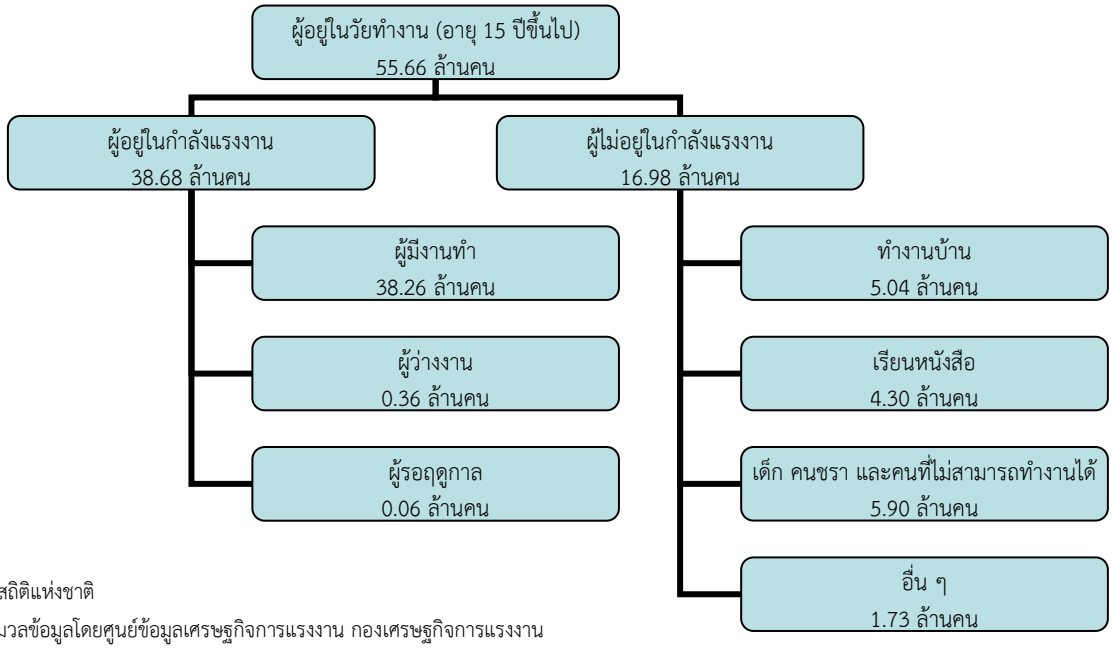

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยศูนย์ข้อมูลเศรษฐกิจการแรงงาน กองเศรษฐกิจการแรงงาน

แผนภูมิ ๓-๑ ภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาส ๑ ปี ๒๕๕๗ – ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

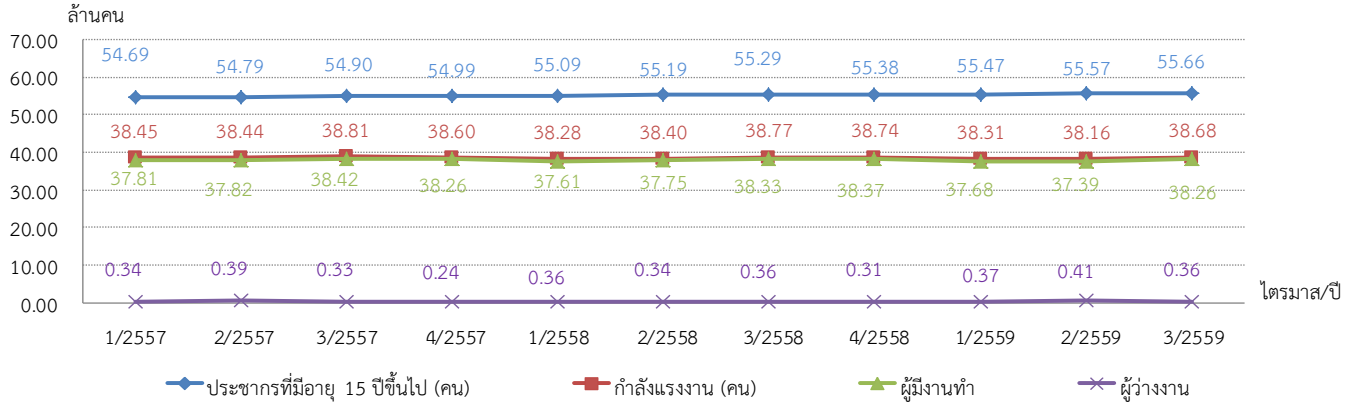

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยกองเศรษฐกิจการแรงงาน

๓.๒.๒ โอกาสในการทำงาน การมีงานทำ การว่างงาน

๑) อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน : KILM ๑ วัดจากอัตราส่วนของประชากรในวัยแรงงานของประเทศที่มีงานทำหรือกำลังหางานทำซึ่งสะท้อนอุปทานแรงงาน อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานอยู่ที่ร้อยละ ๖๙.๕๐ แสดงว่าประชากรในวัยทำงาน ๑๐๐ คน มีประมาณ ๖๙-๗๐ คน มีงานทำหรือกำลังหางาน โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๒๑ เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสที่แล้ว และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ -๐.๘๗ จากไตรมาสเดียวกันของปีก่อน สำหรับอัตราผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน (KILM ๑๓) คิดจากจำนวนประชากรวัยทำงานผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานต่อประชากร วัยทำงาน ดัชนีนี้เป็นส่วนกลับของ KILM ๑ อยู่ที่ร้อยละ ๓๐.๕๐ อัตราเปลี่ยนแปลงลดลงจากไตรมาสที่แล้วร้อยละ -๒.๖๕ และเพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อนร้อยละ ๒.๐๔ (แผนภูมิ ๓-๒)

แผนภูมิ ๓-๒ อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน (KILM ๑) อัตราผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน (KILM ๑๓) ไตรมาส ๑ ปี ๒๕๕๗ – ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

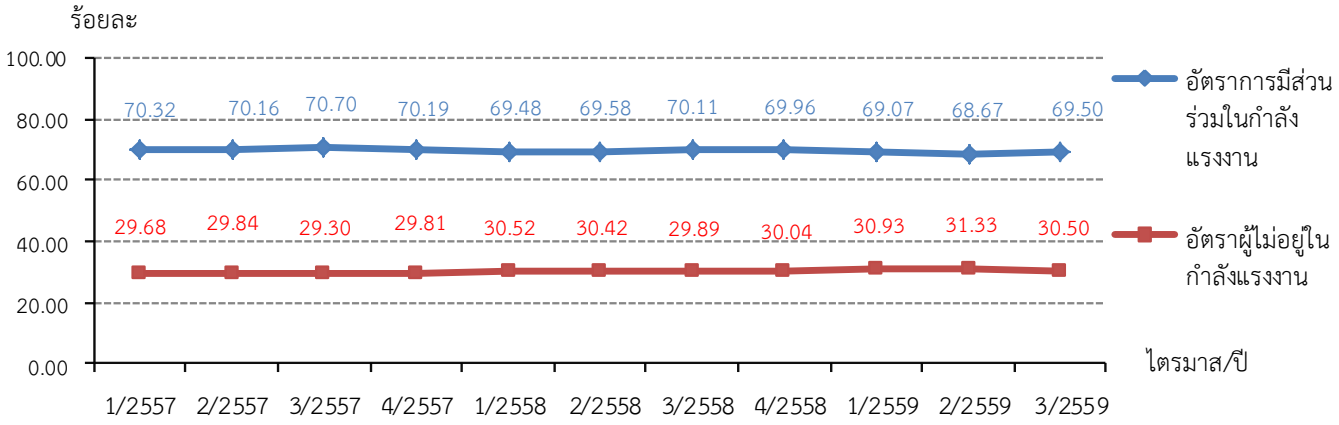

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยกองเศรษฐกิจการแรงงาน

๒) อัตราส่วนของผู้มีงานทำต่อประชากรจำแนกตามสถานภาพการทำงาน : KILM ๓ ดัชนีนี้บ่งบอกถึงพลวัตรของตลาดแรงงานและระดับการพัฒนาประเทศ ประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีอัตราส่วนของผู้มีงานทำที่ได้รับค่าจ้างเงินเดือนสูงกว่าผู้มีงานทำกลุ่มอื่น จำแนกเป็น ผู้มีงานทำที่ได้รับค่าจ้างเงินเดือน มีอัตราการจ้างงานสูงสุดร้อยละ ๔๙.๖๗ แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ ๓ ลูกจ้างเอกชนร้อยละ ๓๗.๘๔ กลุ่มที่ ๒ ลูกจ้างรัฐบาลร้อยละ ๙.๑๖ และกลุ่มที่ ๑ นายจ้างร้อยละ ๒.๖๖ รองลงมาได้แก่ ผู้ทำงานส่วนตัวร้อยละ ๓๒.๐๐ ผู้ทำงานให้ครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าจ้างร้อยละ๑๘.๒๔ และการรวมกลุ่มร้อยละ ๐.๑๐ (แผนภูมิ ๓-๓ และ ๓-๔)

แผนภูมิ ๓-๓ อัตราส่วนของผู้มีงานทำต่อประชากรจำแนกตามสถานภาพการทำงาน
ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

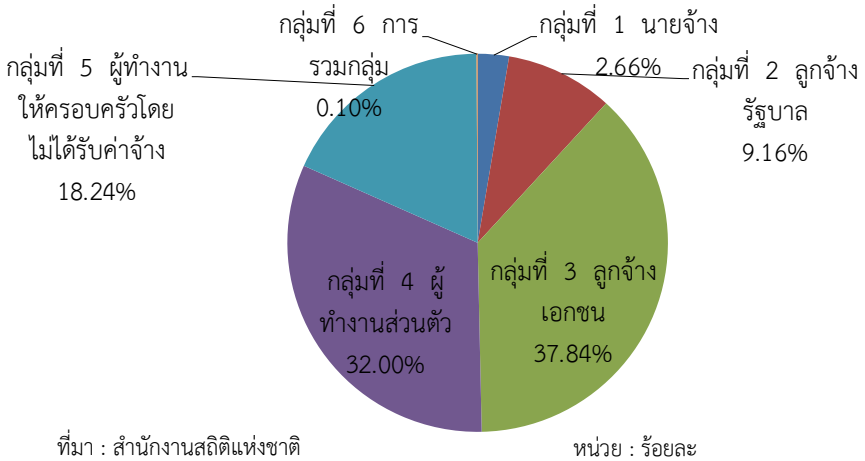

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ หน่วย : ร้อยละ
หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยกองเศรษฐกิจการแรงงาน

แผนภูมิ ๓-๔ อัตราส่วนของผู้มีงานทำที่ได้รับค่าจ้างเงินเดือน (Wage and Salaries Worker) : KILM ๓.๑ อัตราส่วนผู้ทำงานส่วนตัว (Self-Employed Workers) : KILM ๓.๒ อัตราส่วนผู้ทำงานให้ครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าจ้าง (Contributing Family Workers) : KILM ๓.๓ อัตราส่วนของผู้มีงานทำที่เกิดจากการรวมกลุ่ม (Member of Producers' Coorperatives) : KILM ๓.๔ ต่อประชากร
ไตรมาส ๑ ปี ๒๕๕๗ – ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

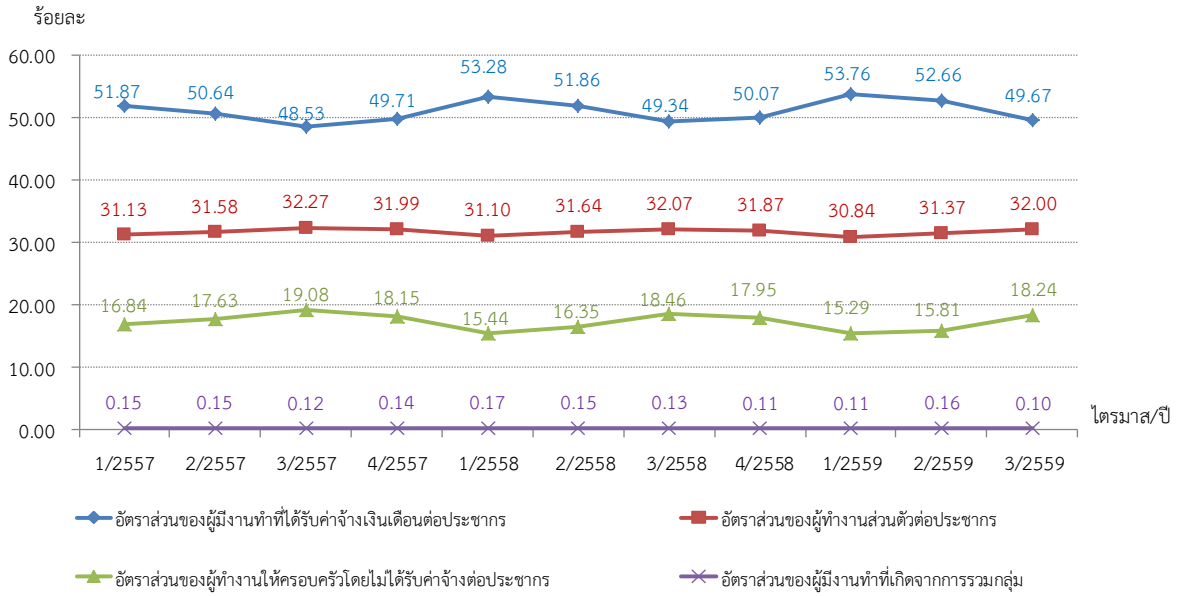

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยกองเศรษฐกิจการแรงงาน

๓) อัตราส่วนของผู้มีงานทำจำแนกตามอุตสาหกรรม : KILM ๔ ซึ่งจำแนกตาม ๓ อุตสาหกรรมหลัก ได้แก่ อัตราการจ้างงานในภาคเกษตรกรรม (KILM ๔.๑) ร้อยละ ๓๓.๒๑ คิดอัตราเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๓.๓๔ เมื่อเทียบกับไตรมาสที่แล้ว และลดลงร้อยละ -๒.๑๒ จากไตรมาสเดียวกันของปีที่แล้ว อัตราการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม (KILM ๔.๒) ร้อยละ ๒๒.๖๙ อัตราการจ้างงานในภาคบริการ (KILM ๔.๓) ร้อยละ ๔๔.๑๐ (แผนภูมิ ๓-๕) ซึ่งตัวเลขอัตราส่วนผู้มีงานทำจำแนกตามภาคเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ตรงกันข้ามกับนอกภาคเกษตรกล่าวคือ เมื่ออัตราส่วนของผู้มีงานทำภาคเกษตรลดลง อัตราส่วนของผู้มีงานทำนอกภาคเกษตร ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ จะเพิ่มขึ้นซึ่งการเพิ่มขึ้นหรือลดลงขึ้นอยู่กับสถานการณ์ระบบเศรษฐกิจในช่วงนั้น ๆ

แผนภูมิ ๓-๕ อัตราการจ้างงานในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ (Employment by Sector) : KILM ๔.๑ , KILM ๔.๒ , KILM ๔.๓ ไตรมาส ๑ ปี ๒๕๕๗ – ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

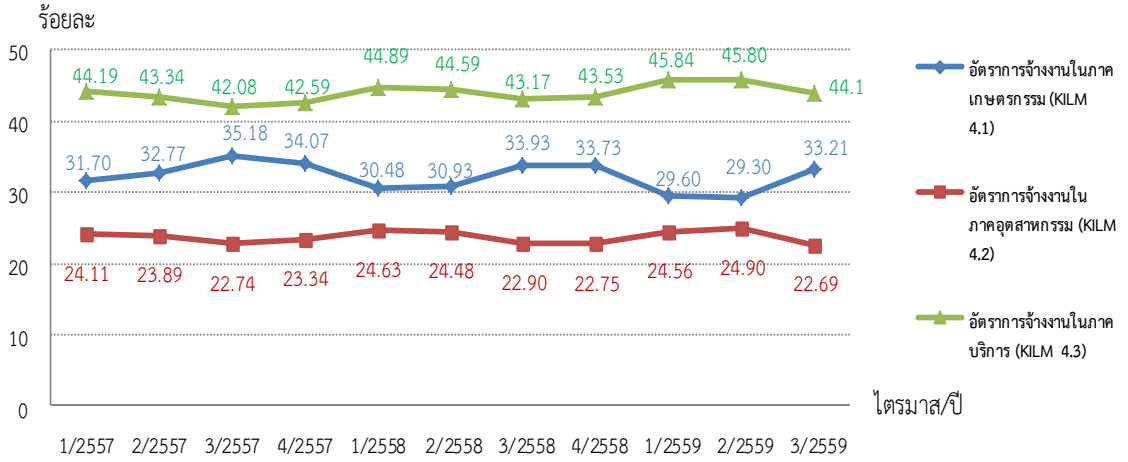

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยกองเศรษฐกิจการแรงงาน

๔) อัตราการว่างงาน : KILM ๙ คิดจากจำนวนผู้ว่างงานต่อกำลังแรงงานอยู่ที่ร้อยละ ๐.๙๔ ลดลงจากไตรมาสที่แล้วที่มีอัตราการว่างงานร้อยละ ๑.๐๘ และเพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อนที่มีอัตราการว่างงานร้อยละ ๐.๙๒ สำหรับอัตราการว่างงานจำแนกตามเพศ พบว่า เพศหญิงมีอัตราการว่างงานสูงกว่าเพศชาย กล่าวคือ อัตราการว่างงานเพศหญิงอยู่ที่ร้อยละ ๐.๙๙ และอัตราการว่างงาน เพศชายอยู่ที่ร้อยละ ๐.๘๙ (แผนภูมิ ๓-๖)

แผนภูมิ ๓-๖ อัตราการว่างงาน : KILM ๙ ไตรมาส ๑ ปี ๒๕๕๗ – ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

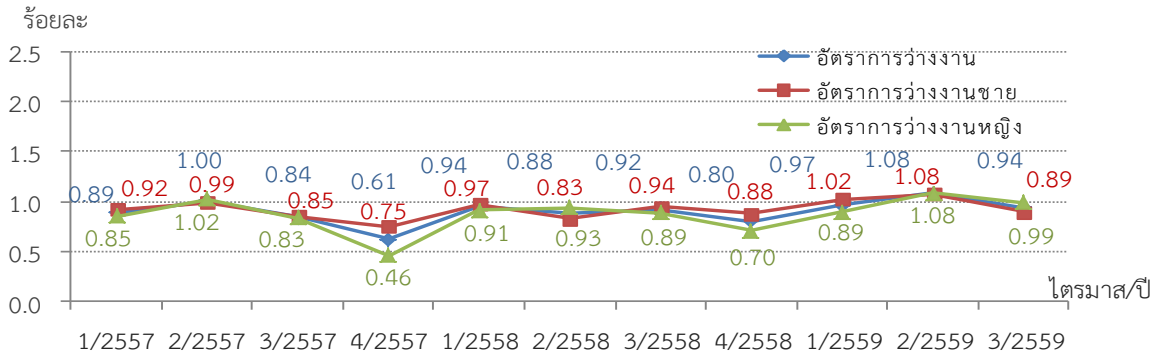

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยศูนย์ข้อมูลเศรษฐกิจการแรงงาน

เมื่อพิจารณาระดับอัตราการว่างงานร้อยละ ๐.๙๔ นั้น ระดับการศึกษาที่มีการว่างงานสูงสุด คือ ระดับอุดมศึกษาร้อยละ ๔๕.๖๖ **ของผู้ว่างงานทั้งหมด** รองลงมาได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๖ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ ๑๖.๘๕ ระดับประถมศึกษาร้อยละ ๑๓.๕๓ ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา ร้อยละ ๕.๒๘ ไม่มีการศึกษาร้อยละ ๑.๕๓ ไม่ทราบ อื่น ๆ ๐.๐๘ (แผนภูมิ ๓-๗)

แผนภูมิ ๓-๗ การว่างงานจำแนกตามระดับการศึกษา ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

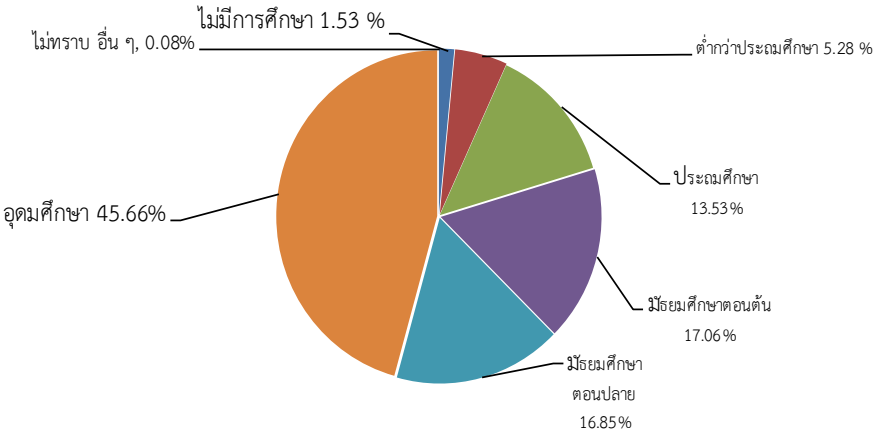

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยศูนย์ข้อมูลเศรษฐกิจการแรงงาน

๕) อัตราการว่างงานระยะยาว (Long – Term Unemployment) : KILM ๑๑ วัดจากการว่างงานที่นานกว่า ๑ ปีขึ้นไปต่อกำลังแรงงานที่จะมีผลกระทบต่อการเงินโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙ อยู่ที่ร้อยละ ๐.๐๑ ลดลงจากไตรมาสที่แล้วและเท่ากับไตรมาสเดียวกันจากปีก่อน แสดงว่าในไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙ จำนวนกำลังแรงงานทุกๆ ๑๐๐ คน มีผู้ที่ว่างงานเกิน ๑ ปีขึ้นไป ๐ - ๑ คน (แผนภูมิ ๓-๘)

แผนภูมิ ๓-๘ อัตราการว่างงานระยะยาว **(Long – Term Unemployment) : KILM ๑๑**
ไตรมาสที่ ๒ ปี ๒๕๕๗ – ไตรมาสที่ ๓ ปี ๒๕๕๙

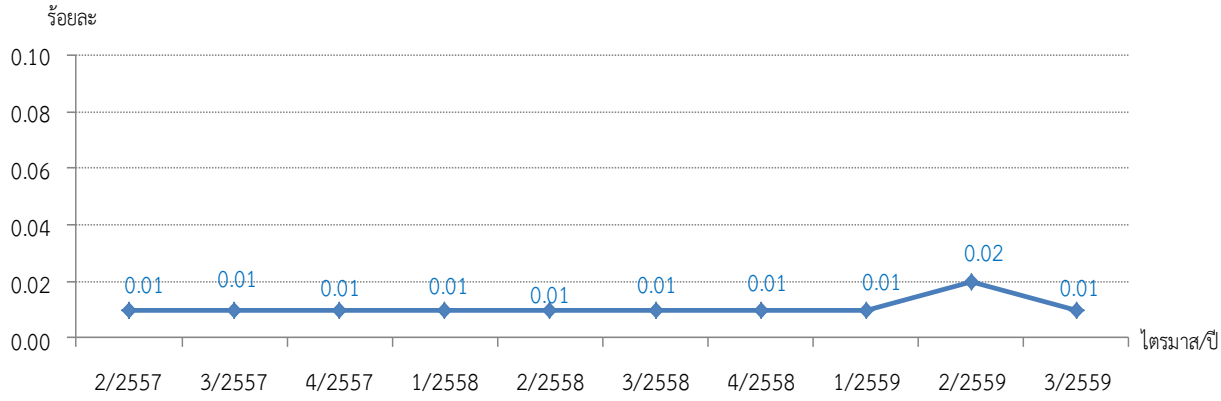

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ หมายเหตุ : . ประมวลข้อมูลโดยศูนย์ข้อมูลเศรษฐกิจการแรงงาน

๖) การมีงานทำของลูกจ้างผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม

จำนวนผู้ประกันตน (มาตรา ๓๓) ณ ไตรมาสที่ ๓ ปี ๒๕๕๙ (เดือนกันยายน ๒๕๕๙) อยู่ที่ ๑๐,๔๓๕,๔๐๗ คน คิดเป็นอัตราการจ้างงานในระบบประกันสังคม (มาตรา ๓๓) ร้อยละ ๑๘.๗๕ กล่าวคือ ประชากรวัยแรงงานทุก ๆ ๑๐๐ คน มีงานทำและได้ขึ้นทะเบียนประกันสังคม (มาตรา ๓๓) ๑๘ – ๑๙ คน ขยายตัวจากไตรมาสที่แล้วร้อยละ ๐.๓๗ และขยายตัวจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อนร้อยละ ๑.๓๐ ซึ่งถือว่ายังอยู่ในระดับปกติ (แผนภูมิ ๓-๙)

แผนภูมิ ๓-๙ อัตราการจ้างงานในระบบประกันสังคม (มาตรา ๓๓) ไตรมาส ๑ ปี ๒๕๕๗ – ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

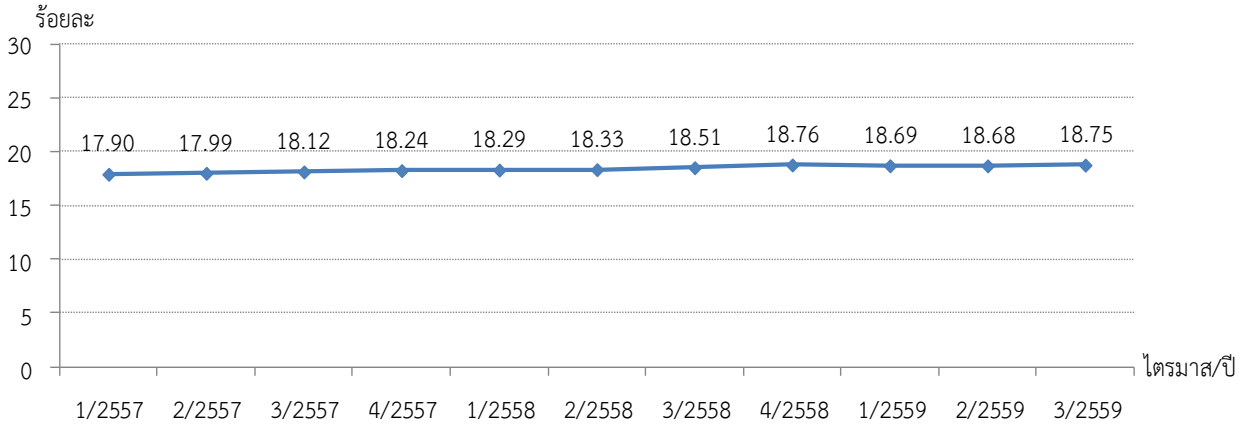

ที่มา : 1. สำนักงานประกันสังคม 2. สำนักงานสถิติแห่งชาติ หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยกองเศรษฐกิจการแรงงาน

สำหรับอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม (มาตรา ๓๓) เทียบกับไตรมาสที่แล้วขยายตัวร้อยละ ๐.๕๖ และเมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อนอัตราเปลี่ยนแปลงขยายตัวร้อยละ ๑.๙๖ (แผนภูมิ ๓-๑๐)

แผนภูมิ ๓-๑๐ อัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม (มาตรา ๓๓) ไตรมาส ๑ ปี ๒๕๕๗ – ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

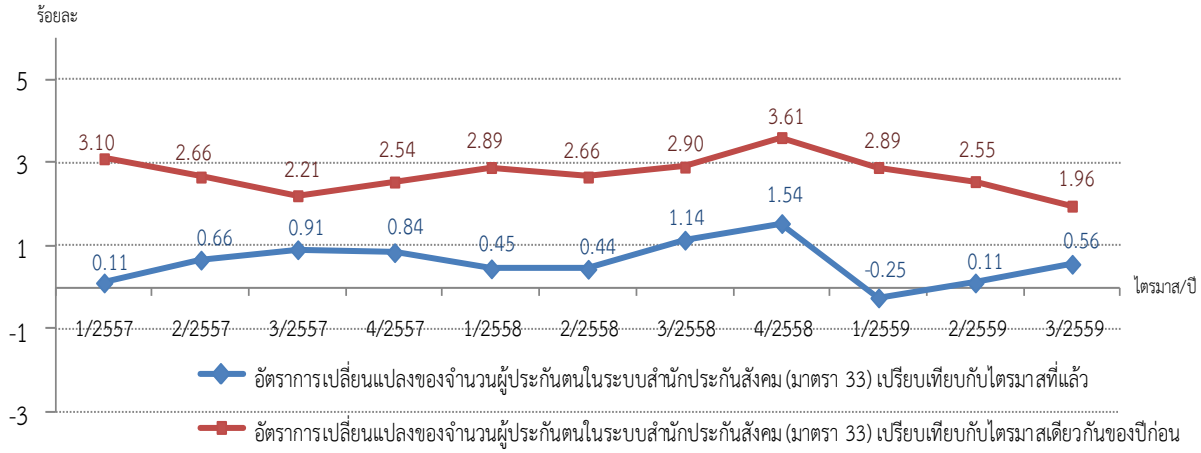

ที่มา : สำนักงานประกันสังคม หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยกองเศรษฐกิจการแรงงาน

อัตราการเปลี่ยนแปลงของผู้ประกันตนที่ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานจากสำนักงานประกันสังคมคิดจากจำนวนผู้ประกันตนที่ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานจากสำนักงานประกันสังคม ณ ปัจจุบัน เทียบกับจำนวนผู้ประกันตนที่ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานจากสำนักงานประกันสังคม ณ ช่วงเวลาเดียวกันของไตรมาส/ปีก่อน จำนวนผู้ประกันตนที่ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานจากสำนักงานประกันสังคม ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙ ทั้งสิ้น ๑๕๑,๔๘๙ คน คิดเป็นอัตราเปลี่ยนแปลง QoQ ชะลอตัวร้อยละ -๐.๔๙ แต่อัตราเปลี่ยนแปลง YoY ขยายตัวร้อยละ ๑๕.๘๗ (แผนภูมิ ๓-๑๑)

แผนภูมิ ๓-๑๑ อัตราการเปลี่ยนแปลงของผู้ประกันตนที่ขอรับประโยชน์ทดแทน กรณีว่างงานจากสำนักงานประกันสังคม ไตรมาส ๑ ปี ๒๕๕๗ – ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

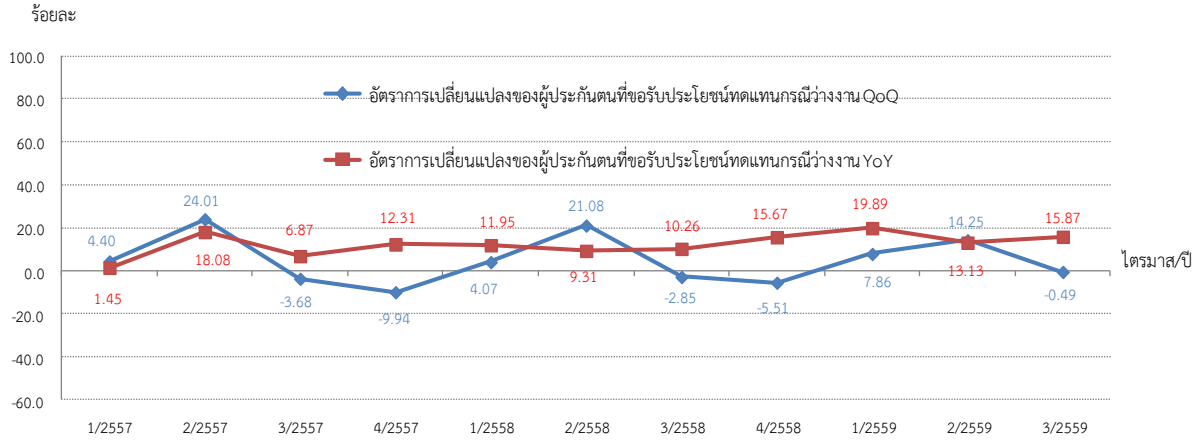

ที่มา : สำนักงานประกันสังคม หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยกองเศรษฐกิจการแรงงาน

๗) การสมัครงานและบรรจุงาน

ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙ มีตำแหน่งงานว่าง ๙๖,๑๗๐ อัตรา ผู้สมัครงาน ๓๐,๕๒๖ คน บรรจุงาน ๘๐,๔๐๘ คน **อัตราการบรรจุงานต่อตำแหน่งงานว่าง**คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๖๑ อัตราเปลี่ยนแปลงชะลอตัวจากไตรมาสที่แล้วร้อยละ -๐.๒๗ และชะลอตัวจากไตรมาสเดียวกันปีก่อนร้อยละ -๑๓.๑๒ **อัตราการบรรจุงานต่อผู้สมัครงาน**อยู่ที่ร้อยละ ๒๖๓.๔๑ อัตราเปลี่ยนแปลงขยายตัวจากไตรมาสที่แล้วร้อยละ ๒๐๖.๗๒ และขยายตัวจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อนร้อยละ ๑๘๓.๔๒ ขณะที่**อัตราผู้สมัครงานต่อตำแหน่งงานว่าง**อยู่ที่ร้อยละ ๓๑.๗๔ อัตราเปลี่ยนแปลงชะลอตัวจากไตรมาสที่แล้วร้อยละ -๖๗.๔๙ และชะลอตัวจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อนร้อยละ -๖๙.๓๕ (แผนภูมิ ๓-๑๒)

แผนภูมิ ๓-๑๒ อัตราการบรรจุงานต่อตำแหน่งงานว่างอัตราการบรรจุงานต่อผู้สมัคร และอัตราผู้สมัครงานต่อตำแหน่งงานว่าง ไตรมาส ๑ ปี ๒๕๕๗ – ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

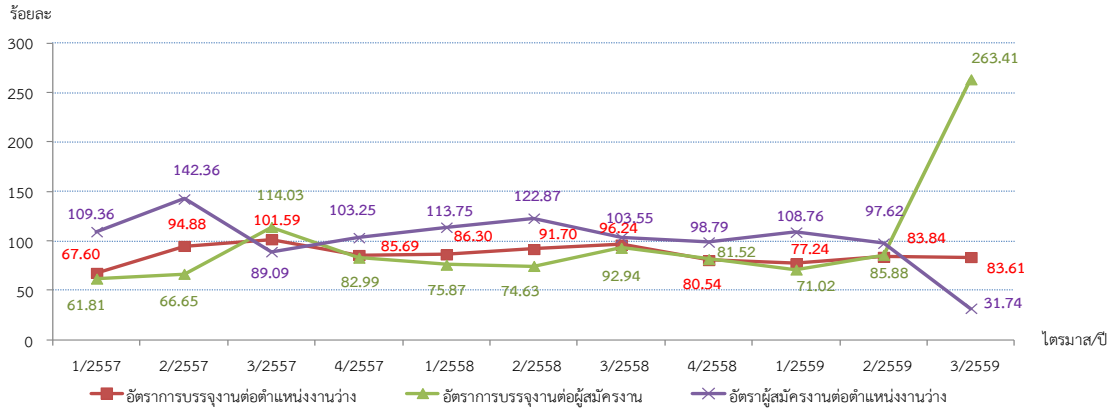

ที่มา : กรมการจัดหางาน หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยกองเศรษฐกิจการแรงงาน

ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙ **อัตราการบรรจุงานต่อตำแหน่งงานว่างจำแนกตามภาค** พบว่า ภาคเหนือมีอัตราการบรรจุงานต่อตำแหน่งงานว่างสูงสุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๓.๙๕ รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ ๑๐๑.๒๗ กรุงเทพมหานครร้อยละ ๘๕.๓๘ ภาคใต้ร้อยละ ๗๗.๘๒ และ ภาคกลางร้อยละ ๗๓.๓๕ ขณะที่ภูมิภาคที่มี**อัตราการสมัครงานต่อตำแหน่งงานว่างสูงสุด** คือ ภาคเหนือร้อยละ ๕๘.๓๗ รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ ๕๐.๕๖ ภาคใต้ร้อยละ ๔๒.๕๕ ภาคกลางร้อยละ ๒๖.๐๗ และกรุงเทพมหานครร้อยละ ๑๑.๐๘ โดยภูมิภาคที่มี**อัตราการบรรจุงานเมื่อเทียบกับผู้สมัครงานสูงสุด** คือ กรุงเทพมหานครร้อยละ ๗๗๐.๓๒ รองลงมาคือ ภาคกลางร้อยละ ๒๘๑.๓๘ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ ๒๐๐.๒๙ ภาคใต้ร้อยละ ๑๘๒.๘๙ และภาคเหนือร้อยละ ๑๗๘.๐๘ ตามลำดับ (แผนภูมิ ๓-๑๓)

แผนภูมิ ๓-๑๓ อัตราการบรรจุงานเปรียบเทียบตำแหน่งงานว่าง / ผู้สมัครงาน และอัตราการสมัครงานต่อตำแหน่งงานว่าง จำแนกรายภาค ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

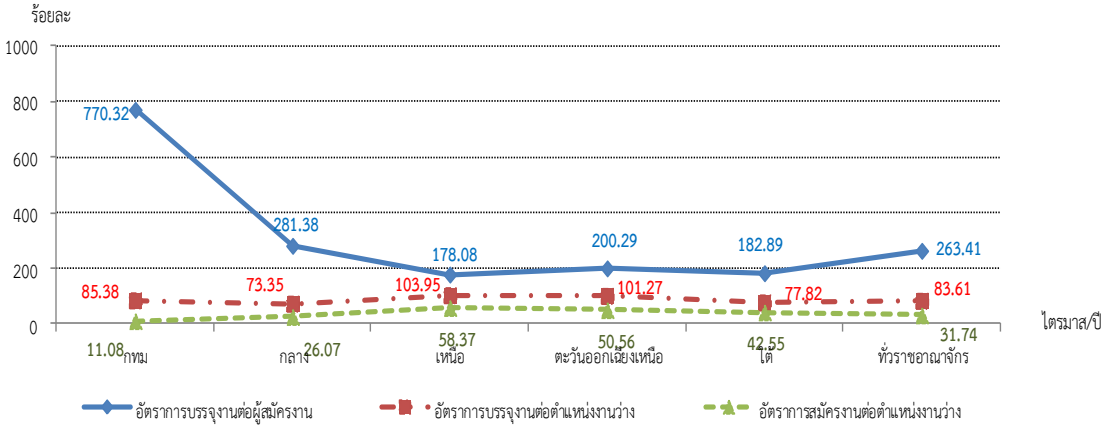

ที่มา : กรมการจัดหางาน หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยกองเศรษฐกิจการแรงงาน

๒.๓ การพัฒนาศักยภาพแรงงาน

๑) อัตราการจ้างงานแบบไม่เต็มเวลา (Part-time Worker Rate) : KILM ๖ เป็นเครื่องมือชี้วัดความยืดหยุ่นของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมภาคบริการ คิดจากจำนวนผู้มีชั่วโมงทำงานน้อยกว่า ๓๕ ชั่วโมง ส่วนใหญ่เป็นงานภาคบริการ อยู่ที่ร้อยละ ๑๔.๒๙ คือผู้มีงานทำทุก ๑๐๐ คน เป็นผู้ทำงานไม่เต็มเวลา ๑๔ – ๑๕ คน **อัตราการทำงานต่ำกว่าระดับ** (Time-related underemployment) **: KILM ๑๒** คิดจากจำนวนผู้มีชั่วโมงทำงานน้อยกว่า ๓๕ ชั่วโมงที่ต้องการทำงานเพิ่มขึ้น ใช้วัดประสิทธิภาพการผลิตของกำลังแรงงาน ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ ๐.๕๗ ลดลงจากไตรมาสที่แล้ว และจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อน (แผนภูมิ ๓-๑๔)

แผนภูมิ ๓-๑๔ อัตราการจ้างงานแบบไม่เต็มเวลา (Part-time Worker Rate) : KILM ๖ อัตราการทำงานต่ำกว่าระดับ (Time-related underemployment) : KILM ๑๒ ไตรมาส ๑ ปี ๒๕๕๗ - ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

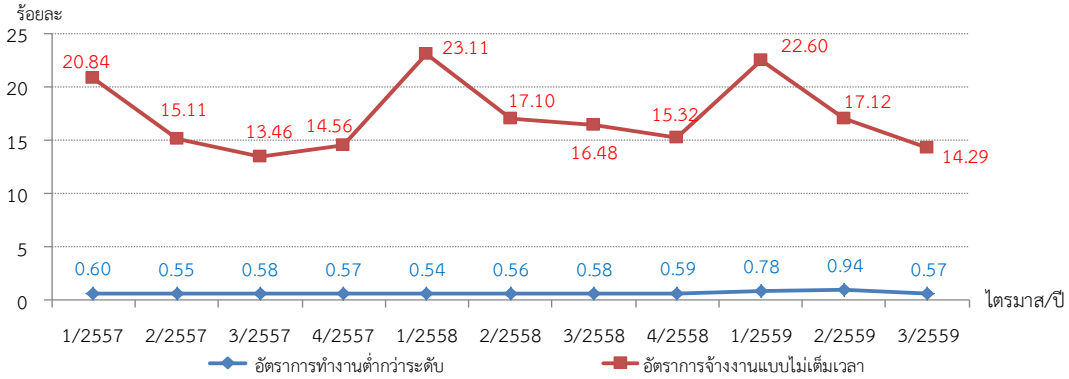

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยศูนย์ข้อมูลเศรษฐกิจการแรงงาน

๒) ผลิตภาพแรงงาน (Labour Productivity) : KILM ๑๗ ใช้เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของแรงงาน หรือใช้อธิบายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ คิดจากผลผลิตต่อหน่วยของแรงงานที่ใช้ในการผลิตโดยใช้ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ณ ราคาคงที่ ปี ๒๕๔๕ ของสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต่อจำนวนผู้มีงานทำของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙ อยู่ที่ ๖๒,๒๔๓.๕๖ บาทต่อคนต่อไตรมาส ผลิตภาพแรงงานภาคเกษตร KILM ๑๗.๑ อยู่ที่ ๙,๑๒๔.๐๔ บาทต่อคนต่อไตรมาส ผลิตภาพแรงงานภาคอุตสาหกรรม KILM ๑๗.๒ อยู่ที่ ๙๘,๖๙๘.๒๖ บาทต่อคนต่อไตรมาส และผลิตภาพแรงงานภาคบริการ KILM ๑๗.๓ อยู่ที่ ๘๓,๖๘๑.๙๘ บาทต่อคนต่อไตรมาส (แผนภูมิ ๓-๑๕)

แผนภูมิ ๓-๑๕ ผลิตภาพแรงงาน (Labour Productivity) : KILM ๑๗ ผลิตภาพแรงงานภาคเกษตร KILM ๑๗.๑ ผลิตภาพแรงงานภาคอุตสาหกรรม KILM ๑๗.๒ ผลิตภาพแรงงานภาคบริการ KILM ๑๗.๓ ไตรมาส ๑ ปี ๒๕๕๗ - ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๕๙

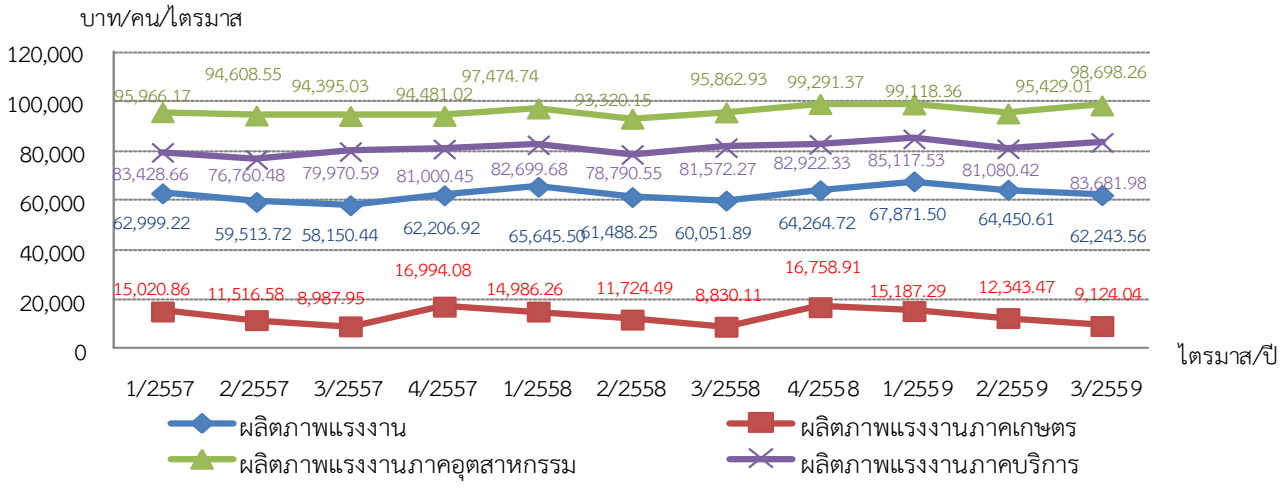

ที่มา : ๑. สำนักงานสถิติแห่งชาติ
๒. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
หมายเหตุ : ประมวลข้อมูลโดยกองเศรษฐกิจการแรงงาน

๓.๓ สถานการณ์แรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศและรายได้ส่งกลับ

จากข้อมูลวารสารสถานการณ์ตลาดแรงงาน ฉบับที่ ๑๒ ประจำเดือนธันวาคม ๒๕๕๙ ของกองบริหารข้อมูลตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน ระบุสถานการณ์แรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศและรายได้ส่งกลับไว้ดังนี้ ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ แรงงานไทยที่ลงทะเบียนแจ้งความประสงค์จะเดินทางไปทำงานต่างประเทศ มีจำนวน ๘,๕๐๕ คน เป็นชาย ๖,๖๕๓ คน หรือร้อยละ ๗๘.๒๒ เป็นหญิง ๑,๘๕๒ คน หรือร้อยละ ๒๑.๗๘ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน พบว่า ลดลงร้อยละ ๑.๕๖ และเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า พบว่า ลดลงร้อยละ ๑๐.๑๗ สำหรับแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ มีจำนวน ๕,๒๙๐ คน เป็นชาย ๔,๓๒๙ คน หรือร้อยละ ๘๑.๘๓ เป็นหญิง ๙๖๑ คน หรือร้อยละ ๑๘.๑๗ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนพบว่า เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๕.๒๑ และเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้าพบว่าเพิ่มขึ้นร้อยละ ๗.๐๑ ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ ๖๘.๒๖ จบการศึกษาระดับ

มัธยมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๙๙ โดยการเดินทางไปทำงานต่างประเทศนี้ส่วนใหญ่เป็นบริษัทจัดหางานจัดส่ง ร้อยละ ๕๔.๑๐ ส่วนสาขาอาชีพที่เดินทางไปทำงานมากที่สุด ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ ร้อยละ ๔๘.๖๒ รองลงมาได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานฝีมือด้านการเกษตรและประมง ร้อยละ ๒๓.๕๐ ซึ่งตลาดแรงงานไทยส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในภูมิภาคเอเชีย โดยมีไต้หวันคิดเป็นร้อยละ ๔๘.๑๔ เป็นตลาดแรงงานหลักซึ่งแรงงานไทยนิยมเดินทางไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรม โดยผลจากการเดินทางไปทำงานต่างประเทศของแรงงานไทยดังกล่าว ทำให้มีรายได้ส่งกลับในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ จำนวน ๙,๙๕๓ ล้านบาท

แผนภาพ ๓-๒ สถานการณ์แรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศและรายได้ส่งกลับ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙

แรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศจำแนกตามภูมิภาค

แรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศจำแนกตามระดับการศึกษา

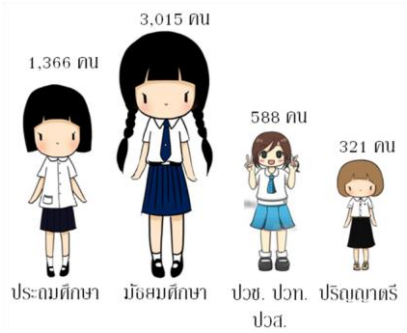

แรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศจำแนกตามวิธีการเดินทาง

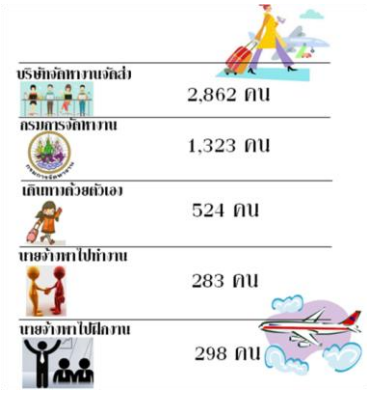

แรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศจำแนกตามประเทศ 5 อันดับแรก

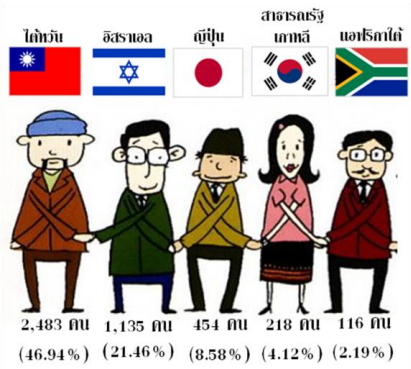

นอกจากนี้ กระทรวงแรงงานโดยสำนักงานสภาที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งชาติยังได้จัดทำการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินความพึงพอใจของแรงงานที่ไปทำงานที่ไต้หวัน พบว่าระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น จึงเป็นไปได้ว่าแม้แรงงานจะได้ผลประโยชน์สุทธิที่เป็นตัวเงินเป็นบวก แต่ยังมีต้นทุนอื่นๆที่ไม่อาจวัดเป็นตัวเงินได้ เช่น การที่แรงงานไม่ได้รับการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง ปรับขึ้นเงินเดือนตามความเหมาะสม และการที่ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อคิดเห็นกับนายจ้างหรือหัวหน้างาน ซึ่งสะท้อนผ่านคะแนนในส่วนนี้ที่ค่อนข้างต่ำกว่าข้ออื่นๆ นอกจากนี้ ยังมีต้นทุนในเรื่องความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ต้องอยู่ห่างไกลจากภรรยาและลูก จึงอาจมีปัญหาในเรื่องความเหงาและความคิดถึงบ้านไปจนถึงปัญหาหย่าร้าง แม้จากการสัมภาษณ์ พบว่าแรงงานจะใช้วิธีโทรศัพท์คุยและเห็นหน้ากันทุกวันช่วยคลาย

ความเหงาลงได้ ซึ่งปัจจุบันมีความสะดวกและมีค่าใช้จ่ายต่ำมาก แต่พบว่า แรงงานในกลุ่มตัวอย่างมีอัตราการหย่าร้าง แยกกันอยู่ หรือถูกทอดทิ้งสูงถึงร้อยละ ๑๗.๑

ผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับงานศึกษาอื่นๆที่พบว่า แรงงานได้รับผลประโยชน์สูงกว่าที่ต้องจ่ายไปและสูงกว่าที่ได้รับหากทำงานในประเทศไทย แต่แตกต่างจากงานศึกษาส่วนใหญ่ที่ไม่พบการหลอกลวงของบริษัทจัดหางานและการเอารัดเอาเปรียบของนายจ้าง ซึ่งสาเหตุหนึ่งเป็นเพราะ งานศึกษานี้ดำเนินคนละช่วงเวลากับงานศึกษาอื่น งานศึกษาอื่นจัดทำในขณะที่ไต้หวันถูกจัดอันดับ Tier ๒ ใน TIP report (พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๓) แต่ปัจจุบันนี้ไต้หวันจัดอยู่ Tier ๑ ประกอบกับข้อมูลข่าวสารและความรู้ก็ไหลเวียนอย่างสมบูรณ์มากขึ้นด้วยทำให้การหลอกลวงเป็นไปได้ยากในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม มีความเป็นไปได้ที่งานศึกษานี้ไม่สามารถเก็บตัวอย่างแรงงานให้ครอบคลุมถึงแรงงานที่มีปัญหาได้ นอกจากนี้ งานศึกษานี้ยังได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมจากงานศึกษาอื่นๆ คือ แม้สุทธิแล้วแรงงานจะได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แต่แรงงานไม่มีความสุขมากนักจากการไปทำงานที่ไต้หวัน ดังนั้น ความคุ้มค่าของการไปทำงานที่ไต้หวันนั้น อาจสรุปได้ว่า แรงงานมีความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่ตัดสินใจที่จะไปทำงานที่ไต้หวันเพื่อให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แม้ส่วนตัวจะไม่มีความสุขมากนัก นอกจากนี้ คนงานอาจไม่สามารถเก็บออมเงินจำนวนดังกล่าวได้ หากมีพฤติกรรมเล่นการพนัน ยาเสพติด และติดผู้หญิง

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า แรงงานดีขึ้นทางด้านเศรษฐกิจ แต่อาจจะไม่ได้มีความสุขขึ้นจากการไปทำงานที่ไต้หวัน การตัดสินใจเดินทางไปทำงานของแรงงานไทยตั้งอยู่บนความรู้เท่าทันและมีเหตุมีผล โดยเฉพาะในปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าขึ้น คนงานไทยได้รับข้อมูลข่าวสารที่ค่อนข้างครบถ้วนขึ้น ทำให้การตัดสินใจของคนงานไทยมีประสิทธิภาพและใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้น และมีโอกาสถูกหลอกน้อยลงมาก แต่ด้วยความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่ต้องการหารายได้จุนเจือครอบครัวทำให้แรงงานต้องเดินทางไปทำงานที่ไต้หวัน แม้จะต้องอยู่ห่างไกลจากครอบครัวในวัฒนธรรมที่แตกต่าง ไม่รู้สึกมีส่วนร่วมในองค์กรที่ทำงานเพราะไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น และเลื่อนขั้นหรือตำแหน่งงานตามความเหมาะสม ซึ่งทำให้ไม่มีความสุขเท่าที่ควรก็ตาม

งานศึกษานี้มีข้อเสนอแนะต่อกระทรวงแรงงานทั้งหมด ๑๐ ข้อดังนี้

๑.ปรับลดค่าใช้จ่ายและค่าบริการที่บริษัทจัดหางานในประเทศไทยสามารถเรียกเก็บกับแรงงานได้ให้อยู่ในอัตราที่เหมาะสมและสามารถชี้แจงค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บได้อย่างโปร่งใส เพื่อให้แรงงานไทยไม่ต้องมีภาระค่าใช้จ่ายในการไปทำงานที่ไต้หวันที่สูงเกินไป และสามารถปลดหนี้โดยไม่ต้องสูญเสียทรัพย์สิน เช่น ที่ดิน และสามารถมีเงินเก็บหลังหักหนี้สินได้ในเวลาที่รวดเร็วขึ้น ตลอดจนดูแลไม่ให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบอยู่ในอัตราที่สูงเกินไป

๒.เพิ่มช่องทางการเดินทางไปทำงานที่ไต้หวันแบบรัฐต่อรัฐให้มีผลแท้จริงในทางปฏิบัติ ปัจจุบันแรงงานไทยส่วนใหญ่เดินทางโดยใช้บริการจากบริษัทจัดหางาน กระทรวงแรงงานมีการประชาสัมพันธ์ว่า การเดินทางผ่านรัฐมีต้นทุนที่ต่ำกว่ามาก แต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถเพิ่มจำนวนคนงานให้เดินทางผ่านช่องทางนี้ได้มาก จำเป็นต้องลดอุปสรรคต่างๆ เช่น เพิ่มตำแหน่งงาน และลดระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ เป็นต้น

๓.เจรจาปรับลดค่าดูแลรายเดือนที่แรงงานไทยต้องจ่ายให้กับบริษัทจัดหางานในไต้หวันให้สอดคล้องกับประโยชน์ที่แรงงานไทยได้รับจากการดูแลของบริษัทจัดหางานเหล่านี้อย่างแท้จริง

๔.หากต้องการส่งเสริมให้แรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศ ควรส่งเสริมให้ไปประเทศที่มีรายได้ดีกว่าไต้หวัน เช่น เกาหลีใต้ โดยเจรจาให้มีตำแหน่งงานในจำนวนที่มากขึ้น

๕.หากต้องการให้แรงงานไทยไม่ต้องเดินทางไปทำงานที่ไต้หวัน ต้องพยายามเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายของการทำงานในประเทศไทยให้กับแรงงานไทย โดยรัฐอาจอุดหนุนค่าที่พักและค่าอาหาร และพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศตลอดจนฝีมือแรงงานให้สอดรับกันเพื่อยกระดับมูลค่าสินค้าและค่าตอบแทนของแรงงานให้สูงขึ้น

๖.ส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมให้กับแรงงานคืนถิ่นเพื่อนำเอาทักษะและประสบการณ์ทำงานที่ไต้หวันมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเองและประเทศ และสนับสนุนให้แรงงานคืนถิ่นนำเงินส่งกลับหรือเงินออมไปลงทุนสร้างฐานะให้มั่นคง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

๗.ปรับปรุงเว็บไซด์ของสำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ และข้อมูลของศูนย์ทะเบียนให้ถูกต้องและทันสมัย เพื่อให้แรงงาน บริษัทจัดหางาน และนักวิชาการสามารถใช้ประโยชน์ได้

๘.ปรับปรุงคุณภาพของการฝึกอบรมแรงงานไทยที่จะไปทำงานในต่างประเทศ เพื่อให้แรงงานไทยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสัญญาการจ้างงาน กฎหมายตลอดจนวัฒนธรรมของไต้หวันอย่างถ่องแท้ และอบรมการใช้ชีวิตในไต้หวันอย่างมีคุณภาพ ไม่ติดอบายมุข เช่น ยาเสพติด การพนัน ผู้หญิง และไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

๙.ตรวจสอบมาตรฐานของบริษัทจัดหางานอย่างเคร่งครัด โดยให้หน่วยงานอิสระ เช่น สถาบันการศึกษาเข้ามาดำเนินการประเมินผลการดำเนินการของบริษัทจัดหางาน

๑๐.ติดตามดูแลสิทธิประโยชน์ด้านประกันสังคมของไต้หวันที่แรงงานไทยพึงได้รับ เช่น บำนาญชราภาพ เป็นต้น

ทั้งนี้ งานศึกษานี้มีขอบเขตและข้อจำกัดดังนี้ ศึกษาเฉพาะผลประโยชน์สุทธิของแรงงานไทยในระดับบุคคลจากการไปทำงานที่ไต้หวัน ไม่ได้ครอบคลุมผลประโยชน์ในระดับครอบครัว ชุมชน และระดับประเทศ เนื่องด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณและระยะเวลาที่ทำการศึกษา ทั้งนี้ ผลกระทบต่อประเทศที่สำคัญ ได้แก่ เงินส่งกลับ (remittances) ซึ่งมีประโยชน์ในการลดความเสี่ยงหรือกระจายความเสี่ยงทางรายได้ของครอบครัว นอกจากนี้ เงินส่งกลับยังช่วยลดปัญหาความยากจนของประเทศลง และจะก่อให้เกิดประโยชน์ยั่งยืนต่อประเทศหากเงินส่งกลับถูกนำไปใช้เพื่อการลงทุน นอกจากนี้ ประเทศไทยควรต้องมีนโยบายและการบริหารจัดการแรงงานคืนถิ่นให้เขาสามารถปรับตัว หาอาชีพใหม่ และใช้ประโยชน์จากทักษะและประสบการณ์ที่ได้รับจากการไปทำงานในไต้หวันให้เต็มที่ ซึ่งประเทศไทยอาจศึกษานโยบายและมาตรการต่างๆจากประเทศที่ส่งออกแรงงานจำนวนมาก ได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์และเวียดนาม เพื่อเอื้อประโยชน์ของการไปทำงานต่างประเทศของแรงงานไทยให้เพิ่มสูงขึ้น เช่น เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้กับแรงงานที่จะไปทำงานในต่างประเทศ พันธบัตรที่ออกให้กับแรงงานที่กำลังทำงานอยู่ต่างประเทศได้นำรายได้มาลงทุนเพื่อพัฒนาประเทศของตน (diaspora bonds) และการพยายามลดต้นทุนการส่งเงินกลับ เป็นต้น

นอกจากนี้ ตัวอย่างของแรงงานไทยในงานศึกษานี้มีจำนวน ๑๑๑ คน ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมแรงงานจำนวนมากพอที่จะสะท้อนแรงงานไทยที่ทำงานที่ไต้หวันได้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ดี งานศึกษานี้เป็นกรณีศึกษาที่สะท้อนแรงงานกลุ่มหนึ่ง การเลือกตัวอย่างเป็นไปตามความสะดวกทำให้ตัวอย่างที่ได้อาจประกอบด้วยแรงงานบางกลุ่มมากเกินไป และเนื่องจากนักวิจัยไม่ได้เดินทางไปเก็บข้อมูลที่ไต้หวัน ข้อมูลเชิงคุณภาพจึงมีข้อจำกัด เพราะการลงภาคสนามไปเก็บข้อมูลที่ไต้หวัน จะช่วยให้เห็นสภาพการทำงาน ความเป็นอยู่ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มแรงงานไทยในไต้หวัน ที่จะสะท้อนสังคมของแรงงานไทยที่ไต้หวัน ซึ่งบางรายอาจมีการจับจ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ดื่มสุรา เที่ยวกลางคืน เล่นหวย เสพยาเสพติด และการพนัน เป็นต้น นอกจากนี้ งานศึกษานี้เพียงแต่ประเมินผลประโยชน์สุทธิของแรงงานแต่ละคน มิได้มุ่งอธิบายถึงปัจจัยที่ทำให้แรงงานได้รับผลประโยชน์สุทธิที่สูงขึ้น งานศึกษาในอนาคตอาจตอบโจทย์นี้โดยใช้เศรษฐมิติเพื่อทำการประมาณสมการถดถอยต่อไป

๓.๔ สถานการณ์ด้านแรงงานต่างด้าวและการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

๓.๔.๑ สถานการณ์ด้านแรงงานต่างด้าว

สถานการณ์คนต่างด้าวในประเทศไทย ณ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ จากวารสารสถานการณ์ตลาดแรงงาน ฉบับที่ ๑๒ ประจำเดือน ธันวาคม ๒๕๕๙ ได้รายงานสถานการณ์คนต่างด้าวในประเทศไทย ณ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑,๔๘๒,๔๑๔ คน ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีก่อนและเดือนก่อนหน้า จำนวน ๑๔,๘๙๑ คน และ ๓,๓๘๒ คน สำหรับคนต่างด้าวในประเทศไทย มีการจำแนกเป็นกลุ่มต่างๆ เรียงตามลำดับจากมากที่สุด ดังนี้ ๑) พิสูจน์สัญชาติ มีจำนวน ๙๑๖,๐๙๒ คน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนและเดือนก่อนหน้าลดลง จำนวน ๑๒๖,๕๘๒ คน และ ๑๖,๐๔๗ คน ๒) นำเข้าตาม MOU มีจำนวน ๓๘๑,๙๖๖ คน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนและเดือนก่อนหน้าเพิ่มขึ้น จำนวน ๑๐๐,๖๕๑ คน และ ๑๑,๒๕๒ คน ๓) ทั่วไป มีจำนวน ๑๐๔,๗๐๖ คน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนและเดือนก่อนหน้าเพิ่มขึ้น จำนวน ๑,๑๒๒ คน และ ๘๔๙ คน ๔) ส่งเสริมการลงทุน BOI มีจำนวน ๔๓,๑๖๓ คน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนเพิ่มขึ้น จำนวน ๒,๑๒๕ คน แต่ลดลงจากเดือนก่อนหน้า จำนวน ๒๐๔ คน ๕) ชนกลุ่มน้อย มีจำนวน ๒๘,๙๖๐ คน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนและเดือนก่อนหน้าเพิ่มขึ้น จำนวน ๗๖๑คน และ ๒๕๖ คน ๖) ไป-กลับ หรือตามฤดูกาล มีจำนวน ๗,๐๓๒ คน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของเดือนก่อนหน้าเพิ่มขึ้น จำนวน ๕๑๒ คน ๗) ตลอดชีพ ๔๙๕ คน

สำหรับสถานการณ์คนต่างด้าวในประเทศไทย ณ เดือนธันวาคม ๒๕๕๙ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑,๔๗๖,๓๔๖ คน จำแนกตามลักษณะการเข้าเมืองสรุปรายละเอียดได้ ดังนี้ ๑) คนต่างด้าวตาม มาตรา ๙ จำนวน ๑,๓๙๗,๐๗๘ คน ๒) คนต่างด้าวมาตรา ๙ ประเภททั่วไป ได้แก่ คนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมาย ว่าด้วยคนเข้าเมืองโดยมิได้รับอนุญาตให้เข้ามาในฐานะนักท่องเที่ยว หรือผู้ผ่านแดน และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในกฎกระทรวงจำนวน ๑๐๖,๐๐๖ คน ๓)คนต่างด้าวมาตรา ๙ พิสูจน์สัญชาติ ได้แก่คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ลาว และเมียนมาที่หลบหนีเข้าเมืองได้รับผ่อนผันให้ทำงานและอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ตามมติคณะรัฐมนตรี ได้ผ่านการตรวจสัญชาติและปรับสถานการณ์เข้าเมืองถูกกฎหมายเรียบร้อยแล้ว จำนวน ๘๙๗,๘๒๘ คน ๔) คนต่างด้าวนำเข้าตาม MOU ได้แก่ คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ลาว และเมียนมาที่เข้ามาทำงานตามความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลประเทศต้นทาง จำนวน ๓๙๒,๗๔๙ คน ๕) คนต่างด้าวมาตรา ๑๒ ประเภทส่งเสริมการลงทุนและกฎหมายอื่นๆ ได้แก่ คนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน (พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๒๐) หรือกฎหมายอื่น ได้แก่ พระราชบัญญัตินิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ.๒๕๑๔ เช่น นักลงทุน ช่างฝีมือ ผู้ชำนาญการ จำนวน ๔๓,๑๗๕ คน ๖)คนต่างด้าวมาตรา ๑๓ ชนกลุ่มน้อย ได้แก่ คนต่างด้าวที่ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และกระทรวงมหาดไทยได้ออกเอกสารเพื่อรอพิสูจน์สถานะยื่นขอใบอนุญาตทำงาน จำนวน ๒๘,๘๓๑ คน ๗) คนต่างด้าวมาตรา ๑๔ ได้แก่คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ลาว และเมียนมาที่เข้ามาทำงานบริเวณชายแดนในลักษณะไป-กลับหรือตามฤดูกาลในพื้นที่ความตกลงว่าด้วยการสัญจรข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับประเทศที่ติดกับราชอาณาจักรไทยจำนวน ๗,๗๕๗ คน (แผนภูมิ๓-๑๖)

แผนภูมิ ๓-๑๖ สถานการณ์คนต่างด้าวในประเทศไทย ณ เดือนธันวาคม ๒๕๕๙

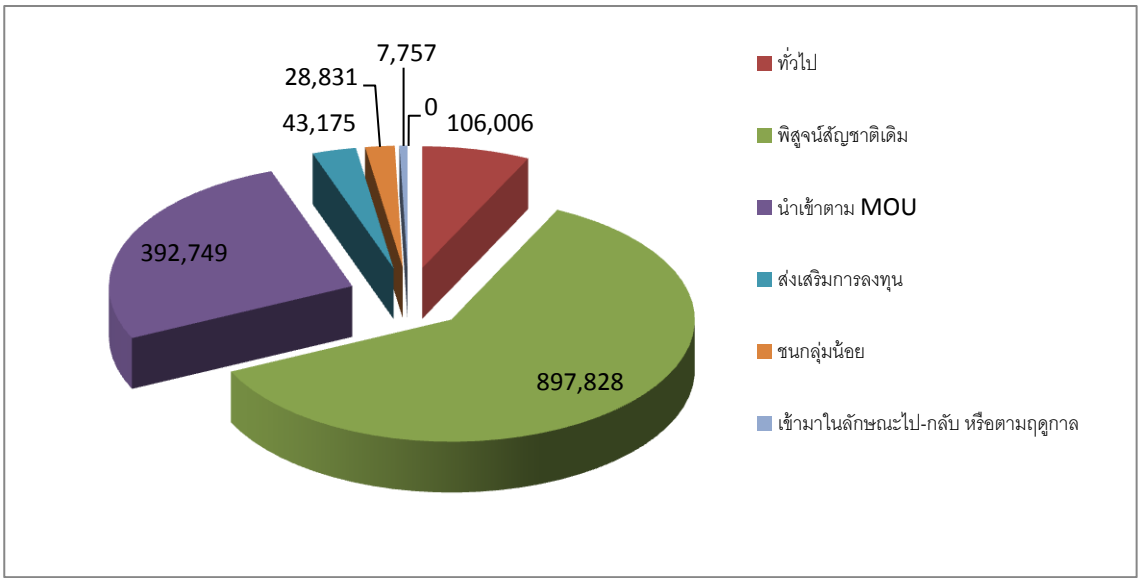

๓.๔.๒ ผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

๓.๔.๒.๑ การรับรองสถานะทางกฎหมายแก่แรงงานต่างด้าวในราชอาณาจักรเพื่อให้ได้รับสิทธิที่พึงได้ตามกฎหมาย

๑) จำนวนแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานตาม MOU คงเหลือ ณ เดือน พฤศจิกายน ๒๕๕๙ มีจำนวนทั้งสิ้น ๓๘๑,๙๖๖ คน (แผนภูมิ ๓-๑๗) ซึ่งจำนวนดังกล่าวมีแรงงานต่างด้าวที่นำเข้าในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๒๑๓,๘๕๗ คน เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๖๔ จากปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ ๑๓๐,๓๐๒ คน ซึ่งจำนวนที่เพิ่มขึ้นชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลได้มีความพยายามที่จะสนองตอบความต้องแรงงานที่มากขึ้นและในขณะเดียวกันก็ยังต้องรับรองและให้ความคุ้มครองแรงงานดังกล่าวอย่างเต็มที่เพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการแสวงประโยชน์โดยมิชอบ

แผนภูมิ ๓-๑๗ การนำเข้าแรงงานต่างด้าวตาม MOU ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙

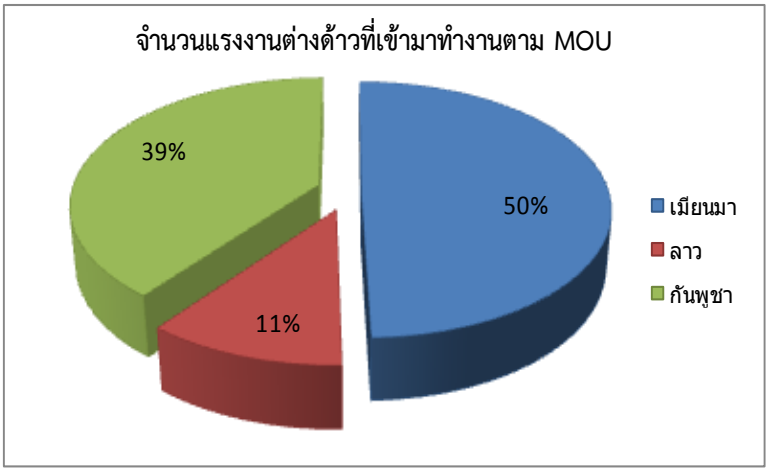

๒) การลดระยะเวลานำเข้าตาม MOU

แผนภาพ ๓-๓ ขั้นตอนการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างที่ลดระยะเวลานำเข้าตาม MOU

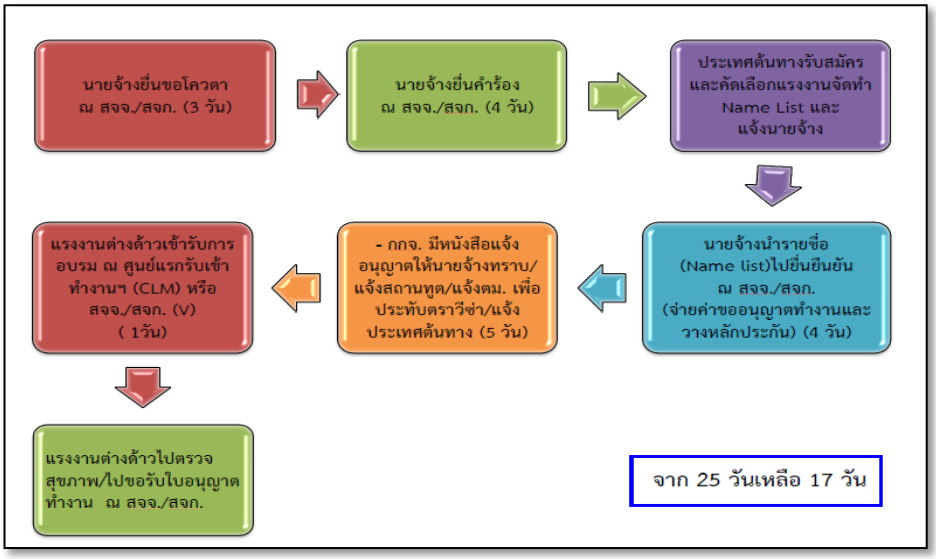

ขั้นตอนการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศเดิมใช้ระยะเวลาดำเนินการ ๒๕ วัน ลดลงเหลือ ๑๗ วัน ลดลงร้อยละ ๓๒ (สำหรับการดำเนินการในฝั่งของประเทศต้นทางใช้เวลาประมาณ ๑ – ๒ เดือน) เริ่มดำเนินการวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ขณะเดียวกัน กระทรวงแรงงานโดยกรมการจัดหางาน ได้มีการประชุมเจรจากับประเทศคู่ภาคี เพื่อประสานความสัมพันธ์และแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยได้มีการประชุมในระดับวิชาการและคณะทำงานต่อเนื่องมาโดยตลอด เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น กระบวนการนำเข้าแรงงานโดยถูกต้องตามกฎหมาย ความเป็นไปได้ในการนำเข้าแรงงานในกิจการประมงทะเล โดยรัฐต่อรัฐ การตรวจสัญชาติ การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างไทยกับประเทศต้นทาง เรื่องแรงงานต่างด้าวและบริษัทจัดหางาน เป็นต้น โดยในปี ๒๕๕๙ ได้มีการประชุมในระดับอาวุโส/วิชาการและคณะทำงานย่อยกับประเทศคู่ภาคี เพื่อหารือการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว ในประเด็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ รายละเอียด ดังนี้

- กัมพูชา ในปี ๒๕๕๙ ได้มีการจัดประชุมภายใต้ MOU และ Agreement ระดับวิชาการ ๑ ครั้ง และคณะทำงาน ๒ ครั้ง โดยมีความร่วมมือที่สำคัญ คือ ฝ่ายไทยได้อำนวยความสะดวกให้กับทางกัมพูชา ในการมอบหนังสือเดินทาง (Passport : PP) หรือเอกสารเดินทาง (Travel Document : TD) และบัตรแรงงานกัมพูชาในต่างแดน (Overseas Cambodian Workers Card : OCWC) ให้กับแรงงานกัมพูชาที่ผ่านการตรวจสัญชาติแล้ว จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ เล่ม

- ลาว ในปี ๒๕๕๙ ได้มีการจัดประชุมภายใต้ MOU ระดับอาวุโส ๑ ครั้ง โดยมีความร่วมมือที่สำคัญ คือ ทั้งสองฝ่าย ได้พิจารณาปรับปรุงข้อตกลงว่าด้วยการจ้างแรงงาน (Agreement) เรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างการกำหนดพิจารณาวันลงนาม และฝ่ายไทยพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายลาวจะเดินทางเข้ามาเพื่อการตรวจสัญชาติ

- เมียนมา ในปี ๒๕๕๙ ได้มีการจัดประชุมภายใต้ MOU และ Agreement ระดับวิชาการ ๓ ครั้ง และคณะทำงาน ๔ ครั้ง โดยมีความร่วมมือที่สำคัญ ในการเร่งดำเนินการออก CI โดยเสนอให้จ่ายค่าธรรมเนียมดังกล่าวผ่าน Counter Service หรือธนาคาร และให้เมียนมาออกเอกสาร CI ให้แรงงานเมียนมา ให้แล้วเสร็จภายใน ๑ วัน

- เวียดนาม ในปี ๒๕๕๙ ได้มีการจัดประชุมภายใต้ MOU และ Agreement ระดับวิชาการ ๑ ครั้ง โดยฝ่ายไทยได้จัดส่งตัวอย่างสัญญาจ้างและหลักสูตรการอบรมแรงงานเวียดนามก่อนเดินทางมาทำงานในประเทศไทย และกำหนดประชุมระดับวิชาการเวียดนาม-ไทยในวันที่ ๑๒-๑๔ มกราคม ๒๕๕๙ เพื่อหารือในประเด็นกระบวนการจัดส่งแรงงานเวียดนามเข้ามาทำงานตาม MOU ในกิจการก่อสร้างและประมงทะเล

- **การประชุม High Level Dialogue ร่วมกับประเทศ CLMVT** กระทรวงแรงงาน จัดประชุม High Level Dialogue ร่วมกับประเทศ CLMVT เพื่อขับเคลื่อนประเด็นการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย (Safe Migration) ตาม Action Plan การนำเข้าแรงงานตาม Agreement ที่ได้ทำไว้ร่วมกับประเทศต้นทาง ในระหว่างวันที่ ๒๘ – ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ โดยการประชุมดังกล่าว มีการหารือในประเด็นดังต่อไปนี้

✓ ความร่วมมือระหว่างองค์การแรงงานระหว่างประเทศ และกระทรวงแรงงานไทยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองแรงงานต่างชาติ

✓ การเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างปลอดภัย : บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง (ประเทศผู้ส่งและประเทศผู้รับ หน่วยงานจัดส่ง นายจ้าง และลูกจ้าง)

✓ การจ้างงานและการคุ้มครองแรงงานต่างชาติในประเทศไทย : ความก้าวหน้าและความท้าทาย

✓ มุมมองของประเทศสมาชิกต่อแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย

ทั้งนี้ ผลลัพธ์ของการประชุมในครั้งนี้ จะนำไปสู่การจัดทำ Joint Declaration on Safe Migration ของกลุ่มประเทศ CLMVT ร่วมกัน โดย Joint Declaration ดังกล่าว จะดำเนินการยกร่างโดยประเทศไทย และส่งให้ประเทศต่าง ๆ พิจารณา ก่อนเสนอเข้าสู่ที่ประชุมระดับรัฐมนตรีประเทศ CLMTV ครั้งที่ ๒ ในเดือนสิงหาคม ๒๕๖๐ ณ ประเทศเวียดนาม

๓.๔.๒.๒ การพิสูจน์สัญชาติ

จำนวนคนต่างด้าวที่เข้ารับการพิสูจน์สัญชาติ ณ เดือน พฤศจิกายน ๒๕๕๙ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๙๑๖,๐๙๒ คน แยกตามสัญชาติ ดังนี้

ตาราง ๓-๑ จำนวนคนต่างด้าวที่เข้ารับการพิสูจน์สัญชาติ ณ เดือน พฤศจิกายน ๒๕๕๙

สัญชาติ	จำนวน (คน)
เมียนมา	**๗๕๔,๐๓๗**
กัมพูชา	**๙๙,๐๓๐**
ลาว	**๖๓,๐๒๕**

๓.๔.๒.๓ การต่ออายุให้แรงงานอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและอนุญาตให้ทำงาน

แผนภาพ ๓-๓ การดำเนินการและการเข้าถึงสิทธิ

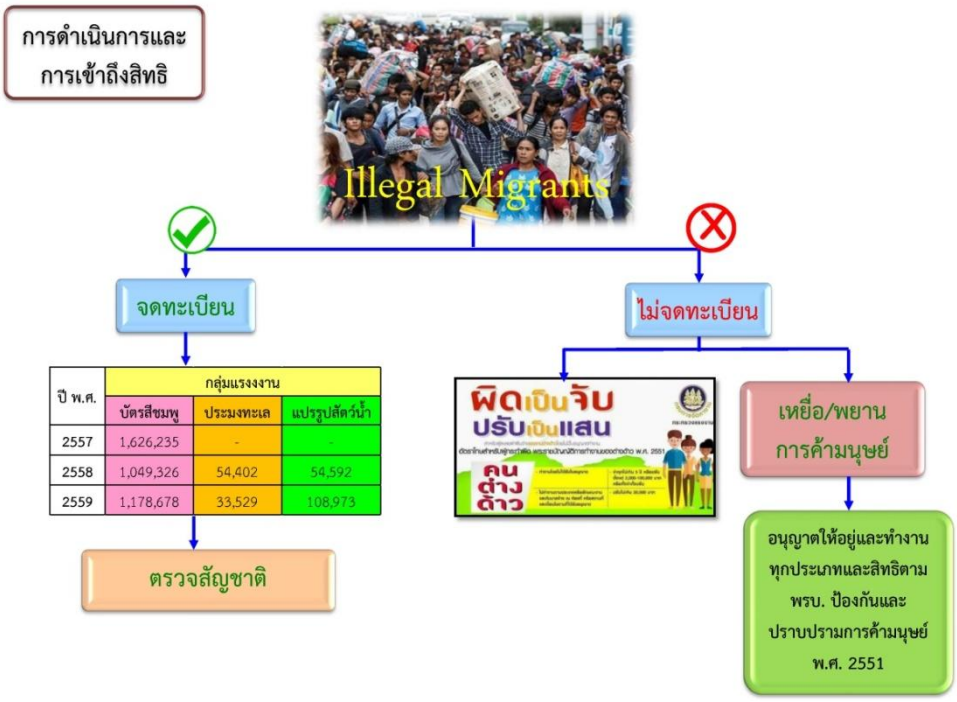

ปี พ.ศ.	กลุ่มแรงงาน		
	บัตรสีชมพู	ประมงทะเล	แปรรูปสัตว์น้ำ
2557	1,626,235	-	-
2558	1,049,326	54,402	54,592
2559	1,178,678	33,529	108,973

๑) การเปิดจดทะเบียน ณ ศูนย์ One Stop Service (OSS) มติ ครม. ผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าว ๓ สัญชาติอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว โดยกระทรวงแรงงานเปิดให้แรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียนระหว่างวันที่ ๑ เมษายน – ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ ศูนย์ One Stop Service (OSS) โดยมีจำนวนแรงงานต่างด้าวและผู้ติดตามมาขึ้นทะเบียนเพื่อต่ออายุ จำนวน ๑,๒๐๒,๓๔๗ คน

แผนภูมิ ๓-๑๘ จำนวนแรงงานต่างด้าวและผู้ติดตามมาขึ้นทะเบียนเพื่อต่ออายุ

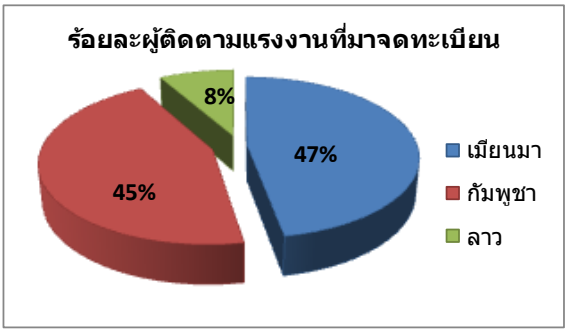

ยอดรวมจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว	เมียนมา		กัมพูชา		ลาว		รวมทั้งสิ้น	
	แรงงาน	ผู้ติดตาม	แรงงาน	ผู้ติดตาม	แรงงาน	ผู้ติดตาม	แรงงาน	ผู้ติดตาม
	๗๒๓,๓๖๐	๑๑,๑๕๗	๓๘๕,๘๒๙	๑๐,๕๕๙	๖๙,๔๘๙	๑,๙๕๓	๑,๑๗๘,๖๗๘	๒๓,๖๖๙
	๗๓๔,๕๑๗		**๓๙๖,๓๘๘**		**๗๑,๔๔๒**		**๑,๒๐๒,๓๔๗**	

๒) การจดทะเบียนแรงงานในกิจการประมง ระหว่างวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ - ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ มีผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว ๔๕,๔๔๑ คน

แผนภูมิ ๓-๑๙ ผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในกิจการประมง พฤศจิกายน ๒๕๕๘-กรกฎาคม ๒๕๕๙

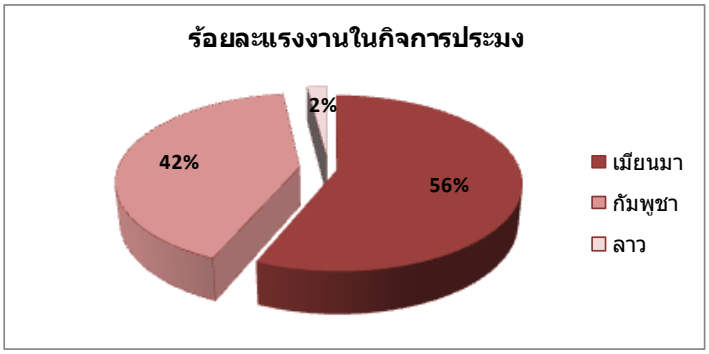

สัญชาติ	แรงงาน (คน)
เมียนมา	๒๕,๖๐๓
กัมพูชา	๑๘,๘๙๙
ลาว	๙๓๙

๓) การจดทะเบียนในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ ระหว่างวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๙ มีผลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว ๑๔๓,๕๒๘ คน ผู้ติดตาม ๔,๙๓๗ คน

แผนภูมิ ๓-๒๐ ผลการจดทะเบียนต่างด้าวในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ พฤศจิกายน๒๕๕๘ - สิงหาคม ๒๕๕๙

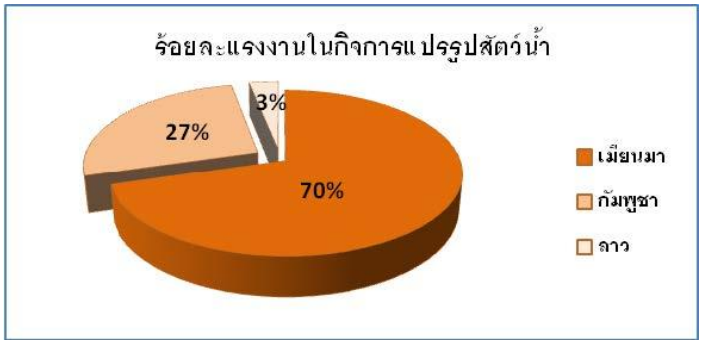

สัญชาติ	แรงงาน (คน)
เมียนมา	๑๐๐,๙๕๗
กัมพูชา	๓๘,๐๙๓
ลาว	๔,๔๗๘

๓.๔.๒.๔ การลดภาระและสร้างความยืดหยุ่นให้แก่แรงงานต่างด้าว

เพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายแก่แรงงานต่างด้าว อันกระทบต่อค่าครองชีพของแรงงานต่างด้าว และอาจนำไปสู่การถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือเกิดความเสี่ยงที่แรงงานต่างด้าวจะตกเป็นแรงงานขัดหนี้ รัฐบาลไทยจึงมีการออกมาตรการลดค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังนี้

ตาราง ๓-๒ ค่าธรรมเนียมที่ลดภาระค่าใช้จ่ายแก่แรงงานต่างด้าว

ที่	รายการ	ค่าธรรมเนียม (บาท/คน)		หมายเหตุ
		เดิม	ปัจจุบัน	
๑	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทำงานคนต่างด้าว	๑,๘๐๐	๙๐๐	เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๕๘
๒	ค่าธรรมเนียมการตรวจลงตรา (วีซ่า) (ระยะเวลาไม่เกิน ๒ ปี)	๒,๐๐๐	๕๐๐	
๓	ค่าตรวจสุขภาพ	๖๐๐	๕๐๐	
๔	กองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร	๑,๐๐๐	ยกเว้น	

ทั้งนี้ จากมาตรการลดค่าธรรมเนียมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ถึงร้อยละ ๖๔.๘๑ ส่งผลให้กลุ่มแรงงานต่างด้าวกว่า ๑.๕ ล้านคน ที่เดินทางมาทำงานในประเทศไทยในห้วงปี ๒๕๕๙ สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้รวม ๓.๔ พันล้านบาท

๓.๔.๒.๕ การเปลี่ยนนายจ้าง

เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ คณะอนุกรรมการพิจารณากำหนดเงื่อนไขการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวเปลี่ยนไปทำงานกับนายจ้างรายใหม่ ซึ่งเป็นคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (กนร.) ได้กำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมเพื่ออนุญาตให้แรงงานต่างด้าวเปลี่ยนไปทำงานกับนายจ้างรายใหม่ในทุกประเภทกิจการ[๑] และทุกท้อง ภายใต้เงื่อนไข ๕ ข้อ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๓-๓ เงื่อนไขการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวเปลี่ยนไปทำงานกับนายจ้างรายใหม่

เงื่อนไขที่ใช้เดิม	เงื่อนไขใหม่ (วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)
๑. นายจ้างเลิกจ้าง/นายจ้างเสียชีวิต	๑) นายจ้างเลิกจ้าง/นายจ้างเสียชีวิต
๒. นายจ้างล้มละลาย	๒) นายจ้างล้มละลาย
๓. นายจ้างกระทำทารุณกรรมหรือทำร้ายร่างกายลูกจ้าง	๓) นายจ้างกระทำทารุณกรรมหรือทำร้ายร่างกายลูกจ้าง
๔. นายจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างหรือกฎหมายคุ้มครองแรงงาน	๔) นายจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างหรือกฎหมายคุ้มครองแรงงาน
	๕) *ลูกจ้างทำงานในสภาพการทำงานหรือสภาพแวดล้อมในการทำงานที่อาจทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพอนามัย (เงื่อนไขที่เพิ่มขึ้นใหม่)

โดยเงื่อนไขที่เพิ่มขึ้นมาใหม่นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครอง ดูแล และป้องกันมิให้แรงงานต่างด้าวตกเป็นผู้เสียหายในการบังคับใช้แรงงาน รวมทั้งการข่มขืนใจอื่น ๆ ที่เป็นอันตรายต่อทั้งร่างกายและจิตใจของลูกจ้าง และเป็นข้อบังคับให้นายจ้างปฏิบัติอย่างเป็นธรรมต่อลูกจ้าง

ทั้งนี้ได้ขอยกตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนนายจ้างระหว่างเงื่อนไขเดิมและเงื่อนไขใหม่ในเดือนพฤศจิกายนของปี ๒๕๕๘ และปี ๒๕๕๙ โดยมีจำนวนดังต่อไปนี้

ตาราง ๓-๔ การเปรียบเทียบการเปลี่ยนนายจ้างระหว่างเงื่อนไขเดิมและเงื่อนไขใหม่ในเดือนพฤศจิกายน ปี ๒๕๕๘ และปี ๒๕๕๙

ช่วง	จำนวนการเปลี่ยนนายจ้าง (คน)
พฤศจิกายน ๒๕๕๘	๙,๓๘๗
พฤศจิกายน ๒๕๕๙	๑๑,๖๙๒
	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๙.๗๑

และนอกจากการปรับปรุงเงื่อนไขการเปลี่ยนนายจ้างแล้ว กระทรวงแรงงานโดยกรมการจัดหางานได้มีคำสั่งให้หน่วยงานภายใต้กรมการจัดหางานทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและชัดเจนมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการตรวจสอบและค้นหาข้อมูลของเจ้าหน้าที่ต่อไป โดยมีผลการการเปลี่ยนนายจ้างตามเงื่อนไขใหม่ตั้งแต่วันที่ ๑ - ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ มีรายละเอียดตามตาราง ๓-๕

[๑] การเปลี่ยนนายจ้างให้กับแรงงงานใน ๒๕ ประเภทกิจการ ได้แก่ ๑) ประมง ๒) ต่อเนื่องประมงทะเล ๓) เกษตรและปศุสัตว์ ๔) กิจการก่อสร้าง ๕) ผู้รับใช้ในบ้าน ๖)กิจการต่อเนื่องการเกษตร ๗) ต่อเนื่องปศุสัตว์โรงฆ่าสัตว์ ชำแหละ ๘) กิจการรีไซเคิล ๙) เหมืองแร่/เหมืองหิน ๑๐) จำหน่ายผลิตภัณฑ์โลหะ ๑๑) จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ๑๒) ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากดิน ๑๓) ผลิตหรือจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง ๑๔) แปรรูปหิน ๑๕) ผลิตหรือจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูป ๑๖) ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์พลาสติก ๑๗) ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระดาษ ๑๘) ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ๑๙) ขนถ่ายสินค้าทางบก น้ำ คลังสินค้า ๒๐) ค้าส่ง ค้าปลีก แผงลอย ๒๑) อู่ซ่อมรถ ล้าง อัดฉีด ๒๒) สถานีบริการน้ำมัน แก๊ส เชื้อเพลิง ๒๓) สถานศึกษา มูลนิธิ สมาคม สถานพยาบาล ๒๔) การให้บริการต่างๆ และ ๒๕) แปรรูปสัตว์น้ำ

ตาราง ๓-๕ การเปลี่ยนนายจ้างของแรงงานต่างด้าวภายใต้ ๕ เงื่อนไขตามมติวันที่ ๑ พ.ย. ๕๙[๒]

เงื่อนไข	ประเภทแรงงานต่างด้าว			รวม (คน)
	MOU	ตรวจสัญชาติ	บัตรสีชมพู	
๑ นายจ้างเลิกจ้าง/เสียชีวิต	๒๙๙	๓,๙๖๒	๗,๔๑๗	๑๑,๖๗๘
๒ นายจ้างล้มละลาย	-	-	-	-
๓ นายจ้างกระทำทารุณกรรม	-	-	-	-
๔ นายจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างงาน	-	๔	๖	๑๐
๕ สภาพการทำงานหรือสภาพแวดล้อมที่อันตราย	-	-	๔	๔
รวมทั้งสิ้น	๒๙๙	๓,๙๖๖	๗,๔๒๗	๑๑,๖๙๒

๓.๔.๒.๖ การจัดตั้งศูนย์ดูแลช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว

๑) ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง

แผนภาพ ๓-๔ การจัดตั้งศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง

[๒] การเปลี่ยนนายจ้างให้กับแรงงาน ๓ ประเภทข้างต้น แบ่งตามสัญชาติของแรงงานได้ดังนี้ ๑) เมียนมา รวมทั้งสิ้น ๙,๗๓๗ คน ๒) กัมพูชา จำนวนทั้งสิ้น ๑,๖๐๗ คน และ ๓) ลาว จำนวนทั้งสิ้น ๓๔๘ คน

เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ คณะรัฐมนตรีเห็นชอบหลักการให้จัดตั้งศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง โดยในระยะแรกจัดตั้ง ณ จังหวัดตาก หนองคาย สระแก้ว และมีภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

- มีภารกิจในการส่งมอบใบอนุญาตทำงาน อบรม ให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ
- ตรวจ คัดกรอง แรงงานต่างด้าวว่ามีนายจ้างจริงตรงตามสัญญาจ้าง ไม่ได้ถูกชักจูง หลอกลวง และมีความพร้อมที่จะทำงาน ก่อนอนุญาตให้เข้ามาทำงานในประเทศไทย
- เป็นจุดพักรอแรงงานต่างด้าวเดินทางกลับประเทศ กรณีแรงงานเดินทางกลับปกติ ซึ่งแยกจากกรณีที่ถูกดำเนินคดีหรือถูกส่งตัวกลับ
- เป็นศูนย์ประสานงานระหว่างนายจ้าง – แรงงานต่างด้าว

<u>ผลการดำเนินงาน</u> (ตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๙)

- ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้างจังหวัดตาก มีนายจ้าง จำนวน ๒,๓๑๘ รายนำแรงงานต่างด้าวเข้ารับการอบรมฯ จำนวน ๒๗,๕๒๘ ราย
- ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้างจังหวัดสระแก้ว มีนายจ้าง จำนวน ๑,๖๔๔ ราย นำแรงงานต่างด้าวเข้ารับการอบรมฯ จำนวน ๑๔,๖๔๑ ราย
- ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้างจังหวัดหนองคาย มีนายจ้าง จำนวน ๒,๓๑๘ ราย นำแรงงานต่างด้าวเข้ารับการอบรมฯ จำนวน ๔,๕๑๕ ราย

๒) ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว

แผนภาพ ๓-๕ ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว

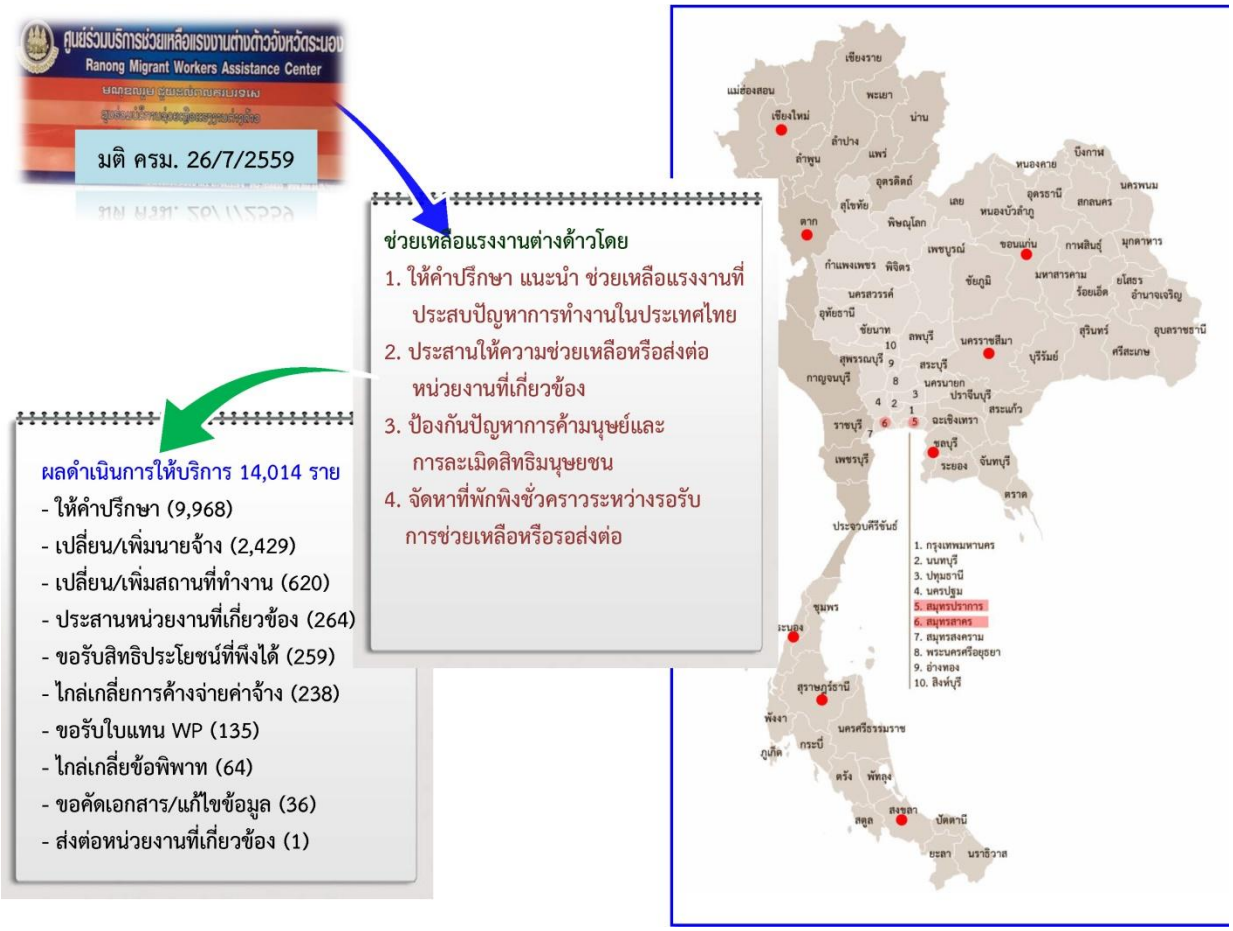

เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานได้จัดตั้งศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว ร่วมกับ NGOs เพื่อช่วยเหลือแรงงาน ระยะแรกจะจัดตั้ง ๑๐ จังหวัด ที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวจำนวนมาก แบ่งเป็นจังหวัดชายทะเล ๖ จังหวัด ได้แก่ สมุทรสาคร สุราษฎร์ธานี สงขลา สมุทรปราการ ชลบุรี ระนอง และจังหวัดไม่ติดชายฝั่งทะเล ๔ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ นครราชสีมา ขอนแก่น ตาก

ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ จนถึงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ให้การช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวไปแล้ว จำนวน ๑๑,๖๒๓ ราย ดังนี้

- ให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจงสิทธิประโยชน์ เช่น การรับประโยชน์ทดแทนกรณีบาดเจ็บจากการทำงาน การขอรับเงินประกันค่าใช้จ่ายในการส่งตัวกลับฯ เงินชดเชยกรณีถูกเลิกจ้างไม่จำเป็นนายจ้างจ่ายเงินไม่ตรงตามกำหนด การเปลี่ยนนายจ้าง สถานที่ทำงาน การต่ออายุใบอนุญาตทำงาน ใบอนุญาตทำงานสูญหายการออกนอกเขตพื้นที่ จำนวน ๘,๐๑๙ ราย
- แรงงานต่างด้าวได้รับการเปลี่ยนนายจ้าง/เพิ่มนายจ้าง จำนวน ๒,๐๗๒ ราย
- แรงงานต่างด้าวได้รับการเปลี่ยน/เพิ่มสถานที่ทำงาน/เปลี่ยนลักษณะงาน จำนวน ๕๖๑ ราย
- แรงงานต่างด้าวได้รับใบอนุญาตทำงานแทนใบอนุญาตทำงานชำรุด/สูญหาย จำนวน ๑๓๐ ราย
- แรงงานต่างด้าวได้รับการแก้ไขข้อมูลทางทะเบียน จำนวน ๑๑ ราย
- แรงงานต่างด้าวได้รับสิทธิที่พึงได้รับ เช่น เงินประกันส่งกลับฯ เงินประกันสังคม จำนวน ๒๕๗ ราย
- แรงงานต่างด้าวได้รับค่าจ้างค้างจ่าย จำนวน ๒๓๘ ราย
- ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จำนวน ๖๔ ราย
- ส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งแรงงานกลับประเทศ จำนวน ๑ ราย

ทั้งนี้ นอกจากศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว ที่เป็นการทำงานที่ภาครัฐได้ร่วมกับองค์กร NGOs ในการดูแลแรงงานแล้ว ยังมีการทำงานที่ NGOs เป็นหน่วยงานหลักและประสานการทำงานร่วมกับภาครัฐอย่างใกล้ชิด เช่น ศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมงสงขลา ที่ดำเนินการโดย Stella Maris และศูนย์ลูกเรือประมง ที่มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) กำลังดำเนินการจัดตั้ง ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในหัวข้อความร่วมมือกับ NGOs ต่อไป

๓.๕ การคาดประมาณประชากรของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๘๓

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๘๓ โดยใช้ข้อมูลจากสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.๒๕๕๓ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งข้อมูลประชากรมีความสำคัญอย่างมากในการวางนโยบายและแผนงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การฉายภาพหรือการคาดประมาณประชากรในอนาคตเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เห็นเป้าหมายของการพัฒนาได้เป็นอย่างดี สำหรับประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ทำหน้าที่ประสานงานจัดทำการคาดประมาณประชากรเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาประเทศ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๔ เป็นต้นมา ข้อมูลการคาดประมาณประชากรชุดต่างๆ ที่ได้จัดทำขึ้นนี้เป็นประโยชน์ยิ่งต่อองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ได้นำไปใช้ประกอบการวางแผนงานและโครงการของตน กล่าวได้ว่าข้อมูลการคาดประมาณประชากรเป็น “ความต้องการอย่างยิ่ง” ของหน่วยงานต่างๆ ในปัจจุบัน

การคาดประมาณประชากรเป็นการคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงประชากรในอนาคตข้างหน้า โดยเริ่มจากประชากรที่ใช้เป็นฐาน การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๘๓ ชุดนี้ดำเนินการโดย “คณะทำงานเพื่อคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๘๓” สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะทำงานฯ ได้ปรับการคาดประมาณประชากรของประเทศไทยตามข้อมูลล่าสุดที่เกี่ยวกับจำนวน และโครงสร้างอายุ-เพศ ของประชากรที่ใช้เป็นฐาน และที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงประชากรทั้งการเกิดการตาย การย้ายถิ่น และความเป็นเมือง การคาดประมาณประชากรชุดนี้ใช้ประชากรฐานเป็น***ประชากรที่แจงนับได้จากสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๕๓ แต่ไม่นับรวมผู้ที่ไม่ใช่สัญชาติไทยและไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน***แล้วคาดประมาณไปอีก ๓๐ ปีข้างหน้าจนถึงปี ๒๕๘๓ ซึ่งการคาดประมาณประชากรนั้น เพื่อประกอบการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในอนาคต โดยแบ่งการคาดประมาณประชากรเป็น ๔ ระดับ

- ระดับประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๘๓
- ระดับภาค พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๗๘
- ระดับจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๗๓
- ในและนอกเขตเทศบาล ระดับประเทศและภาค (๘ อนุภาค) ๒๕๕๓-๒๕๗๘

<u>ผลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๘๓</u>

จากการคาดประมาณประชากรด้วยวิธีส่วนประกอบรุ่นอายุที่มีประชากรฐาน พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็น *<u>ประชากรที่แจงนับได้จากสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๕๓ แต่ไม่นับรวมผู้ที่ไม่ใช่สัญชาติและไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน</u>* และข้อสมมุติต่างๆดังกล่าวมาแล้วประชากรที่คาดประมาณได้ในระดับประเทศเป็นดังนี้

ข้อสมมุติ	ประชากร	พ.ศ. ๒๕๕๓	ประชากร พ.ศ. ๒๕๘๓
แบบที่ ๑	TFR เพิ่มขึ้น	๖๓,๗๘๙,๕๕๖	๖๖,๔๕๗,๔๘๓
แบบที่ ๒	TFR คงที่	๖๓,๗๘๙,๕๕๖	๖๖,๓๕๗,๑๕๙
แบบที่ ๓	TFR ลดลงตามปกติ	๖๓,๗๘๙,๕๕๖	๖๓,๘๖๔,๑๔๑
แบบที่ ๔	TFR ลดลงเร็วมาก	๖๓,๗๘๙,๕๕๖	๖๒,๓๒๐,๗๒๕

การเสนอผลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๘๓ ระดับประเทศในรายงานฉบับนี้ จะเสนอผลการคาดประมาณประชากร ภายใต้ข้อสมมุติ แบบที่ ๓ TFR ลดลงตามปกติ ซึ่งเป็นข้อสมมุติที่เป็นไปได้มากที่สุด ส่วนผลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๘๓ ในระดับประเทศภายใต้ข้อสมมุติแบบอื่น สามารถขอดูรายละเอียดได้ที่ สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาทางสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำหรับประชากรที่คาดประมาณได้ในระดับภาค เป็นดังนี้

<u>พื้นที่</u>	<u>ประชากร พ.ศ. ๒๕๕๓</u>	<u>ประชากร พ.ศ. ๒๕๗๘</u>
กรุงเทพมหานคร	๗,๖๙๑,๓๗๖	๘,๑๒๔,๗๙๓
ปริมณฑล	๕,๘๓๗,๐๙๕	๘,๕๐๗,๔๒๗
ภาคกลางส่วนกลาง	๓,๐๖๗,๖๘๓	๒,๙๑๗,๗๒๘
ภาคตะวันออก	๔,๙๐๐,๔๘๗	๖,๔๗๕,๗๖๓
ภาคตะวันตก	๓,๔๘๑,๙๙๑	๓,๓๔๕,๑๐๔
ภาคเหนือ	๑๑,๔๓๙,๕๒๑	๙,๘๘๙,๖๗๓
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๘,๘๔๒,๐๙๐	๑๖,๗๐๕,๙๔๕
ภาคใต้	๘,๕๒๙,๓๑๓	๙,๓๘๓,๖๓๐

และเมื่อจำแนกไปตามพื้นที่ในและนอกเขตเทศบาล ประชากรที่คาดประมาณได้ เป็นดังนี้

พื้นที่	ประชากร พ.ศ. ๒๕๕๓ ใน : นอกเขตเทศบาล	ประชากร พ.ศ. ๒๕๗๘ ใน : นอกเขตเทศบาล
ประเทศ	๒๗,๗๐๕,๔๖๙ : ๓๖,๐๘๔,๐๘๗	๓๙,๒๑๐,๐๓๗ : ๒๖,๑๔๐,๐๒๕
กรุงเทพมหานคร	๗,๖๙๑,๓๗๖ : ๐	๘,๑๒๔,๗๙๓ : ๐
ปริมณฑล	๓,๑๘๔,๒๗๕ : ๒,๖๕๒,๘๒๐	๔,๙๔๕,๗๑๓ : ๓,๕๖๑,๗๑๓
ภาคกลางส่วนกลาง	๑,๑๙๐,๖๖๙ : ๑,๘๗๗,๐๑๔	๑,๘๔๙,๓๐๙ : ๑,๐๖๘,๔๑๙
ภาคตะวันออก	๒,๒๐๓,๔๔๘ : ๒,๖๙๗,๐๓๙	๓,๔๒๒,๓๒๕ : ๓,๐๕๓,๔๓๙
ภาคตะวันตก	๑,๑๙๔,๖๙๕ : ๒,๒๘๗,๒๙๖	๑,๘๕๕,๕๖๒ : ๑,๔๘๙,๕๔๒
ภาคเหนือ	๓,๙๔๖,๖๐๕ : ๗,๔๙๒,๙๑๗	๖,๑๒๙,๗๓๙ : ๓,๗๕๙,๙๓๔
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๕,๔๘๗,๓๗๕ : ๑๓,๓๕๔,๗๑๕	๘,๕๒๒,๘๑๔ : ๘,๑๘๓,๑๓๑
ภาคใต้	๒,๘๐๗,๐๒๖ : ๕,๗๒๒,๒๘๗	๔,๓๕๙,๗๘๓ : ๕,๐๒๓,๘๔๘

ส่วนประชากรในแต่ละจังหวัดที่คาดประมาณได้ แสดงอยู่ในแผนภาพ ๓-๖ ตาราง ๑,๒

พ.ศ. ๒๕๕๓

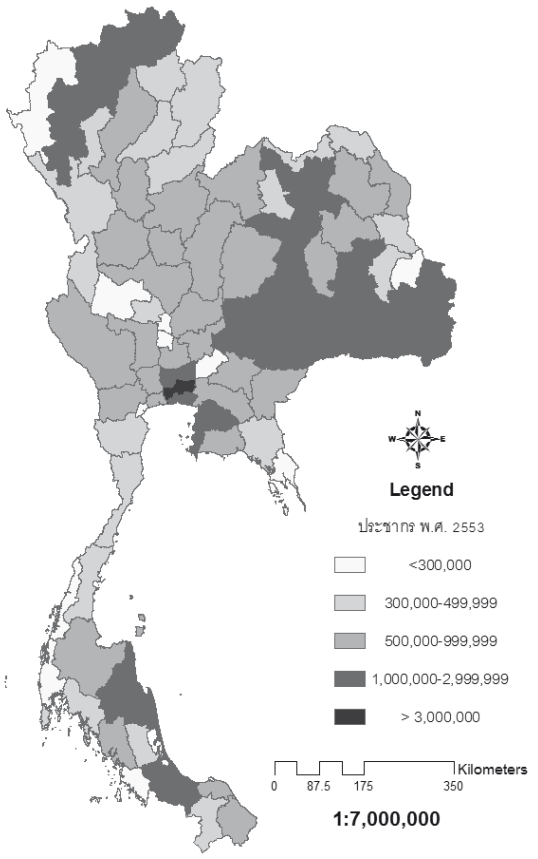

พ.ศ. ๒๕๗๓

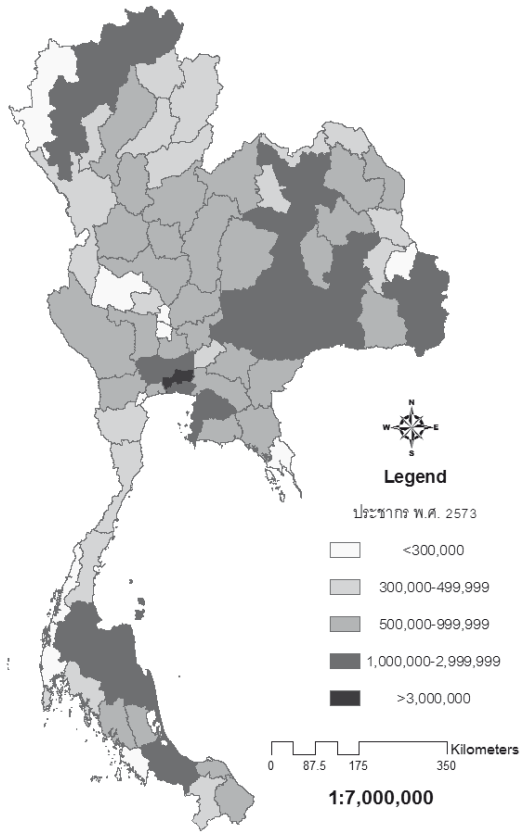

แผนภาพ ๓-๖ แผนที่แสดงจำนวนประชากรของจังหวัดต่างๆ พ.ศ. ๒๕๕๓ และ พ.ศ. ๒๕๗๓ (ไม่รวมประชากรไม่ใช่สัญชาติไทยและไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน)

ตารางแสดงผลการคาดประมาณประชากรระดับประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๘๓ ภายใต้ข้อสมมุติภาวะเจริญพันธุ์ลดลงตามปกติ

ตาราง ๓-๖ จำนวนประชากรจำแนกตามอายุ Number of population by age

ข้อสมมุติภาวะเจริญพันธุ์ลดลงตามปกติ Normal fertility declining assumption (x 1,000)

อายุ	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563
Age	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0-4	3,871	3,823	3,783	3,753	3,733	3,725	3,695	3,662	3,625	3,584	3,539
5-9	4,231	4,156	4,080	4,004	3,927	3,846	3,799	3,760	3,730	3,711	3,704
10-14	4,540	4,491	4,432	4,366	4,295	4,221	4,146	4,071	3,996	3,919	3,839
15-19	4,599	4,614	4,611	4,592	4,562	4,523	4,474	4,416	4,350	4,280	4,207
20-24	4,371	4,389	4,431	4,486	4,536	4,571	4,586	4,584	4,566	4,536	4,498
25-29	4,605	4,510	4,433	4,376	4,343	4,334	4,353	4,395	4,450	4,501	4,536
30-34	5,153	5,051	4,927	4,792	4,663	4,552	4,459	4,383	4,328	4,296	4,288
35-39	5,310	5,261	5,227	5,197	5,153	5,082	4,983	4,862	4,730	4,604	4,495
40-44	5,543	5,516	5,455	5,374	5,294	5,227	5,180	5,149	5,120	5,078	5,010
45-49	5,122	5,218	5,306	5,378	5,423	5,436	5,411	5,353	5,276	5,199	5,135
50-54	4,411	4,533	4,654	4,772	4,885	4,988	5,085	5,173	5,245	5,292	5,306
55-59	3,625	3,769	3,897	4,015	4,130	4,248	4,368	4,488	4,604	4,716	4,818
60-64	2,617	2,764	2,931	3,109	3,281	3,439	3,579	3,704	3,819	3,932	4,047
65-69	2,013	2,077	2,144	2,220	2,313	2,429	2,568	2,727	2,895	3,058	3,208
70-74	1,532	1,571	1,618	1,673	1,731	1,791	1,852	1,914	1,985	2,071	2,178
75-79	1,176	1,200	1,216	1,229	1,245	1,270	1,305	1,347	1,395	1,446	1,499
80-84	658	705	753	798	836	865	884	897	908	923	943
85-89	279	300	323	347	372	399	428	458	487	510	528
90-94	99	102	105	110	116	125	134	144	155	167	179
95+	34	32	32	32	32	32	33	34	35	37	40
รวม Total (1)	63,790	64,082	64,360	64,623	64,871	65,104	65,323	65,522	65,700	65,858	65,996
(2)	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*
รวมทั้งหมด TOTAL (1)+(2)	*65,921*	*66,214*	*66,492*	*66,755*	*67,003*	*67,236*	*67,455*	*67,653*	*67,832*	*67,990*	*68,128*
อายุ	2564	2565	2566	2567	2568	2569	2570	2571	2572	2573	2574
Age	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0-4	3,489	3,439	3,389	3,339	3,288	3,235	3,181	3,126	3,069	3,013	2,955
5-9	3,674	3,642	3,605	3,565	3,521	3,471	3,422	3,373	3,323	3,273	3,221
10-14	3,792	3,753	3,723	3,704	3,697	3,668	3,635	3,599	3,559	3,515	3,466
15-19	4,133	4,058	3,983	3,907	3,827	3,780	3,742	3,713	3,694	3,687	3,658
20-24	4,450	4,393	4,328	4,258	4,186	4,113	4,039	3,964	3,889	3,810	3,764
25-29	4,552	4,551	4,533	4,504	4,467	4,420	4,364	4,300	4,231	4,160	4,087
30-34	4,308	4,351	4,406	4,457	4,493	4,510	4,509	4,492	4,465	4,428	4,382
35-39	4,405	4,331	4,277	4,246	4,240	4,260	4,304	4,359	4,411	4,447	4,464
40-44	4,913	4,795	4,667	4,543	4,437	4,348	4,277	4,224	4,195	4,190	4,210
45-49	5,090	5,061	5,035	4,994	4,929	4,835	4,720	4,595	4,474	4,370	4,284
50-54	5,283	5,229	5,156	5,083	5,022	4,980	4,953	4,929	4,892	4,829	4,738
55-59	4,915	5,003	5,075	5,122	5,139	5,119	5,069	5,000	4,931	4,875	4,837
60-64	4,165	4,282	4,396	4,505	4,607	4,702	4,789	4,861	4,909	4,927	4,911
65-69	3,342	3,462	3,572	3,681	3,792	3,906	4,019	4,129	4,235	4,333	4,426
70-74	2,306	2,452	2,606	2,756	2,894	3,018	3,129	3,232	3,334	3,438	3,545
75-79	1,552	1,607	1,669	1,745	1,838	1,950	2,076	2,210	2,340	2,459	2,567
80-84	971	1,005	1,043	1,083	1,124	1,166	1,209	1,258	1,318	1,392	1,479
85-89	539	548	556	566	580	598	620	645	670	697	724
90-94	192	206	218	228	236	241	244	248	253	260	268
95+	42	45	48	52	55	59	63	67	70	73	74
รวม Total (1)	66,114	66,210	66,286	66,339	66,371	66,379	66,364	66,325	66,262	66,174	66,062
(2)	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*
รวมทั้งหมด TOTAL (1)+(2)	*68,245*	*68,342*	*68,417*	*68,471*	*68,502*	*68,511*	*68,496*	*68,467*	*68,394*	*68,306*	*68,193*

(1) ประชากรสัญชาติไทยและไม่ใช่สัญชาติไทยแต่มีชื่อในทะเบียนบ้าน Thais, and non-Thais whose names are in household registration.

(2) ประชากรไม่ใช่สัญชาติไทยและไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ที่มีจำนวนเท่ากับที่แจงนับได้ในปี 2553

Non-Thais whose names are not in household registration at the same number as enumerated in 2010.

ที่มา: การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๘๓ โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตาราง ๓-๗ จำนวนประชากรจำแนกตามอายุ Number of population by age

ข้อสมมุติภาวะเจริญพันธุ์ลดลงตามปกติ Normal fertility declining assumption

(x 1,000)

อายุ	2575	2576	2577	2578	2579	2580	2581	2582	2583
Age	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
0-4	2,898	2,841	2,785	2,728	2,672	2,617	2,562	2,508	2,455
5-9	3,167	3,113	3,057	3,000	2,944	2,887	2,831	2,774	2,718
10-14	3,417	3,368	3,319	3,268	3,216	3,163	3,108	3,053	2,996
15-19	3,626	3,590	3,550	3,506	3,457	3,409	3,360	3,311	3,261
20-24	3,726	3,697	3,678	3,672	3,644	3,612	3,576	3,537	3,493
25-29	4,014	3,941	3,866	3,788	3,743	3,705	3,677	3,659	3,653
30-34	4,327	4,264	4,197	4,126	4,055	3,984	3,911	3,837	3,760
35-39	4,464	4,448	4,421	4,386	4,341	4,287	4,225	4,159	4,090
40-44	4,254	4,310	4,361	4,398	4,416	4,416	4,402	4,376	4,341
45-49	4,215	4,164	4,136	4,132	4,153	4,197	4,253	4,304	4,341
50-54	4,627	4,505	4,389	4,288	4,204	4,137	4,088	4,062	4,059
55-59	4,812	4,791	4,756	4,696	4,610	4,503	4,386	4,274	4,177
60-64	4,865	4,802	4,738	4,686	4,652	4,631	4,612	4,580	4,524
65-69	4,511	4,582	4,630	4,649	4,637	4,596	4,538	4,481	4,434
70-74	3,651	3,755	3,854	3,947	4,034	4,115	4,183	4,230	4,250
75-79	2,665	2,756	2,846	2,938	3,033	3,127	3,218	3,307	3,389
80-84	1,578	1,681	1,782	1,875	1,959	2,035	2,107	2,179	2,252
85-89	752	783	822	870	927	990	1,056	1,120	1,179
90-94	279	290	302	314	326	339	353	372	394
95+	76	77	79	81	84	87	90	93	97
รวม Total (1)	65,923	65,759	65,568	65,350	65,106	64,835	64,538	64,214	63,864
(2)	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*	*2,131*
รวมทั้งหมด TOTAL (1)+(2)	*68,055*	*67,890*	*67,699*	*67,482*	*67,237*	*66,967*	*66,669*	*66,345*	*65,995*

(1) ประชากรสัญชาติไทยและไม่ใช่สัญชาติไทยแต่มีชื่อในทะเบียนบ้าน Thais, and non-Thais whose names are in household registration.

(2) ประชากรไม่ใช่สัญชาติไทยและไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ที่มีจำนวนเท่ากับที่แจงนับได้ในปี 2553
Non-Thais whose names are not in household registration at the same number as enumerated in 2010.

ที่มา: การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๘๓ โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓.๖ สถานการณ์แนวโน้มความต้องการและการขาดแคลนแรงงาน (Demand & Supply)

จากผลการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการแรงงานภาพรวมและเขตในเศรษฐกิจพิเศษของประเทศ ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ของสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน สำนักเศรษฐกิจการแรงงาน กลุ่มงานวิจัยและวางแผน สรุปผลการศึกษาที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

๓.๖.๑. ประมาณการการจ้างงานและความต้องการแรงงานของประเทศปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

ตาราง ๓-๘ ข้อมูลประมาณการการจ้างงาน ทั่วราชอาณาจักร ปี ๒๕๖๐ -๒๕๖๐

ประเภทกิจการ	2560	2561	2562	2563	2564	เฉลี่ยต่อปี	อัตราขยายตัวเฉลี่ย (ร้อยละ)
ภาคเกษตรกรรม	**14,779,419**	**14,853,966**	**14,921,196**	**14,981,573**	**15,035,531**	**14,866,667**	**0.39**
1.การเกษตรการเลี้ยงสัตว์บกและสัตว์น้ำ	14,779,419	14,853,966	14,921,196	14,981,573	15,035,531	14,866,667	0.39
ภาคอุตสาหกรรม	**8,113,363**	**8,154,287**	**8,191,194**	**8,224,339**	**8,253,959**	**8,173,966**	**0.26**
2.อาหารและอาหารสัตว์	1,204,132	1,210,206	1,215,683	1,220,603	1,224,999	1,216,564	0.01
3.การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	68,957	69,305	69,619	69,901	70,152	68,357	1.73
4.การผลิตสิ่งทอ	298,015	299,518	300,873	302,091	303,179	301,010	0.04
5.การผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย	627,505	630,670	633,524	636,088	638,379	625,526	1.21
6.การผลิตรองเท้าและเครื่องหนัง	125,772	126,406	126,978	127,492	127,951	126,177	0.63
7.อัญมณีและเครื่องประดับ	102,509	103,026	103,492	103,911	104,285	103,065	0.43
8.การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์	277,980	279,382	280,646	281,782	282,797	280,557	0.10
9.เฟอร์นิเจอร์	194,507	195,488	196,373	197,167	197,877	195,869	0.30
10.การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	90,019	90,473	90,883	91,250	91,579	90,620	0.33
11.ปิโตรเลียม	17,941	18,032	18,113	18,187	18,252	18,880	-3.10
12.ปิโตรเคมี	3,839	3,859	3,876	3,892	3,906	4,115	-4.32
13.การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	165,331	166,165	166,917	167,593	168,196	166,381	0.35
14.การผลิตยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง	126,337	126,974	127,549	128,065	128,526	130,250	-1.62
15.ผลิตภัณฑ์พลาสติก	162,284	163,103	163,841	164,504	165,097	164,745	-0.39
16.ผลิตภัณฑ์จากแร่อโลหะ	269,560	270,920	272,146	273,247	274,231	269,297	1.01
17.การผลิตโลหะและผลิตโลหะประดิษฐ์	403,005	405,038	406,871	408,518	409,989	407,595	-0.08
18.ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	519,248	521,867	524,229	526,350	528,246	523,989	0.12
19.ยานยนต์และชิ้นส่วน	347,826	349,580	351,162	352,583	353,853	345,922	1.42
20.อุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ	603,235	606,278	609,022	611,486	613,688	611,067	-0.21
21.ก่อสร้าง	2,505,361	2,517,998	2,529,395	2,539,630	2,548,776	2,523,978	0.26
ภาคบริการ	**15,376,804**	**15,454,365**	**15,524,312**	**15,587,130**	**15,643,269**	**15,465,371**	**0.41**
22.การขายส่งการขายปลีก	5,969,641	5,999,752	6,026,907	6,051,295	6,073,089	6,011,489	0.30
23.ตัวแทนธุรกิจท่องเที่ยว	55,611	55,892	56,145	56,372	56,575	55,936	0.40
24.ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	2,289,830	2,301,380	2,311,796	2,321,150	2,329,510	2,302,442	0.43
25.การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	956,317	961,140	965,490	969,397	972,889	962,300	0.36
26.การเงินและการประกันภัย	420,178	422,298	424,209	425,926	427,460	423,248	0.27
27.อสังหาริมทรัพย์	133,423	134,096	134,703	135,248	135,735	134,727	0.06
28.บริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	642,492	645,732	648,655	651,280	653,625	644,996	0.57
29.การบริการอื่นๆ*	4,909,313	4,934,075	4,956,407	4,976,463	4,994,386	4,930,233	0.54
รวม	**38,269,586**	**38,462,619**	**38,636,701**	**38,793,042**	**38,932,759**	**38,535,168**	**0.30**

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคน (PmanP) กระทรวงแรงงาน

แผนภูมิ ๓-๒๑ ประมาณการการจ้างงาน ในปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔

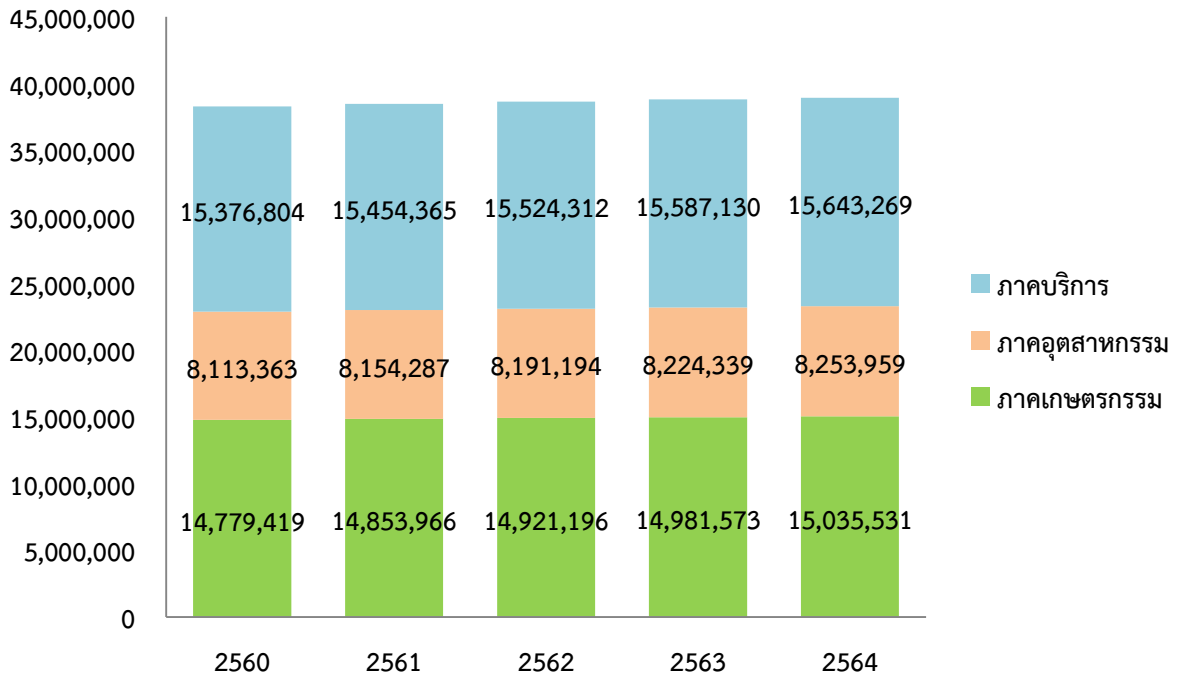

จากการประมาณการการจ้างงานรวมทั่วประเทศใน ๕ ปีข้างหน้า (๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) พบว่ามีการจ้างงานรวมเพิ่มขึ้นทุกปี มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ ๐.๓๐ ต่อปี โดยภาคบริการมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด ร้อยละ ๐.๔๑ ต่อปี รองลงมาได้แก่ ภาคเกษตรกรรม มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๐.๓๙ ต่อปี และภาคอุตสาหกรรมมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๒๖ ต่อปี

เมื่อพิจารณาตามประเภทกิจการ พบว่า ประเภทกิจการที่มีอัตราการขยายตัวของการจ้างงานรวมมากที่สุด คือ กิจการการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑.๗๓ ต่อปี รองลงมาได้แก่ กิจการยานยนต์และชิ้นส่วน มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑.๔๒ ต่อปี และกิจการการผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑.๒๑ ต่อปี ตามลำดับ ทั้งนี้ ประเภทกิจการที่มีอัตราการจ้างงานลดลงมากที่สุด คือ ปิโตรเคมี โดยอัตราการจ้างงานลดลง ร้อยละ ๔.๓๒ ต่อปี รองลงมาได้แก่ ปิโตรเลียม มีอัตราการจ้างงานลดลง ร้อยละ ๓.๑๐ ต่อปี และการผลิตยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง มีอัตราการจ้างงานลดลง ร้อยละ ๑.๖๒ ต่อปี ตามลำดับเมื่อพิจารณาการหดตัวของการจ้างงาน พบว่า มีความสอดคล้องกับนโยบาย Thailand ๔.๐ ที่ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตเพื่อทดแทนแรงงาน ทำให้แนวโน้มการจ้างงานลดลง ขณะที่ภาคบริการมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตลอด ๕ ปี โดยเฉพาะประเภทกิจการบริการด้านสุขภาพซึ่งสอดรับกับนโยบายรัฐบาลที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประกอบกับประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุและคนไทยมีการศึกษาสูงขึ้น จึงให้ความสนใจกับการดูแลสุขภาพมากขึ้น

๓.๖.๒. ประมาณการการความต้องการแรงงานส่วนเพิ่ม ทั่วราชอาณาจักร ปี ๒๕๖๐ -๒๕๖๔

ตาราง ๓-๙ ข้อมูลประมาณการการความต้องการแรงงานส่วนเพิ่ม ทั่วราชอาณาจักร ปี ๒๕๖๐ -๒๕๖๔

ประเภทกิจการ	2560	2561	2562	2563	2564	เฉลี่ยต่อปี	อัตราขยายตัวเฉลี่ย (ร้อยละ)
ภาคเกษตรกรรม	**101,223**	**93,455**	**86,222**	**79,447**	**73,096**	**86,689**	**-7.03**
1.การเกษตรการเลี้ยงสัตว์บกและสัตว์น้ำ	101,223	93,455	86,222	79,447	73,096	86,689	-7.03
ภาคอุตสาหกรรม	**87,011**	**82,904**	**79,077**	**75,486**	**72,115**	**79,319**	-4.13
2.อาหารและอาหารสัตว์	11,944	11,330	10,757	10,220	9,716	10,794	-4.53
3.การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	921	887	856	826	798	858	-3.17
4.การผลิตสิ่งทอ	2,228	2,073	1,928	1,792	1,664	1,937	-6.33
5.การผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย	4,544	4,215	3,909	3,622	3,354	3,929	-6.58
6.การผลิตรองเท้าและเครื่องหนัง	1,092	1,027	967	910	857	971	-5.30
7.อัญมณีและเครื่องประดับ	770	716	666	620	576	669	-6.30
8.การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์	1,906	1,760	1,624	1,496	1,377	1,633	-7.02
9.เฟอร์นิเจอร์	1,350	1,248	1,153	1,064	980	1,159	-6.92
10.การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	947	901	859	819	782	862	-4.22
11.ปิโตรเลียม	281	273	265	257	250	265	-2.61
12.ปิโตรเคมี	21	19	17	16	14	18	-9.01
13.การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	1,358	1,272	1,192	1,117	1,047	1,197	-5.66
14.การผลิตยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง	1,328	1,264	1,204	1,148	1,095	1,208	-4.23
15.ผลิตภัณฑ์พลาสติก	1,491	1,407	1,330	1,257	1,189	1,335	-4.96
16.ผลิตภัณฑ์จากแร่อโลหะ	2,682	2,544	2,416	2,296	2,183	2,424	-4.51
17.การผลิตโลหะและผลิตโลหะประดิษฐ์	4,572	4,369	4,180	4,003	3,836	4,192	-3.86
18.ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	9,980	9,740	9,515	9,303	9,103	9,528	-2.03
19.ยานยนต์และชิ้นส่วน	4,846	4,676	4,517	4,368	4,227	4,527	-3.02
20.อุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ	6,902	6,599	6,317	6,051	5,802	6,334	-3.82
21.ก่อสร้าง	27,847	26,584	25,406	24,302	23,264	25,481	-3.96
ภาคบริการ	**129,934**	**121,975**	**114,562**	**107,614**	**101,096**	**115,036**	-5.48
22.การขายส่งการขายปลีก	51,371	48,286	45,413	42,719	40,192	45,596	-5.36
23.ตัวแทนธุรกิจท่องเที่ยว	762	735	709	685	663	711	-3.08
24.ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	20,059	18,878	17,777	16,745	15,777	17,848	-5.25
25.การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	8,020	7,525	7,063	6,631	6,225	7,093	-5.52
26.การเงินและการประกันภัย	4,200	3,986	3,786	3,599	3,423	3,799	-4.49

ตาราง ๓-๙ ข้อมูลประมาณการการความต้องการแรงงานส่วนเพิ่ม ทั่วราชอาณาจักร ปี ๒๕๖๐ -๒๕๖๔

ประเภทกิจการ	2560	2561	2562	2563	2564	เฉลี่ยต่อปี	อัตราขยายตัวเฉลี่ย (ร้อยละ)
27.อสังหาริมทรัพย์	1,057	987	923	862	805	927	-5.91
28.บริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	4,793	4,458	4,145	3,852	3,577	4,165	-6.35
29.การบริการอื่นๆ*	39,671	37,121	34,746	32,520	30,433	34,898	-5.77
รวม	**318,168**	**298,334**	**279,861**	**262,548**	**246,307**	**281,043**	**-5.58**

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคน (PmanP) กระทรวงแรงงาน

แผนภูมิ ๓-๒๒ ประมาณการความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มทั่วราชอาณาจักร ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔

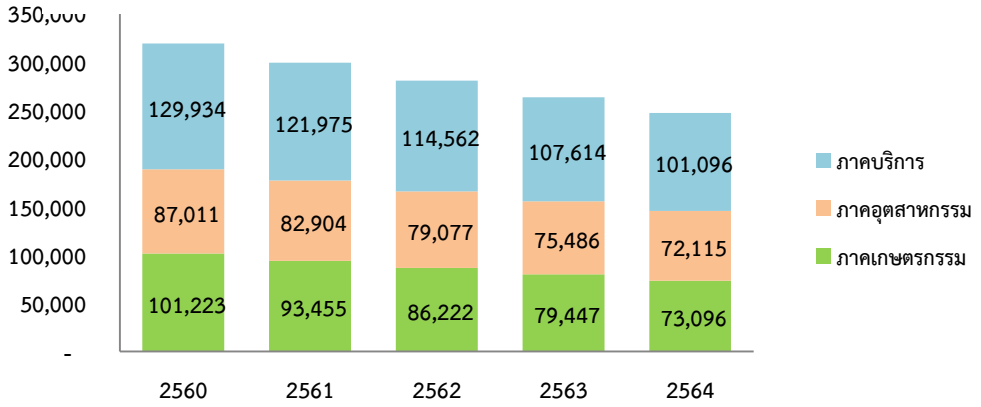

จากการประมาณการความต้องการแรงงานส่วนเพิ่ม ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ พบว่า มีความต้องการแรงงานเฉลี่ย ๒๘๑,๐๔๓ คนต่อปี โดยภาคบริการมีความต้องการแรงงานรวมมากที่สุดจำนวนเฉลี่ย ๑๑๕,๐๓๖ คนต่อปี รองลงมาได้แก่ ภาคเกษตรกรรม มีความต้องการแรงงานเฉลี่ย ๘๖,๖๘๙ คนต่อปี และภาคอุตสาหกรรม มีความต้องการแรงงานเฉลี่ย ๗๙,๓๑๙ คนต่อปี ทั้งนี้ความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มมีแนวโน้มลดลงทุกปี จากปี ๒๕๖๐ ที่มีความต้องการแรงงานส่วนเพิ่ม จำนวน ๓๑๘,๑๖๘ คน ลดลงเหลือเพียง ๒๔๖,๓๐๗ คน ในปี ๒๕๖๔ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงานใน ๕ ปีข้างหน้า พบว่ามีความต้องการจ้างแรงงานส่วนเพิ่มเฉลี่ยต่อปีในอัตราที่ลดลง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการจ้างงานในยุคที่ประเทศไทยเข้าสู่ Thailand ๔.๐ ภาคอุตสาหกรรมมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตมากขึ้น และต้องใช้แรงงานที่มีทักษะฝีมือสูงแทนการใช้แรงงานทักษะฝีมือต่ำ อย่างเข้มข้น เพื่อเพิ่มมูลค่าการผลิต

๓.๗.๓. ผลการศึกษา วิเคราะห์ และประมาณการความต้องการแรงงานใน ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมาย ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

ตาราง ๓-๑๐ ข้อมูลประมาณการความต้องการแรงงานใน ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมาย ปี ๒๕๖๐ -๒๕๖๔

First S-curve	2560	2561	2562	2563	2564	เฉลี่ยต่อปี	อัตราขยายตัวเฉลี่ย (ร้อยละ)
1) อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่	4,846	4,676	4,517	4,368	4,227	4,527	-3.36
2) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ	9,980	9,740	9,515	9,303	9,103	9,528	-2.27

3) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	20,821	19,613	18,486	17,431	16,440	18,558	-5.74
4) การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ	3,942	4,337	4,770	5,247	5,772	4,814	10.00
5) อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร	11,944	11,330	10,757	10,220	9,716	10,794	-5.03
New S-curve	**2560**	**2561**	**2562**	**2563**	**2564**	**เฉลี่ยต่อปี**	**อัตราขยายตัวเฉลี่ย (ร้อยละ)**
6) อุตสาหกรรมหุ่นยนต์สมัยใหม่	261	275	288	303	318	289	5.00
7) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์	8,020	7,525	7,063	6,631	6,225	7,093	-6.14
8) อุตสาหกรรมเชื่อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ	303	292	282	273	264	283	-3.37
9) อุตสาหกรรมดิจิตอล	7,528	8,281	9,109	10,020	11,022	9,192	10.00
10) อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร	4,793	4,458	4,145	3,852	3,577	4,165	-7.05
รวม	72,440	70,525	68,933	67,647	66,666	69,242	-2.06

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคน (PmanP) กระทรวงแรงงาน, ระบบสารสนเทศ กรมการจัดหางาน

จากการประมาณการความต้องการแรงงานใน ๑๐ อุตสาหกรรม ในปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ พบว่ามีความต้องการแรงงานในภาพรวมเฉลี่ย ๖๙,๒๔๒ คนต่อปี โดยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีความต้องการแรงงานเฉลี่ยต่อปีมากที่สุด (๑๘,๕๕๘ คน) รองลงมาได้แก่อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร (๑๐,๗๙๔ คน) และอุตสาหกรรมดิจิทัล (๙,๑๙๒ คน) เมื่อพิจารณาอุตสาหกรรมที่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง พบว่า อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ และอุตสาหกรรมดิจิทัลมีอัตราการขยายตัว (๑๐.๐๐%) และอุตสาหกรรมหุ่นยนต์สมัยใหม่ (๕.๐๐%) ซึ่งอุตสาหกรรมการเกษตรฯ เป็นอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิต เนื่องจากมีทรัพยากรรองรับ จึงมีโอกาสในการดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนได้มาก ในขณะที่อุตสาหกรรมดิจิทัลเป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยสนับสนุนให้อุตสาหกรรมหลักอื่นๆ เจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็ว สำหรับอุตสาหกรรมหุ่นยนต์เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูง และมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ รวมถึงการทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ดังนั้นใน ๕ ปีข้างหน้า จึงยังไม่เห็นอัตราการจ้างงานสูงมากนัก เนื่องจากเป็นช่วงของการส่งเสริมการลงทุนและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม

๓.๗ สถานการณ์และแนวโน้มแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย

๓.๗.๑ จำนวนผู้สูงอายุ

จากผลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ (ผู้มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ผู้สูงอายุมีจำนวน ๑๐,๐๑๔๐,๗๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๙ ของประชากรทั้งหมด (เพศชายร้อยละ ๔๕.๑ เพศหญิงร้อยละ ๕๔.๙) โดยมีจำนวนและสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การเริ่มสำรวจในปี ๒๕๓๗ ซึ่งมีร้อยละ ๖.๘ ปี ๒๕๔๕ ร้อยละ ๙.๔ ปี ๒๕๕๐ ร้อยละ ๑๐.๗ ปี ๒๕๕๔ ร้อยละ ๑๒.๒ และส่วนใหญ่อยู่ในวัยต้น (๖๐-๖๙ ปี) ร้อยละ ๕๖.๕

ตาราง ๓-๑๑ จำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุต่อประชากรรวม ปี ๒๕๓๗-๒๕๕๗

ปีที่สำรวจ	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)	สัดส่วนต่อประชากรรวม (ร้อยละ)
๒๕๓๗	๔,๐๑๑,๘๕๔	๖.๘
๒๕๔๕	๕,๙๖๙,๐๓๐	๙.๔
๒๕๕๐	๗,๐๒๐,๙๕๙	๑๐.๗
๒๕๕๔	๘,๒๖๖,๓๐๔	๑๒.๒
๒๕๕๗	๑๐,๐๑๔,๗๐๕	๑๔.๙

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๓.๗.๒ การกระจายตัวของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาล (ร้อยละ ๕๙.๑) อยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ ๔๐.๙ โดยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด (ร้อยละ ๓๑.๙) รองลงมาคือภาคกลาง (ร้อยละ ๒๕.๖) ภาคเหนือ (ร้อยละ ๒๑.๑) และภาคใต้ (ร้อยละ ๑๒.๐) ตามลำดับ โดยกรุงเทพมหานคร มีผู้สูงอายุน้อยที่สุด (ร้อยละ ๙.๔)

- จังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด ๕ ลำดับแรก ได้แก่ ๑) นครราชสีมา ๒) ขอนแก่น ๓) เชียงใหม่ ๔) อุบลราชธานี และ ๕) นครศรีธรรมราช

ตาราง ๓-๑๒ จังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด ๕ ลำดับแรก

ที่	จังหวัด	จำนวน (คน)
๑	นครราชสีมา	๔๒๓,๙๓๔
๒	ขอนแก่น	๒๙๒,๒๑๗
๓	เชียงใหม่	๒๗๔,๓๓๑
๔	อุบลราชธานี	๒๗๓,๖๘๗
๕	นครศรีธรรมราช	๒๕๖,๖๑๗

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

- จังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุต่อประชากรรวมมากที่สุด ๕ ลำดับแรก ได้แก่ ๑) ชัยนาท ๒) แพร่ ๓) อุตรดิตถ์ ๔) พิจิตร และ ๕) สิงห์บุรี

ตาราง ๓-๑๓ จังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุต่อประชากรรวมมากที่สุด ๕ ลำดับแรก

ที่	จังหวัด	ร้อยละต่อประชากรนวม
๑	ชัยนาท	๒๑.๗
๒	แพร่	๒๑.๕
๓	อุตรดิตถ์	๒๑.๓
๔	พิจิตร	๒๑.๒
๕	สิงห์บุรี	๒๑.๑

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

- จังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุน้อยที่สุด ๕ ลำดับแรก ได้แก่ ๑) ระนอง ๒) แม่ฮ่องสอน ๓) สตูล ๔) พังงา และ ๕) ตราด

ตาราง ๓-๑๔จังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุน้อยที่สุด ๕ ลำดับแรก

ที่	จังหวัด	จำนวน (คน)
๑	ระนอง	๒๓,๓๙๔
๒	แม่ฮ่องสอน	๒๖,๖๐๖
๓	สตูล	๓๑,๗๙๑
๔	พังงา	๓๓,๐๐๖
๕	ตราด	๓๖,๑๑๖

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

➢ จังหวัดที่มีสัดส่วน (ร้อยละ) ผู้สูงอายุต่อประชากรรวมน้อยที่สุด ๕ ลำดับแรก ได้แก่ ๑) สมุทรสาคร ๒) ภูเก็ต ๓) ระนอง ๔)ระยอง และ ๕) ชลบุรี

ตาราง ๓-๑๕ จังหวัดที่มีสัดส่วน (ร้อยละ) ผู้สูงอายุต่อประชากรรวมน้อยที่สุด ๕ ลำดับแรก

ที่	จังหวัด	ร้อยละ
๑	สมุทรสาคร	๗.๒
๒	ภูเก็ต	๘.๙
๓	ระนอง	๙.๒
๔	ระยอง	๙.๙
๕	ชลบุรี	๑๐.๑

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๓.๗.๓ อัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุ (อัตราส่วนของผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป / ต่อผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน (อายุ ๑๕-๕๙ ปี) ๑๐๐ คน : ภาระของประชากรวัยทำงาน ๑๐๐ คน ที่ต้องเลี้ยงดูผู้สูงอายุ) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปี ๒๕๓๗ ร้อยละ ๑๐.๗ ปี ๒๕๕๔ ร้อยละ ๑๘.๑ และปี ๒๕๕๗ ร้อยละ ๒๒.๓

๓.๗.๔ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ

๑) ลักษณะทางสังคมที่สำคัญ

<u>สถานภาพทางครอบครัว</u> ส่วนใหญ่สมรส (ร้อยละ ๖๓.๕) ในจำนวนนี้อยู่ด้วยกันกับคู่สมรส (ร้อยละ ๖๑.๐)

<u>ระดับการศึกษา</u> ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า (ร้อยละ ๗๕.๗)

๒) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

<u>ภาวการณ์ทำงาน</u> ปี ๒๕๕๗ ร้อยละ ๓๘.๔ ของผู้สูงอายุยังคงทำงานอยู่ โดยผู้สูงอายุ<u>เพศชาย</u>ทำงานมากว่าเพศหญิง (เพศชายร้อยละ ๔๙.๔ เพศหญิงร้อยละ ๒๙.๔) และผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลทำงานมากกว่าในเขตเทศบาล (นอกเทศบาลผู้สูงอายุทำงาน ร้อยละ ๔๒.๗) ในเขตเทศบาลผู้สูงอายุทำงานร้อยละ ๓๒.๓)

<u>แหล่งรายได้หลัก</u> รายได้หลักของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับจากบุตร (ร้อยละ ๓๖.๗) รองลงมาคือรายได้จากการทำงานของตนเอง (ร้อยละ ๓๓.๙) จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (ร้อยละ ๑๔.๘) บำเหน็จบำนาญ (ร้อยละ ๔.๙) คู่สมรส (ร้อยละ ๔.๓) ดอกเบี้ยเงินออม / การขยายทรัพย์สินที่มีอยู่ (ร้อยละ ๓.๙)

<u>ลักษณะการอยู่อาศัย</u> แนวโน้มที่ผู้สูงอายุอยู่คนเดียวมีเพิ่มขึ้น โดยในปี ๒๕๓๗ อยู่คนเดียวร้อยละ ๓.๖ ปี ๒๕๔๕ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖.๓ ปี ๒๕๕๐ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๗.๗ และ ปี ๒๕๕๔ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๘.๖

๓.๗.๕. สถานภาพการทำงาน และชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์

๑) <u>สถานภาพการทำงาน</u> ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๑.๔) ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง รองลงมาช่วยธุรกิจครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง (ร้อยละ ๒๐.๘) เป็นลูกจ้างรัฐบาล รัฐวิสาหกิจภาคเอกชน (ร้อยละ ๑๓.๗) เป็นนายจ้างร้อยละ ๔.๐

๒) <u>ชั่วโมงการทำงาน</u> ชั่วโมงการทำงานของผู้สูงอายุโดยเฉลี่ย ๓๘ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยผู้สูงอายุชายมีชั่วโมงการทำงานโดยเฉลี่ยสูงกว่าผู้สูงอายุหญิง

๓.๗.๖ การดำเนินงานของกระทรวงแรงงานในการส่งเสริมอาชีพและการทำงานของผู้สูงอายุ

๑) คุ้มครองส่งเสริม สนับสนุนการประกอบอาชีพและฝึกอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยจัดเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำข้อมูลข่าวสารและจัดหางานให้กับผู้สูงอายุ จัดฝึกอาชีพอบรมทักษะอาชีพที่เหมาะสม

๒) ดำเนินการในฐานะคณะอนุกรรมการส่งเสริมการขยายโอกาสด้านอาชีพและการทำงานสำหรับผู้สูงอายุ ประสานบูรณาการการจัดทำแผนส่งเสริมการขยายโอกาสด้านอาชีพและการทำงานสำหรับผู้สูงอายุ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแผนกลยุทธ์ด้านการทำงานของผู้สูงอายุ ระยะที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๕๙ -๒๕๖๔)

- ผลการดำเนินงานตามจัดทำแผนส่งเสริมการขยายโอกาสด้านอาชีพและการทำงานสำหรับผู้สูงอายุ ปี ๒๕๕๙ ดำเนินโครงการขายโอกาสด้านอาชีพและการทำงานของผู้สูงอายุ รวม ๓๑ โครงการ ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ ๖๐๐,๔๙๕ คน ตามมาตรการส่งเสริมด้านการทำงานและหารายได้ของผู้สูงอายุ และการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ โดยส่งเสริมการทำงานทั้งเต็มเวลา และไม่เต็มเวลาทั้งในระบบและนอกระบบ การส่งเสริมฝึกอาชีพกับวัยและความสามารถการส่งเสริมการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ

- ประสานบูรณาการกับหน่วยงานทั้งภาครัฐภาคเอกชนจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔ แผนกลยุทธ์ด้านการทำงานของผู้สูงอายุ ระยะที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๕๙ -๒๕๖๔) ซึ่งมี ๕ กลยุทธ์ ได้แก่ ๑) กลยุทธ์กระจายงานสู่บ้านหรือชุมชน ๒) กลยุทธ์ขยายอายุเกษียณราชการ ๓) กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการจ้างงานต่อเนื่องของภาคเอกชน ๔) กลยุทธ์ส่งเสริมการจ้างงานให้กับผู้สูงอายุในอาชีพที่เหมาะสมกับวัยประสบการณ์การทำงาน และสมรรถนะ ทางร่างกาย ๕) กลยุทธ์การสร้างฐานข้อมูลตลาดแรงงานด้านผู้สูงอายุ

โครงการตามแผนกลยุทธ์ฯ จำนวน ๒๘ โครงการ เป้าหมายผู้สูงอายุได้มีงานทำ ๑๑๕,๖๕๒ คน ในส่วนของกระทรวงแรงงานกำหนดแนวทางให้เอื้อต่อการจ้างงานผู้สูงอายุ ได้แก่

(๑) การปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และ พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ โดย พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน ฯ อยู่ระหว่างการดำเนินการแก้ไขประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอายุเกษียณของลูกจ้าง สำหรับ พ.ร.บ.ประกันสังคมฯ อยู่ในโครงการปฏิรูปสิทธิประโยชน์กรณีชราภาพ เกี่ยวกับการขยายอายุการรับสิทธิบำนาญชราภาพจากเดิม ๕๕ ปีออกไป ขณะนี้อยู่ระหว่างเสนอเข้าคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายพิจารณา

(๒) จัดตั้งศูนย์บริการจัดหางานผู้สูงอายุ (Employment Service Center for elderly Worker) ณ กระทรวงแรงงานและสำนักงานจัดหางาน ๗๖ จังหวัด จัดตั้งศูนย์ขึ้นทะเบียนหางานผู้สูงอายุ www.doe.go.th/elderly (Registration Center for elderly Worker) รวมทั้งเปิดให้บริการหางานผ่าน Mobile Application

(๓) การศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดอัตราค่าจ้าง Part Time สำหรับผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับวัย ประสบการณ์การทำงาน และสมรรถนะทางกาย โดยเสนอเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมค้าจ้างชุดที่ ๑๙ ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมมีมติให้คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อศึกษาและเสนอแนวทางกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้

(๔) การพัฒนาระบบฐานข้อมูล/คลังสมองผู้สูงอายุโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

(๕) การดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายการขยายอายุการจ้างงานแรงงานงานสูงวัยในสถานประกอบการ กระทรวงแรงงาน ได้จัดทำบันทึกข้อตกลง

ความร่วมมือการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายการขยายการจ้างงานแรงงานสูงวัยในสถานประกอบการกับมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) และสถานประกอบการ จำนวน ๑๓ แห่ง เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๙ และร่วมจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจ้างแรงงานสูงวัยในสถานประกอบการ ประเด็น "คุณค่าการจ้างแรงงานสูงอายุ" ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๔ มกราคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมสามพราน ริเวอร์ไซด์ จังหวัดนครปฐม เพื่อถอดบทเรียนรูปแบบการจ้างงานผู้สูงอายุ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติของสถานประกอบการ และข้อเสนอแนะของสถานประกอบการ

๓.๗.๗. สังคมสูงวัย (Aging Society) กับการพัฒนาระบบบำนาญชราภาพตามนโยบายการปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรไทยที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ซึ่งมาจากอัตราการเจริญพันธุ์ในประเทศไทยต่ำ ความก้าวหน้าด้านการแพทย์และด้านเทคโนโลยีที่สูงขึ้น ส่งผลให้ประชากรอายุยืนขึ้น อายุคาดเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ความต้องการในการทำงานเพิ่มขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการกองทุนและการพัฒนาสิทธิประโยชน์เพื่อให้ความคุ้มครองลูกจ้างและผู้ประกันตน ซึ่งจากการศึกษาตามโครงการการประเมินค่าทางคณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuarial Valuation) ของสิทธิประโยชน์ 7 กรณี ภายใต้กองทุนประกันสังคม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556 คาดว่าในอนาคต หากไม่ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในการจัดเก็บเงินสมทบและเงื่อนไขการจ่ายประโยชน์ทดแทน กองทุนจะมีเงินสะสมไม่เพียงพอสำหรับจ่ายบำนาญให้ผู้ประกันตน กระทบต่อความยั่งยืนของการบริหารจัดการสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ประกันตน และภาระงบประมาณของรัฐบาลในอนาคต ซึ่งคาดว่าจะมีเงินกองทุนไหลออกเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และอาจหมดไปในอีกประมาณ 39 ปีข้างหน้า (ผลการศึกษาของ ILO) โดยมีมาตรการเพื่อสร้างเสถียรภาพกองทุนชราภาพตาม ILO Pension Model ดังนี้

๑) การขยายอายุมีสิทธิรับเงินบำนาญ
๒) การปรับเพดานฐานค่าจ้างที่ใช้ในการคำนวณเงินสมทบขั้นต่ำและขั้นสูง
๓) การปรับสูตรคำนวณจ่ายเงินบำนาญชราภาพ
๔) การปรับอัตราเงินสมทบ

ทั้งนี้ กระทรวงแรงงานได้มีนโยบายเร่งรัดให้สำนักงานประกันสังคมดำเนินการปฏิรูประบบบำนาญ ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งในการดำเนินงานตามวาระการปฏิรูปประเทศด้านการปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัยและปฏิรูปการแรงงาน เพื่อให้กองทุนมีเสถียรภาพและมีเงินเพียงพอต่อการเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้แก่แรงงานที่เป็นผู้ประกันตน

๓.๘ สถานการณ์และแนวโน้มแรงงานนอกระบบของไทย

๓.๘.๑ จำนวนแรงงานนอกระบบ

ข้อมูลจำนวนแรงงานนอกระบบจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี **ในช่วงปี ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘ จำนวนและสัดส่วนต่อผู้มีงานทำของแรงงานนอกระบบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง** โดยในปี ๒๕๕๔ สัดส่วนแรงงานนอกระบบคิดเป็นร้อยละ ๖๒.๖ ของผู้มีงานทำ ปี ๒๕๕๕ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๖ ปี ๒๕๕๖ คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒ **แต่ในปี ๒๕๕๗ และ ๒๕๕๘ แรงงานนอกระบบมีจำนวนลดลง** เนื่องจากนโยบายภาครัฐที่

ต้องการผลักดันผู้ทำงานในตลาดแรงงานจากผู้ทำงานที่เป็นแรงงานนอกระบบให้เข้าสู่ในระบบ ซึ่งทำให้แรงงานเหล่านี้เข้าถึงสวัสดิการและผลตอบแทนที่ดีกว่าจากภาครัฐได้ง่ายกว่าการเป็นแรงงานนอกระบบ

ตาราง ๓-๑๖ จำนวนและสัดส่วน (ร้อยละ) ของแรงงานนอกระบบและแรงงานในระบบในปี ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘

ปี	จำนวนผู้มีงานทำ				
	แรงงานนอกระบบ		แรงงานในระบบ		รวม(คน)
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
๒๕๕๔	๒๔.๖	๖๒.๖	๑๔.๗	๓๗.๔	๓๙.๓
๒๕๕๕	๒๔.๘	๖๒.๖	๑๔.๘	๓๗.๔	๓๙.๖
๒๕๕๖	๒๕.๑	๖๔.๒	๑๔.๐	๓๕.๘	๓๙.๑
๒๕๕๗	๒๒.๑	๕๗.๖	๑๖.๓	๔๒.๔	๓๘.๔
๒๕๕๘	๒๑.๔	๕๕.๙	๑๖.๙	๔๔.๑	๓๘.๓

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๓.๘.๒ ลักษณะที่สำคัญของแรงงานนอกระบบ

๑) พื้นที่ที่แรงงานนอกระบบทำงาน

ในปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘ **พบว่าพื้นที่ที่แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ทำงาน คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** (มีสัดส่วนประมาณร้อยละ ๔๐) รองลงมาคือภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ตามลำดับ **โดยกรุงเทพมหานคร มีแรงงานนอกระบบน้อยที่สุด (ประมาณร้อยละ ๕) สำหรับในปี ๒๕๕๘** ได้เปรียบเทียบสัดส่วนแรงงานนอกระบบและแรงงานในระบบเป็นรายภาค **พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ มีแรงงานนอกระบบมากกว่าแรงงานในระบบ** โดยที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแรงงานนอกระบบร้อยละ ๗๖.๑ ภาคเหนือมีแรงงานนอกระบบร้อยละ ๗๐.๙ และภาคใต้มีแรงงานนอกระบบร้อยละ ๕๐.๖ **ส่วนกรุงเทพมหานคร และภาคกลางมีแรงงานในระบบมากกว่าแรงงานนอกระบบ** คือ กรุงเทพมหานครมีแรงงานในระบบร้อยละ ๗๓.๖ และภาคกลางมีแรงงานในระบบร้อยละ ๕๗.๗

๒) อายุ

ในปี ๒๕๕๘ พบว่าแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ประมาณ ๑๖.๒ ล้านคน หรือร้อยละ ๗๕.๗ อยู่ในกลุ่มอายุ ๒๕-๕๙ ปี รองลงมาเป็น กลุ่มอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป เป็นวัยชราที่ยังสามารถทำงานได้ ๓.๕ ล้านคน หรืออยู่ละ ๑๖.๒ และกลุ่มอายุ ๑๕ – ๒๔ ปี เป็นประชากรที่อยู่ในวัยเยาวชนส่วนใหญ่/กำลังเรียนหนังสือ ๑.๗ ล้านคน หรือร้อยละ ๘.๑

๓) ระดับการศึกษา

แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีการศึกษาไม่สูง โดยในปี ๒๕๕๔ – ๒๕๕๖ พบว่า โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และมีสัดส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ ๖๓ – ๖๔ ของแรงงานนอกระบบทั้งหมด สำหรับในปี ๒๕๕๘ พบว่าแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ยังมีการศึกษาที่ไม่สูงเหมือนเช่นที่ผ่านมา คือประมาณร้อยละ ๖๒.๖ รองลงมาได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาร้อยละ ๒๘.๕ (มัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ ๑๕.๐ และมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ ๑๓.๕) ระดับอุดมศึกษาร้อยละ ๘.๖ และการศึกษาอื่นๆ ร้อยละ ๐.๓ ตามลำดับ

๔) อาชีพ

แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม จากข้อมูลระหว่างปี ๒๕๕๔ – ๒๕๕๗ พบว่า **แรงงานนอกระบบที่ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรมมีสัดส่วนเกินครึ่ง** โดยอยู่ระหว่างร้อยละ ๕๓ – ๕๙ ของแรงงานนอกระบบทั้งหมด รองลงมาทำงานอยู่ในภาคการค้าบริการ และการผลิตตามลำดับ (ประมาณร้อยละ ๔๑ – ๔๗) ในขณะที่ ในปี ๒๕๕๘ สัดส่วนแรงงานนอกระบบที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมยังเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดแต่มีจำนวนลดลงเล็กน้อย โดยอยู่ที่ประมาณ ร้อยละ ๕๖ รองลงมาอยู่ในภาคการค้า บริการ และการผลิต เช่นเดิม โดยคิดเป็นร้อยละ ๔๔

๕) สภาพปัญหา

ข้อมูลสภาพปัญหาของแรงงานนอกระบบในปี ๒๕๕๘

ปัญหาจากการทำงาน ส่วนใหญ่มีสัดส่วนเกินกว่าครึ่งมีปัญหาค่าตอบแทนต่ำ (ร้อยละ ๕๑.๑๑) รองลงมาเป็นการทำงานหนัก (ร้อยละ ๑๘.๔๔) และไม่ได้รับการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ ๑๘.๒๒)

ปัญหาความไม่ปลอดภัยในการทำงาน ส่วนใหญ่มีสัดส่วนเกินกว่าครึ่งมีปัญหาจากการได้รับสารเคมี (ร้อยละ ๖๐.๘๗) รองลงมาเป็นปัญหาเครื่องจักร เครื่องมือ ที่เป็นอันตราย (ร้อยละ ๑๘.๗๐) และปัญหาสถานที่ทำงานอันตรายต่อระบบหู ตา (ร้อยละ ๕.๖๕) ฯลฯ

ปัญหาสภาพแวดล้อมในการทำงาน ส่วนใหญ่มีปัญหาจากอิริยาบถการทำงาน (ร้อยละ ๔๐) รองลงมาคือ ปัญหาฝุ่นละออง ควัน กลิ่น (ร้อยละ ๒๕.๓๓) และปัญหาแสงสว่างไม่เพียงพอ (ร้อยละ ๑๖.๓๓)

๓.๘.๓ การดำเนินงานของกระทรวงแรงงาน

การดำเนินงานขยายความคุ้มครองและหลักประกัน

๑. การขยายความคุ้มครองทางประกันสังคมมาตรา ๔๐ ให้แก่แรงงานนอกระบบ ปัจจุบันแรงงานนอกระบบเป็นผู้ประกันตนมาตรา ๔๐ จำนวน ๒.๔ ล้านคน

๒. การสร้างหลักประกันความมั่นคงทางการเงิน โดยการส่งเสริมการเข้าเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

๓. การฝึกอาชีพ/ส่งเสริมอาชีพให้กับแรงงานนอกระบบโดยหน่วยงานต่าง ๆ

๔. การส่งเสริม/สนับสนุนให้มีเครือข่ายแรงงานนอกระบบ เข้ามามีส่วนร่วมคุ้มครองส่งเสริมและพัฒนาแรงงานนอกระบบขึ้นทุกระดับ

๕. พัฒนากฎหมายเพื่อให้การคุ้มครองและยกระดับชีวิตแรงงานนอกระบบ

- ออกกฎกระทรวงการคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ (ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๗)
- กฎกระทรวงฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๕๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ ใช้ข้อบังคับแก่นายจ้างซึ่งจ้างลูกจ้างทำงานเกี่ยวกับงานบ้านอันมิได้ประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย
- พ.ร.บ. คุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓
- พัฒนากฎหมาย/มาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยเร่งรัดออกกฎหมายลำดับรองตามพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔

๖. พัฒนาการบริการอาชีวอนามัยแก่แรงงานนอกระบบ

- สำรวจ ศึกษา สถานการณ์ ปัญหา ความปลอดภัย อาชีวอนามัย สภาพแวดล้อมในการทำงานในกลุ่มเกษตรกร กลุ่ม OTOP หาบเร่ แผงลอย รถมอเตอร์ไซค์รับจ้าง แท็กซี่ คนเก็บขยะ ซาเล้ง ประมง ผู้รับงานไปทำที่บ้าน เป็นข้อมูลจัดทำคู่มือความปลอดภัยในการทำงาน
- MOU ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการป้องกันโรคจากการประกอบอาชีพของแรงงานนอกระบบ

๓.๙ สถานการณ์และแนวโน้มแรงงานผู้พิการ

๑) จำนวนคนพิการ

คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ รวมทั้งสิ้น ๑,๗๓๗,๔๖๙ คน (ร้อยละ ๒.๖๔ ของประชากรทั้งประเทศ) ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพฯ ตามลำดับ

๒) การทำงานของคนพิการ

คนพิการวัยทำงาน (อายุ ๑๕ - ๖๐ ปี) จำนวน ๗๘๗,๓๓๐ คน ประกอบอาชีพอยู่แล้ว จำนวน ๕๓,๓๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๑๗ ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน ๓๖๒,๒๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๐๑ ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ จำนวน ๑๗๑,๘๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๘

๓) สถานประกอบการที่ต้องจ้างคนพิการ (ข้อมูล ณ วันที่ ๖ ก.พ. ๖๐)

- มีจำนวน ๑๓,๔๖๗ แห่ง
- ต้องรับคนพิการเข้าทำงาน จำนวน ๖๒,๔๙๕ คน
- รับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ และปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ จำนวน ๒๒,๓๓๓ คน
- รับคนพิการเข้าทำงานแล้วครบตามอัตราส่วนที่กฎหมายกำหนด จำนวน ๗,๔๘๗ แห่ง (ร้อยละ ๕๕.๖๐)
- รับคนพิการเข้าทำงานแต่ไม่ครบอัตราส่วน ๑๓๖ แห่ง (ร้อยละ ๑.๐๑)
- คนพิการที่ทำงานในสถานประกอบการ ๑๙,๖๘๕ ราย และได้รับการส่งเสริมอาชีพผ่านผู้ดูแลคนพิการ ๓,๓๑๐ ราย

ทั้งนี้ เนื่องจากได้มีประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๙ ขยายระยะเวลาการแจ้งสิทธิและดำเนินการเข้ารับสิทธิส่งเสริมอาชีพคนพิการ โดยการให้สัมปทานตามมาตรา ๓๕ จากเดิมภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ เป็นภายในวันที่ ๓๑ มีนาคมของปี จึงอาจทำให้จำนวนสถานประกอบการที่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ ไม่ครบถ้วน

๔) การดำเนินงานของกระทรวงแรงงานในการส่งเสริมการทำงานของคนพิการ

(๑) ส่งเสริมให้คนพิการซึ่งอยู่ในวัยทำงานและสามารถทำงานได้ ซึ่งมีจำนวนประมาณ ๓๖๐,๐๐๐ คน มีงานทำ มีอาชีพ และมีรายได้อย่างมั่นคงยั่งยืน

(๒) ดำเนินงาน พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๒๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕

(๓) ประสานบูรณาการภาคีเครือข่ายส่งเสริมการจ้างงาน/ส่งเสริมอาชีพคนพิการเพิ่มขึ้นจากเดิม เป้าหมาย ๑๐,๐๐๐ ราย โดยให้สถานประกอบการสามารถจ้างงานให้กับคนพิการทำงานอยู่ในชุมชนของตนเอง หรือทำงานในองค์กรสาธารณประโยชน์ในชุมชน หรือทำงานในลักษณะบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสาธารณะและไม่ขัดแย้งกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องสำหรับลักษณะงานที่คนพิการทำ ได้แก่ การได้รับการจ้างไปช่วยดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล หรือไปทำงานที่ อบต. ใกล้บ้าน หรือการไปรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดอุบัติเหตุ ซึ่งสถานประกอบการเป็นผู้จ้าง จ่ายค่าจ้าง แต่มอบอำนาจให้หัวหน้าหน่วยงานที่ผู้พิการไปปฏิบัติงานเป็นผู้บังคับบัญชา โดยมีกระทรวงแรงงานและภาคีเครือข่ายดังกล่าวช่วยประสานงาน ขณะนี้มีการจ้างงานในลักษณะดังกล่าว ประมาณ ๖,๙๑๒ ราย (ข้อมูลตั้งแต่เดือน ก.พ. ๕๙ - ๗ ก.พ. ๖๐)

(๔) ขยายผลการดำเนินงานโดยประสานบูรณาการกับหน่วยงาน/องค์กร

- สมาคมแม่บ้านทหารบก องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ส่งเสริมการทำงาน/อาชีพให้ทหารพิการและครอบครัว

- ทำ MOU กับกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม เพื่อส่งเสริมการจ้างงานคนพิการให้ทำงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลและโรงพยาบาลชุมชนทั่วประเทศ

(๕) ดำเนินการการแก้ไขกฎกระทรวงกำหนดจำนวนคนพิการที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับ เข้าทำงานและจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุนส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔ ใน ๒ ประเด็น ได้แก่

๑) การกำหนดให้นายจ้างหรือสถาน ประกอบการส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ภายใน ๓๑ มีนาคมของแต่ละปี

๒) นายจ้างหรือสถานประกอบการที่จ้างคนพิการไม่ครบตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ส่งเงินเข้ากองทุนฯ ตามระยะเวลาที่ไม่ได้จ้างคนพิการ กรณีนายจ้างหรือสถานประกอบการ ที่ได้ส่งเงินเข้ากองทุนฯ และต่อมาได้รับคนพิการเข้าทำงาน ให้สามารถขอรับเงินคืนจากกองทุนฯ ที่จ่ายไปก่อนแล้ว

(๖) การจัดบริการทางการแพทย์ให้กับผู้พิการที่เป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๘/๒๕๕๙ เรื่องการรับบริการสาธารณสุขของคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๙ กำหนดให้คนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.๒๕๕๐ ที่เป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขตามกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและค่าใช้จ่ายให้แก่คนพิการให้จ่ายกองทุนประกันสังคมว่าด้วยการประกันสังคมและเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙ ซึ่งจากการดำเนินการให้คนพิการที่เป็นผู้ประกันตนไปใช้สิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) ปรากฏว่าได้รับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับความไม่สะดวกในการเข้ารับบริการในสถานพยาบาลของรัฐ กระทรวงแรงงานโดยสำนักงานประกันสังคม จึงต้องทบทวนการดำเนินงานโดยการจัดประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงสิทธิประโยชน์ให้แก่คนพิการที่เป็นผู้ประกันตน โดยกระทรวงแรงงาน

สำนักงานประกันสังคมต้องเร่งรัดการดำเนินงานปรับเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้กับคนพิการที่เป็นผู้ประกันตนเพื่อแก้ไขปัญหาตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติต่อไป

๓.๑๐ สถานการณ์แรงงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษและแนวโน้ม

๑) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โดยใช้ประโยชน์จากโอกาสการเชื่อมโยงภูมิภาคในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ชายแดน และแก้ปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน โดยกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ ๑ และ ๒ รวม ๑๐ พื้นที่ ได้แก่ ๑) ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ที่ ๑/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๘ เรื่องกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ ๑ ในพื้นที่จังหวัดตาก สระแก้ว มุกดาหาร ตราด และสงขลา และ ๒) ประกาศ กนพ. ที่ ๒/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๘ เรื่องกำหนดพื้นที่เขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ ๒ ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย นราธิวาส เชียงราย นครพนม และกาญจนบุรี

สำหรับการจัดระบบแรงงานต่างด้าวให้เข้ามาทำงานในลักษณะไป-กลับในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอย่างถูกกฎหมายจะช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ลดค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการ และแรงงานต่างด้าว ลดปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย รวมทั้งช่วยลดความเสี่ยงจากปัญหาการค้ามนุษย์ การจัดระบบดังกล่าวดำเนินการโดยกระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ในส่วนของกระทรวงแรงงานได้มีการดำเนินการ ดังนี้ (๑) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องกำหนดท้องที่ สัญชาติประเภท หรือ ลักษณะงาน ช่วงระยะเวลาหรือฤดูกาล หรือเงื่อนไขที่คนต่างด้าวอาจขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าวเมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๘ (๒) คู่มือการออกใบอนุญาตทำงานให้คนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในลักษณะไป-กลับ หรือตามฤดูกาล เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนตามพระราชบัญญัติการ อำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยมี ระยะเวลาการพิจารณาอนุญาตให้แล้วเสร็จภายใน ๑ วัน (๓) จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงานในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ๑๐ จังหวัด ปัจจุบันแรงงานกัมพูชาและเมียนมา สามารถเข้ามาทำงานในลักษณะไป-กลับ ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้แล้ว โดยมีแรงงานกัมพูชาได้รับอนุญาตให้ทำงานในสระแก้ว จำนวน ๘,๔๗๔ คน และตราด จำนวน ๑,๐๘๕ คน และมีแรงงานเมียนมาที่จะเข้ามาทำงานในลักษณะ ไป-กลับในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษตาก ๔๒๙ คน และกาญจนบุรี จำนวน ๗ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๙) (๔) เร่งรัดพัฒนาฝึกอบรมฝีมือแรงงานไทยเพื่อให้มีความสามารถสอดคล้องตรงกับ ความต้องการของภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ดำเนินการแล้ว ๑๕,๐๐๐ คน มีการส่งเสริมให้สถานประกอบการฝึกอบรมให้แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานในพื้นที่

นอกจากนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน โดยกลุ่มงานวิจัยและพัฒนาได้ทำการศึกษา วิเคราะห์และประมาณการแนวโน้มความต้องการแรงงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ๑๐ จังหวัดชายแดน ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

ตาราง ๓-๑๗ ข้อมูลประมาณการการจ้างงานในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

จังหวัด	2560	2561	2562	2563	2564
ตาก	302,227	303,751	305,126	306,360	307,464
มุกดาหาร	206,370	207,411	208,349	209,192	209,946
สระแก้ว	317,798	319,401	320,847	322,145	323,305
ตราด	151,886	152,652	153,343	153,964	154,518
สงขลา	823,068	827,220	830,964	834,326	837,331
เชียงราย	744,861	748,618	752,007	755,050	757,769
หนองคาย	294,158	295,642	296,980	298,181	299,255
นครพนม	419,632	421,748	423,657	425,372	426,904
กาญจนบุรี	508,568	511,134	513,447	515,525	517,381
นราธิวาส	408,185	410,244	412,101	413,768	415,259
รวม	**4,176,753**	**4,197,821**	**4,216,820**	**4,233,884**	**4,249,132**

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคน (PmanP) กระทรวงแรงงาน

แผนภูมิ ๓-๒๓ ประมาณการการจ้างงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ๑๐ จังหวัดชายแดน ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

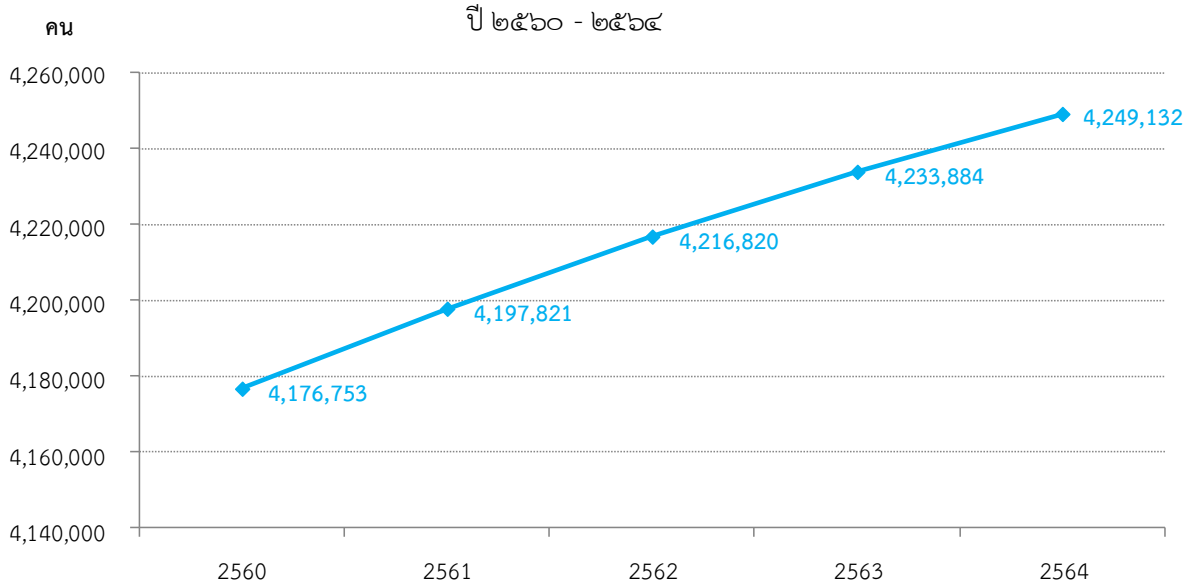

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคน (PmanP) กระทรวงแรงงาน

ผลการประมาณการจำนวนการจ้างงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ๑๐ จังหวัดชายแดน ในปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ พบว่าจำนวนการจ้างงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยปีละประมาณ ๑๘,๐๐๐ คน โดยจังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีการจ้างงานมากที่สุด (๘๓๗,๓๓๑ คน) รองลงมาคือจังหวัดเชียงราย (๗๕๗,๗๖๙ คน) และจังหวัดกาญจนบุรี (๔๒๖,๙๐๔ คน) ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดศูนย์กลางของภาคใต้

มีด่านสะเดาและปาดังเปซาร์ซึ่งเป็นด่านทางบกที่มีมูลค่าการค้าสูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง และอันดับสองตามลำดับ มีอุตสาหกรรมแปรรูปเพื่อการส่งออก และมีความพร้อมด้านโลจิสติกส์ในทุกมิติ ทั้งทางบก ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ จังหวัดเชียงรายตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ – ใต้ (North – South Economic Corridor) ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) ได้ทั้งทางบกและทางน้ำ เป็นฐานการท่องเที่ยว แหล่งผลิตอาหาร สินค้าเกษตร และศูนย์กลางการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ จังหวัดกาญจนบุรีตั้งอยู่บนแนวเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจพิเศษทวาย (เมียนมา) กับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard) มีนิคมอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การเกษตร และการค้าผ่านแดน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ดึงดูให้นักลงทุนเข้ามาลงทุน

ส่วนจังหวัดที่มีการจ้างงานน้อยที่สุด คือจังหวัดตราด (๑๕๔,๕๑๘) ซึ่งเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ สามารถเข้าถึงท่าเรือแหลมฉบัง และท่าเรือสีหนุวิลล์ (กัมพูชา) แต่เนื่องจากทำเลที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากเมืองขนาดใหญ่ทั้งในประเทศไทยและกัมพูชา ทำให้ยังมีข้อจำกัดในการพัฒนา ซึ่งส่งผลให้การลงทุนและการจ้างงานใน ๕ ปี ข้างหน้ามีจำนวนไม่มาก

ทั้งนี้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ <u>กระทรวงแรงงานได้จัดทำโครงการศึกษาวิจัยความต้องการแรงงานใน ๕ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (จังหวัดตาก มุกดาหาร สงขลา ตราด และสระแก้ว) ใน ๕ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)</u> เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างดำเนินโครงการศึกษาวิจัยความต้องการแรงงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดเชียงราย กาญจนบุรี หนองคาย นครพนม และนราธิวาส ใน ๕ ปีข้างหน้า โดยข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้จากการศึกษาวิจัยในระยะแรก พบว่า กำลังคนเป็นหนึ่งในปัจจัยทุนที่ช่วยสนับสนุนการขับเคลื่อนและยกระดับทางเศรษฐกิจในพื้นที่ การวางแผนกำลังคนโดยเฉพาะในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ถือเป็นความท้าทายอย่างยิ่ง เนื่องจากต้องประสบกับข้อจำกัดของแนวโน้มแรงงานไทย รวมถึงจำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่จะเข้าสู่กำลังแรงงานในอนาคตมีจำนวนลดลง อีกทั้งต้องคำนึงถึงการวางแผนการใช้แรงงานต่างด้าวในจำนวนที่เหมาะสม เพื่อป้องกันไม่ให้แรงงานเหล่านี้สร้างภาระต่างๆ ให้แก่ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสังคมและความมั่นคง ขณะเดียวกันจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยแรงงาน โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อร่วมกันวางแผนการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องต่อความต้องการ และส่งต่อประชากรกลุ่มนี้เข้าสู่กำลังแรงงาน นอกจากนี้ต้องสร้างแรงจูงใจแก่แรงงานในพื้นที่เพื่อยกระดับและพัฒนาสมรรถนะแรงงานให้เพียงพอและรองรับการลงทุนต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

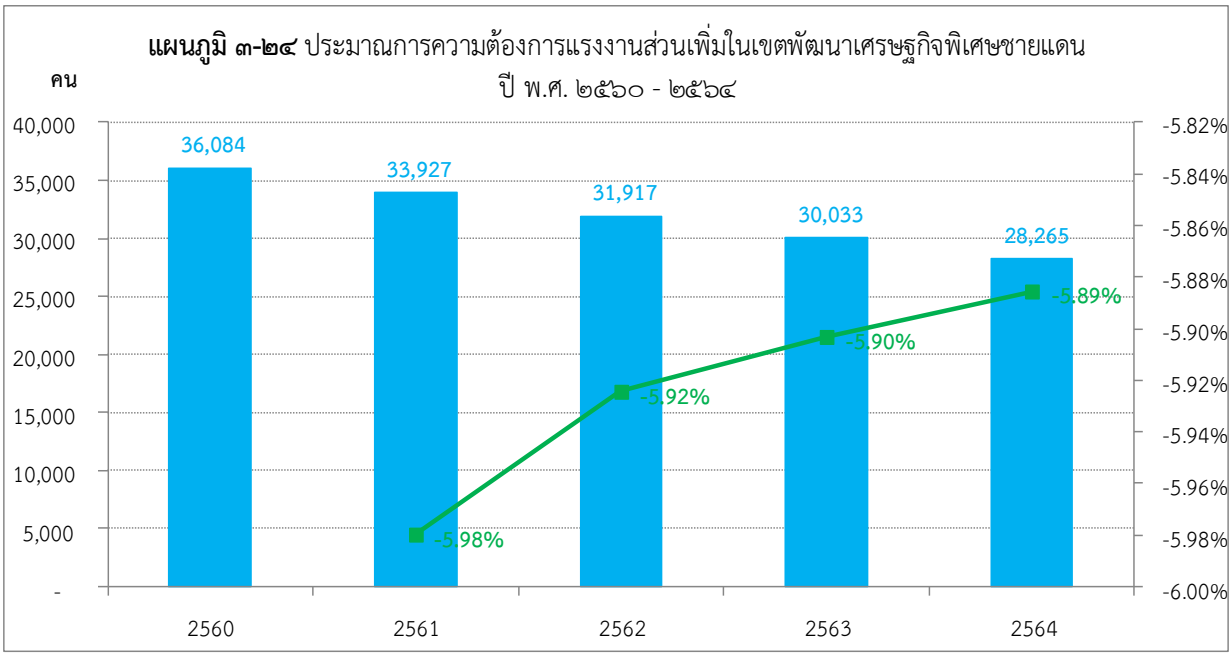

แผนภูมิ ๓-๒๔ ประมาณการความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคน (PmanP) กระทรวงแรงงาน

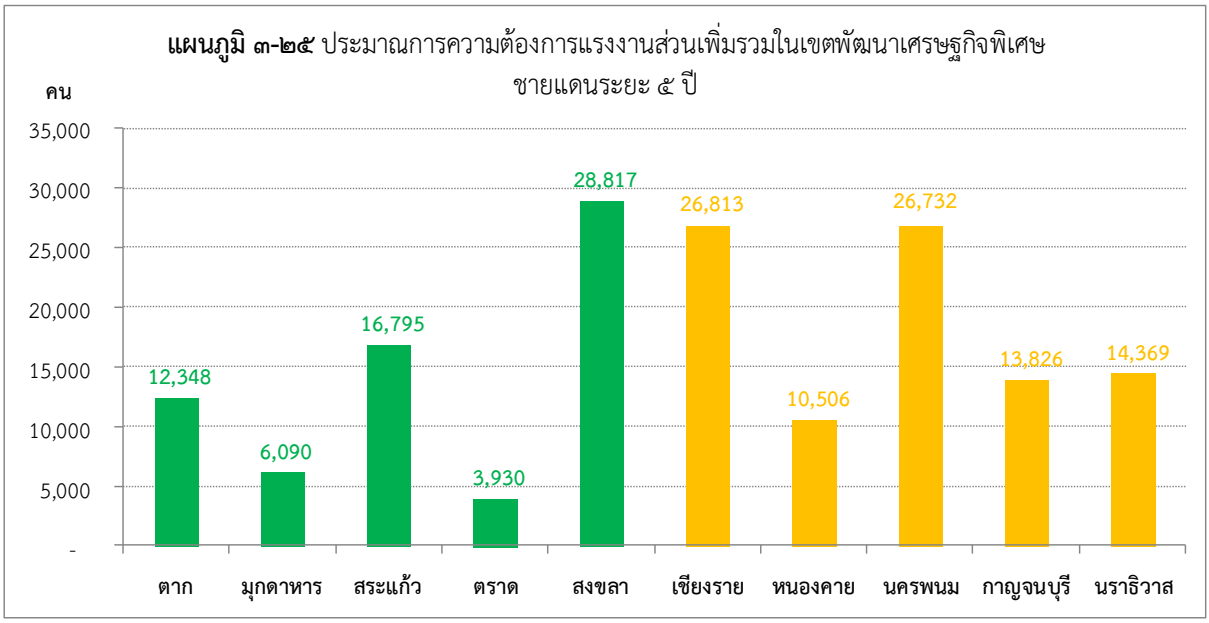

แผนภูมิ ๓-๒๕ ประมาณการความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มรวมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนระยะ ๕ ปี

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคน (PmanP) กระทรวงแรงงาน

ผลการประมาณการความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ พบว่าความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จากปี ๒๕๖๐ ที่มีความต้องการแรงงาน ๓๖,๐๘๔ คน เหลือเพียง ๒๘,๒๖๕ คน ในปี ๒๕๖๔ โดยจังหวัดที่มีความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มมากที่สุด คือ สงขลา (๒๘,๘๑๗ คน) รองลงมาคือ เชียงราย (๒๖,๘๑๓ คน) และนครพนม (๒๖,๗๓๒ คน)

ตาราง ๓-๑๘ ข้อมูลประมาณการความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มรายอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนระยะแรก ๕ จังหวัด

กลุ่มอุตสาหกรรม	2560	2561	2562	2563	2564	รวม
1. อุตสาหกรรมการเกษตรประมงและที่เกี่ยวข้อง	461	429	398	370	344	2002
2. การผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกส์	89	80	73	65	58	365
3. อุตสาหกรรมสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มและเครื่องหนัง	299	288	279	270	261	1,396
4. อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องเรือน	261	249	239	229	219	1,197
5. อัญมณีและเครื่องประดับ	3	3	3	2	2	13
6. ยานยนต์และชิ้นส่วน	229	229	228	228	227	1,142
7. ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	469	470	470	471	471	2,352
8. อุตสาหกรรมยางและพลาสติก	110	100	92	83	75	461
9. การผลิตยาและเคมีภัณฑ์	10	9	8	7	7	42
10. กิจการโลจิสติกส์	653	634	616	599	584	3,087
11. การนิคมและการก่อสร้าง	1,081	1,024	970	920	873	4,869
12. ท่องเที่ยว	1,077	1,020	966	917	870	4,849
13. อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์และอื่นๆ	1,767	1,646	1,532	1,426	1,327	7,698
รวม	6,510	6,181	5,875	5,588	5,318	29,471

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคน (PmanP) กระทรวงแรงงาน

แผนภูมิ ๒๖ ประมาณการความต้องการแรงงานส่วนเพิ่ม รายอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนระยะแรก ๕ จังหวัด

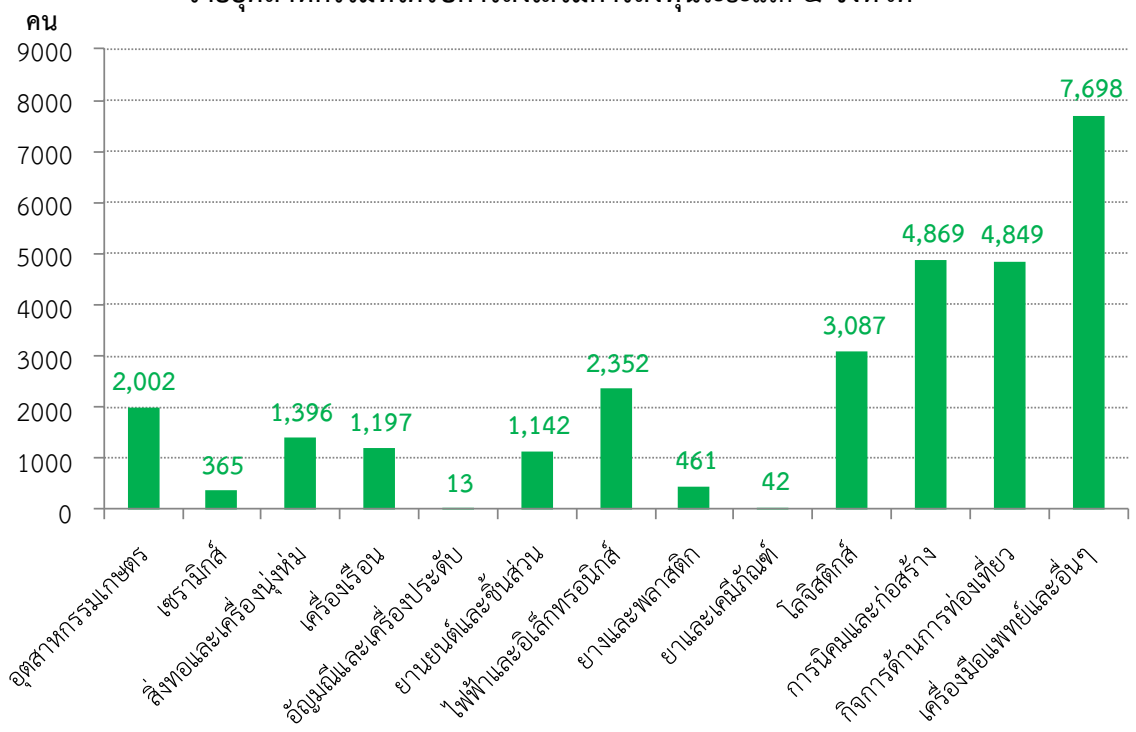

เมื่อพิจารณาความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มรายอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนระยะแรก ๕ จังหวัด (จังหวัดตาก มุกดาหาร สระแก้ว ตราด และสงขลา) พบว่า ในอีก ๕ ปีข้างหน้า อุตสาหกรรมที่มีความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์และอื่นๆ (๗,๖๙๘ คน) รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมการนิคมและก่อสร้าง (๔,๘๖๙ คน) และอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยว (๔,๘๔๙ คน) ทั้งนี้อาจเนื่องจากประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประชาชนมีการศึกษา มากขึ้น และการเข้าถึงระบบสาธารณสุขมีมากขึ้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ และอื่น ๆ มีการขยายตัว ส่วนอุตสาหกรรมการนิคมและก่อสร้าง และอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ เช่น นิคมอุตสาหกรรม และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงทำให้มีความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มในสองอุตสาหกรรมมากขึ้น

๒. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบคลัสเตอร์ อยู่บริเวณพื้นที่ตอนใน สำหรับธุรกิจที่ไม่เหมาะสมกับชายแดน เช่น กิจการวิจัยและพัฒนา กิจการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและใช้แรงงานน้อย ประกอบด้วยจังหวัดที่เป็นพื้นที่ตอนใน ๒๙ จังหวัด ได้แก่จังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน ขอนแก่น ชัยภูมิ บุรีรัมย์ นครราชสีมา สระแก้ว จันทบุรี ตราด ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี กรุงเทพฯ ปทุมธานี นครปฐม สมุทรสาคร พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี กระบี่ ภูเก็ต และสงขลา ประกอบด้วย ๙ คลัสเตอร์ ได้แก่ (๑) คลัสเตอร์ยานยนต์และชิ้นส่วน (๒) คลัสเตอร์เครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์โทรคมนาคม (๓) คลัสเตอร์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (๔) คลัสเตอร์ดิจิทัล (๕) คลัสเตอร์เกษตรแปรรูป (๖) คลัสเตอร์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (๗) คลัสเตอร์หุ่นยนต์ (๘) คลัสเตอร์การแพทย์ครบวงจร และ (๙) คลัสเตอร์อากาศยานและชิ้นส่วน

การดำเนินงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบคลัสเตอร์ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานได้เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการเร่งรัดนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบคลัสเตอร์ และได้มีหนังสือแจ้งหน่วยงานในสังกัดทราบความคืบหน้าของการดำเนินงานและใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินงานในภารกิจที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้กระทรวงแรงงานโดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้จัดตั้ง ๑๒ สถาบันเทคโนโลยีชั้นสูงรองรับการพัฒนาและยกระดับเทคโนโลยีการผลิตและทักษะแรงงานไปสู่ขั้นสูง ซึ่งเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบคลัสเตอร์ อีกทั้งสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน โดยกลุ่มงานวิจัยและพัฒนาได้ทำการศึกษา วิเคราะห์และประมาณการแนวโน้มความต้องการแรงงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบคลัสเตอร์ ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ดังนี้

ตาราง ๓-๑๙ ข้อมูลประมาณการการจ้างงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษรูปแบบ Cluster ปี ๒๕๖๐ -๒๕๖๔

ประเภทกิจการ	2560	2561	2562	2563	2564	เฉลี่ยต่อปี
ภาคเกษตรกรรม	**4,156,602**	**4,177,567**	**4,196,475**	**4,213,456**	**4,228,631**	**4,194,546**
1.การเกษตร การเลี้ยงสัตว์บกและสัตว์น้ำ	4,156,602	4,177,567	4,196,475	4,213,456	4,228,631	4,194,546
ภาคอุตสาหกรรม	**4,136,684**	**4,157,550**	**4,176,367**	**4,193,266**	**4,208,369**	**4,174,447**
2.อาหารและอาหารสัตว์	574,578	577,476	580,089	582,437	584,534	579,823
3.การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	24,152	24,274	24,383	24,482	24,570	24,372
4.การผลิตสิ่งทอ	142,176	142,893	143,540	144,121	144,640	143,474
5.การผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย	352,308	354,085	355,688	357,127	358,413	355,524
6.การผลิตรองเท้าและเครื่องหนัง	82,940	83,359	83,736	84,075	84,378	83,698
7.อัญมณีและเครื่องประดับ	70,825	71,182	71,504	71,794	72,052	71,472
8.การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์	80,440	80,845	81,211	81,540	81,834	81,174
9.เฟอร์นิเจอร์	101,220	101,730	102,190	102,604	102,974	102,144
10.การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	64,279	64,603	64,895	65,158	65,392	64,865
11.ปิโตรเลียม	13,561	13,629	13,691	13,746	13,796	13,685
12ปิโตรเคมี	2,083	2,094	2,103	2,112	2,119	2,102
13.การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	107,148	107,689	108,176	108,614	109,005	108,126
14.การผลิตยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง	74,019	74,393	74,729	75,032	75,302	74,695
15.ผลิตภัณฑ์พลาสติก	111,601	112,164	112,671	113,127	113,535	112,620
16.ผลิตภัณฑ์จากแร่อโลหะ	131,358	132,021	132,618	133,155	133,635	132,557
17.การผลิตโลหะและผลิตโลหะประดิษฐ์	238,278	239,480	240,564	241,537	242,407	240,453
18.ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	385,099	387,042	388,793	390,367	391,773	388,615
19.ยานยนต์และชิ้นส่วน	267,230	268,578	269,793	270,885	271,861	269,669
20.อุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ	336,723	338,421	339,953	341,329	342,558	339,797
21.ก่อสร้าง	976,666	981,592	986,035	990,025	993,591	985,582
ภาคบริการ	**5,306,846**	**5,333,614**	**5,357,754**	**5,379,433**	**5,398,808**	**5,355,291**
22.การขายส่ง การขายปลีก	2,841,681	2,856,014	2,868,940	2,880,549	2,890,924	2,867,622
23.ตัวแทนธุรกิจท่องเที่ยว	43,495	43,714	43,912	44,089	44,248	43,892
24.ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	1,200,677	1,206,733	1,212,195	1,217,100	1,221,483	1,211,638
25.การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	594,448	597,446	600,150	602,578	604,749	599,874
26.การเงินและการประกันภัย	251,686	252,956	254,101	255,129	256,048	253,984
27.อสังหาริมทรัพย์	99,874	100,378	100,832	101,240	101,605	100,786
28.บริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	274,986	276,373	277,623	278,747	279,751	277,496
29.การบริการอื่นๆ*	2,315,855	2,327,536	2,338,071	2,347,532	2,355,987	2,336,996
รวม	**15,915,987**	**15,996,267**	**16,068,666**	**16,133,687**	**16,191,794**	**16,061,280**

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคน (PmanP) กระทรวงแรงงาน

แผนภูมิ ๓-๒๗ ประมาณการการจ้างงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
รูปแบบ Cluster ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔

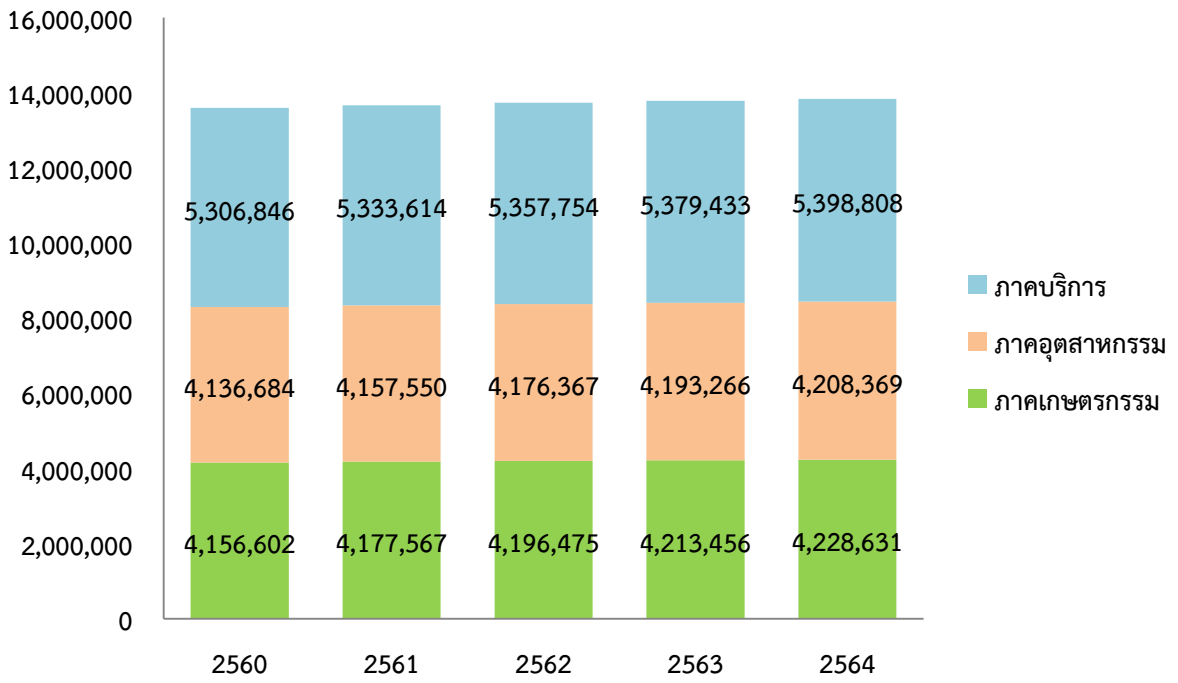

ผลการศึกษาความต้องการแรงงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษรูปแบบ Cluster ปี ๒๕๖๐ -๒๕๖๔ พบว่า ใน ๕ ปีข้างหน้าจะมีการจ้างงาน เฉลี่ยปีละ ๑๖,๐๖๑,๒๘๐ คน เป็นการจ้างงานในภาคบริการมากที่สุด เฉลี่ยปีละ ๕,๓๕๕,๒๙๑ คน โดยประเภทกิจการในภาคบริการที่มีการจ้างงานมากที่สุดคือ กิจการค้าส่ง ค้าปลีก รองลงมาคือการบริการด้านสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ และที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ตามลำดับ ภาคเกษตรกรรมมีการจ้างงานเฉลี่ยปีละ ๔,๑๙๔,๕๔๖ คน ส่วนภาคอุตสาหกรรม มีการจ้างงานเฉลี่ยปีละ ๔,๑๗๔,๔๔๗ คน ประเภทกิจการในภาคอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานมากที่สุด คือ กิจการก่อสร้าง รองลงมาคือการผลิตอาหารและอาหารสัตว์ และกิจการไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ

ตาราง ๓-๒๐ประมาณการความต้องการแรงงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษรูปแบบ Cluster ปี ๒๕๖๐ -๒๕๖๔

ประเภทกิจการ	2560	2561	2562	2563	2564	เฉลี่ยต่อปี
ภาคเกษตรกรรม	**26,863**	**24,670**	**22,628**	**20,716**	**18,924**	**22,760**
1.การเกษตร การเลี้ยงสัตว์บกและสัตว์น้ำ	26,863	24,670	22,628	20,716	18,924	22,760
ภาคอุตสาหกรรม	**44,553**	**42,443**	**40,476**	**38,631**	**36,898**	**40,600**
2.อาหารและอาหารสัตว์	5,488	5,192	4,916	4,658	4,416	4,934
3.การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	526	515	505	495	486	506
4.การผลิตสิ่งทอ	1,095	1,020	951	885	824	955
5.การผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย	2,740	2,553	2,379	2,216	2,064	2,391
6.การผลิตรองเท้าและเครื่องหนัง	670	626	586	547	512	588
7.อัญมณีและเครื่องประดับ	548	510	475	442	411	477
8.การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์	654	612	573	536	502	575
9.เฟอร์นิเจอร์	835	782	732	686	643	735
10.การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	815	783	753	725	698	755
11.ปิโตรเลียม	258	251	245	240	235	246
12ปิโตรเคมี	12	11	9	9	8	10
13.การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	784	727	674	625	578	678
14.การผลิตยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง	734	696	661	628	597	663
15.ผลิตภัณฑ์พลาสติก	1,005	947	893	842	795	896
16.ผลิตภัณฑ์จากแร่อโลหะ	1,097	1,028	965	905	849	969
17.การผลิตโลหะและผลิตโลหะประดิษฐ์	2,291	2,168	2,054	1,946	1,846	2,061
18.ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	7,401	7,222	7,054	6,896	6,747	7,064
19.ยานยนต์และชิ้นส่วน	3,156	3,021	2,896	2,778	2,668	2,904
20.อุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ	4,011	3,841	3,682	3,533	3,393	3,692
21.ก่อสร้าง	10,434	9,936	9,472	9,037	8,628	9,501
ภาคบริการ	**61,583**	**57,572**	**53,837**	**50,337**	**47,054**	**54,077**
22.การขายส่ง การขายปลีก	22,947	21,454	20,063	18,761	17,539	20,153
23.ตัวแทนธุรกิจท่องเที่ยว	441	419	398	378	359	399
24.ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	9,149	8,515	7,925	7,372	6,853	7,963
25.การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	4,280	3,963	3,668	3,392	3,133	3,687
26.การเงินและการประกันภัย	2,838	2,708	2,588	2,475	2,368	2,595
27.อสังหาริมทรัพย์	864	812	763	717	674	766
28.บริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	1,924	1,778	1,642	1,515	1,396	1,651
29.การบริการอื่นๆ*	19,140	17,923	16,790	15,728	14,732	16,863
รวม	132,999	124,685	116,941	109,683	102,875	117,437

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคน (PmanP) กระทรวงแรงงาน

สำหรับความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มใน ๕ ปีข้างหน้า พบว่า ภาคบริการมีความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มมากที่สุด เฉลี่ยปีละ ๕๔,๐๗๗ คน รองลงมาคือ ภาคอุตสาหกรรม เฉลี่ยปีละ ๔๐,๖๐๐ คน และภาคเกษตรกรรม เฉลี่ยปีละ ๒๒,๗๖๐ คน

ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการจ้างงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษรูปแบบ Cluster ในอนาคต ภาคเกษตรพื้นฐานมีการเติบโตของการจ้างงานลดลง ในขณะที่ภาคบริการและภาคอุตสาหกรรม การจ้างงานเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง

แผนภูมิ ๓-๒๘ ประมาณการความต้องการแรงงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รูปแบบ Cluster ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔

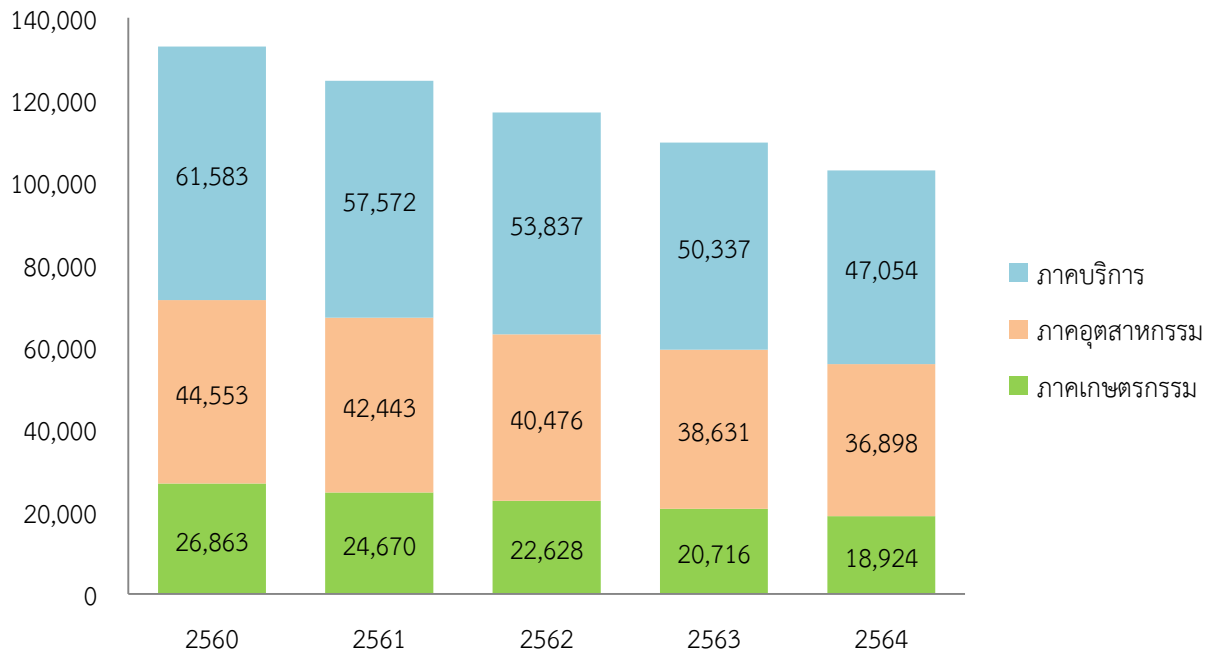

๓) ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) รัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจ และศักยภาพในการแข่งขันของประเทศด้วยการส่งเสริมกระบวนการผลิตสินค้าและบริการที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง และเห็นว่าพื้นที่ภาคตะวันออกมีความเหมาะสมที่จะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากมีความพร้อมด้านการคมนาคมขนส่งทั้งทางอากาศ ทางเรือ และทางบก รวมทั้งอยู่ในระยะที่สามารถเชื่อมต่อกับกรุงเทพมหานครและส่วนอื่นของประเทศไทยโดยสะดวก อีกทั้งสามารถปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานได้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และเห็นชอบการออกกฎหมายว่าด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกโดยกำหนดการสิทธิประโยชน์การลงทุน การกำหนดการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน และการจัดตั้งองค์กรเพื่อกำหนดนโยบายและบริหาร พื้นที่เป้าหมาย ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง รวมถึงพื้นที่อื่นใดที่จะมีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเพิ่มเติม โดยมีอุตสาหกรรมเป้าหมาย ประกอบด้วย ๑) ซูปเปอร์คลัสเตอร์ ได้แก่ คลัสเตอร์ยานยนต์และชิ้นส่วน คลัสเตอร์เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์โทรคมนาคม คลัสเตอร์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ ๒) ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมาย : กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมเชื้อเพลิง ชีวภาพและเคมีชีวภาพ อุตสาหกรรมดิจิตอล และอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร

ทั้งนี้ (ร่าง) พระราชบัญญัติการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ)

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน โดยกลุ่มงานวิจัยและพัฒนาได้ทำการศึกษา วิเคราะห์และประมาณการแนวโน้มความต้องการแรงงานในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษตะวันออก ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ดังนี้

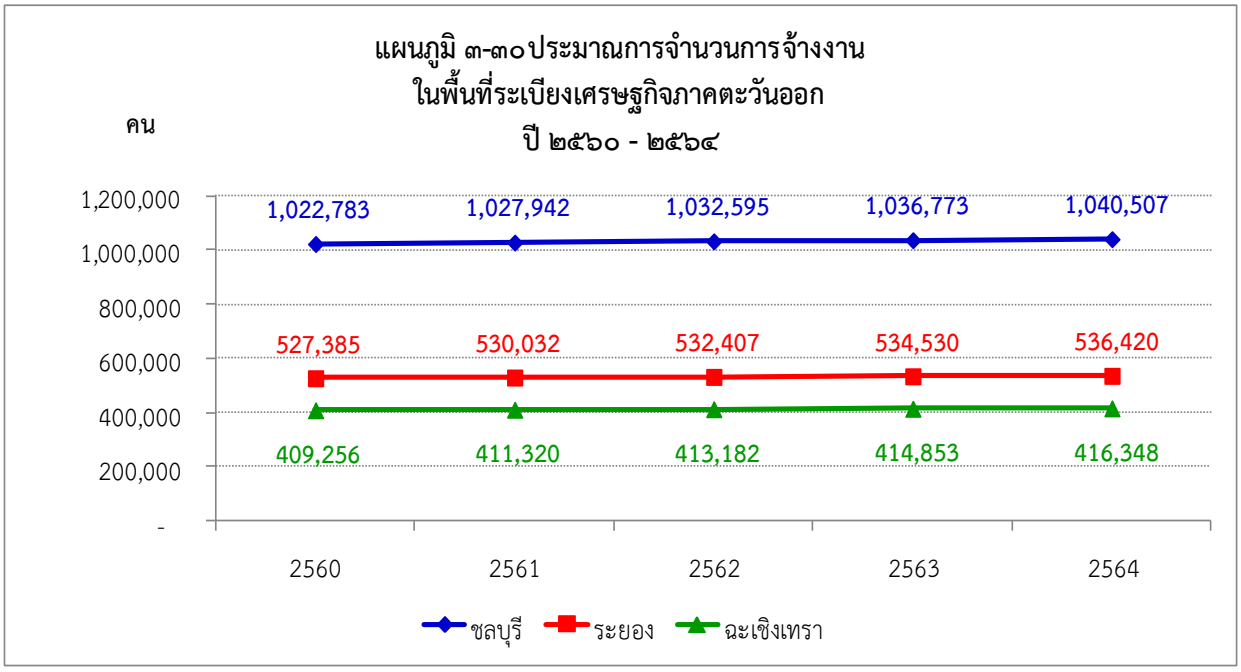

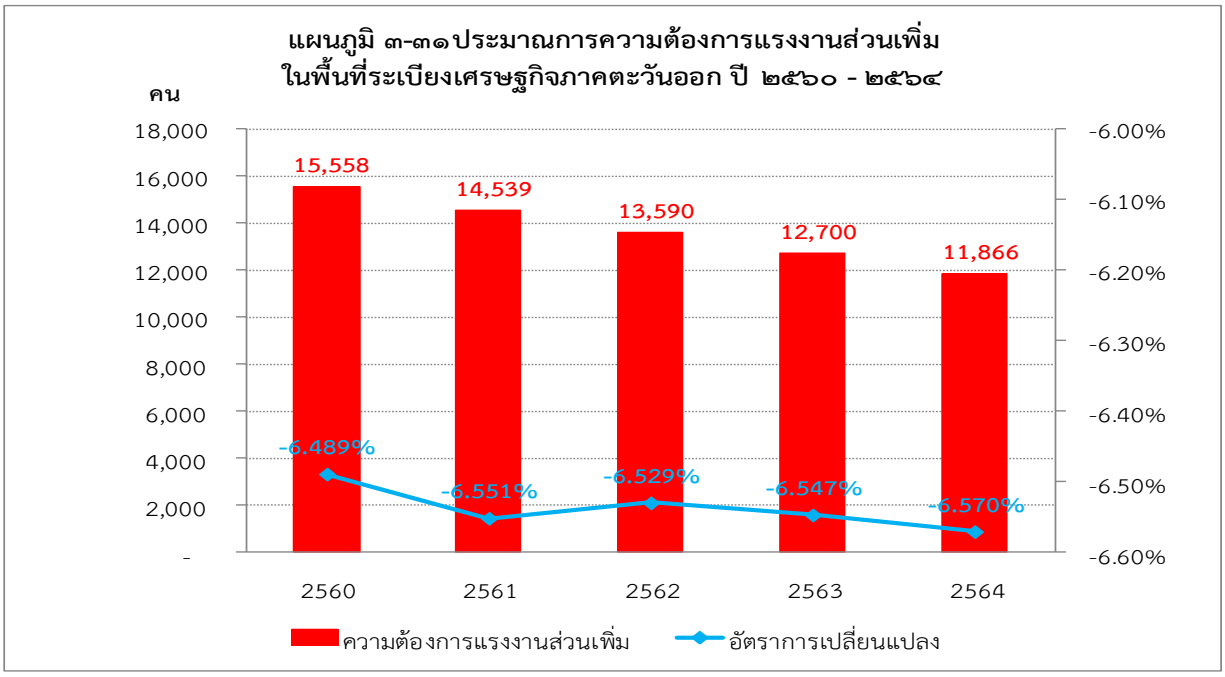

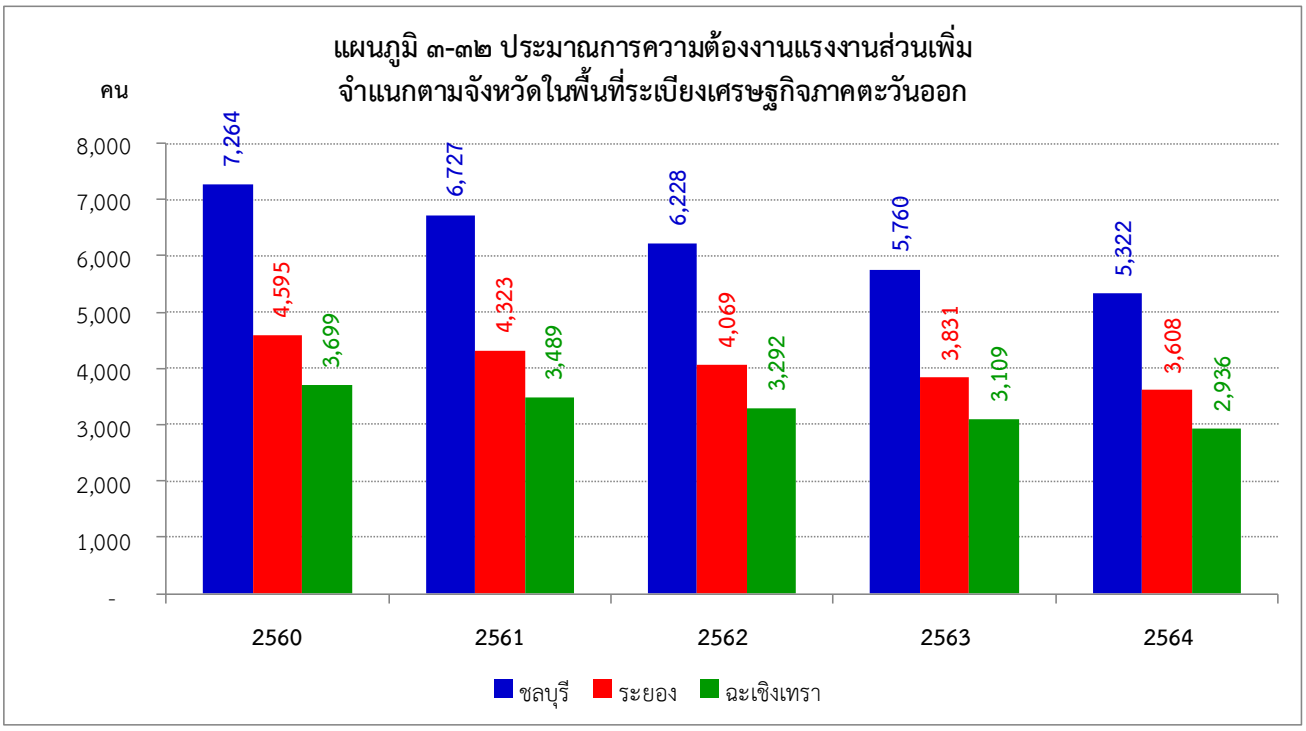

จากการประมาณการความต้องการแรงงานในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ พบว่า ความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๖๐ ที่มีความต้องการแรงงาน ๑๕,๕๕๘ คน เหลือเพียง ๑๑,๘๖๖ คน ในปี ๒๕๖๔ โดยมีความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มเฉลี่ย ๑๓,๖๕๐ คนต่อปี จังหวัดชลบุรีมีความต้องการแรงงานมากที่สุดเฉลี่ยปีละ ๖,๒๖๐ คน รองลงมาคือจังหวัดระยองเฉลี่ยปีละ ๔,๐๙๕ คน และจังหวัดฉะเชิงเทราเฉลี่ยปีละ ๓,๓๐๕ คน

เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงความต้องการแรงงานส่วนเพิ่มใน ๕ ปีข้างหน้า พบว่า มีอัตราการขยายตัวของความต้องการแรงงานที่ลดลง เฉลี่ยปีละ ๖.๕% เนื่องจากพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิต ประกอบกับนโยบายรัฐบาลที่สนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมากขึ้น จึงทำให้ผู้ประกอบการมุ่งเน้นการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรสมัยใหม่ ซึ่งเน้นการใช้แรงงานที่มีทักษะฝีมือ จึงทำให้การใช้แรงงานทักษะฝีมือต่ำลดลง

๓.๑๑ สถานการณ์การลงทุนของภาคเอกชน

จากสถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายเดือนสะสมปี ๒๕๕๙ (ต.ค.) ของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑) สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

แผนภูมิ ๓-๓๓ สถิติการยื่นขอส่งเสริมของโครงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

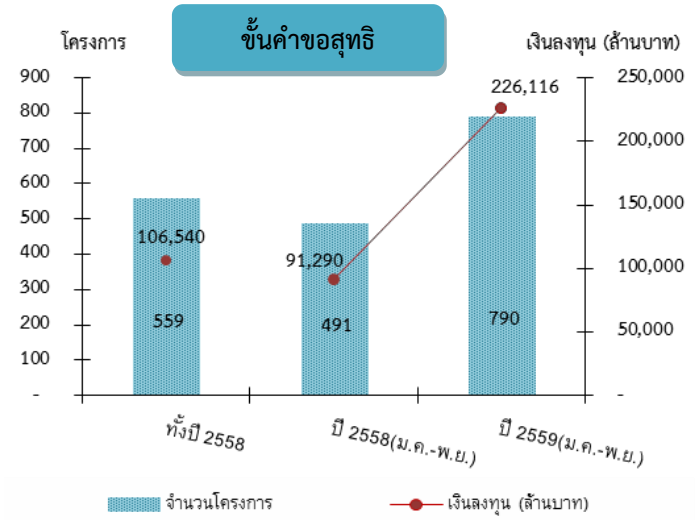

ที่มา : สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายเดือนสะสมปี ๒๕๕๙ (ต.ค.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

สถิติการยื่นขอส่งเสริมของโครงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในปี ๒๕๕๙ (ม.ค.-พ.ย.) มีจำนวนโครงการยื่นขอส่งเสริมจำนวน ๗๙๐ โครงการ มูลค่าเงินลงทุน ๒๒๖,๑๑๖ ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๕๕๘ (ม.ค.-พ.ย.) จำนวนโครงการและมูลค่าเงินลงทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖๑ และ ร้อยละ ๑๔๘ ตามลำดับ เนื่องจากในเดือนมกราคม-พฤศจิกายน ๒๕๕๙ มีนักลงทุนหลายรายสนใจยื่นขอรับการส่งเสริมในกิจการซอฟต์แวร์ตามนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลของรัฐบาล ประกอบกับมีโครงการขนาดใหญ่ที่เงินลงทุนมากกว่า ๑,๐๐๐ ล้านบาท ยื่นขอรับการส่งเสริมโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นที่กลับมาของนักลงทุนในการขยายการลงทุนในไทย

ตาราง ๓-๒๑ จำนวนโครงการและมูลค่าเงินลงทุนที่ยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุน

	จำนวนโครงการ			มูลค่าเงินลงทุน (ล้านบาท)		
	ม.ค.-พ.ย. ๒๕๕๘	ม.ค.-พ.ย. ๒๕๕๙	% เปลี่ยน	ม.ค.-พ.ย. ๒๕๕๘	ม.ค.-พ.ย. ๒๕๕๙	% เปลี่ยน
ต่างชาติ (FDI)	๔๙๑	๗๙๐	+๖๑	๙๑,๒๙๐	๒๒๖,๑๑๖	+๑๔๘
ขอรับทั้งสิน	๙๐๘	๑,๓๑๓	+๔๕	๑๘๓,๓๔๖	๕๐๑,๕๐๔	+๑๗๔

ที่มา : สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายเดือนสะสมปี 2559 (ต.ค.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

จำนวนโครงการจากต่างชาติที่ยื่นขอส่งเสริมการลงทุนคิดเป็นร้อยละ ๖๐ ของจานวนโครงการที่ยื่นขอส่งเสริมทั้งสิ้น (๑,๓๑๓ โครงการ) มูลค่าเงิน ลงทุนคิดเป็นร้อยละ ๔๕ ของมูลค่าเงินลงทุนทั้งสิ้นที่ยื่นขอส่งเสริม (๕๐๑,๕๐๔ ล้านบาท)

จำนวนโครงการจากต่างชาติที่ยื่นขอส่งเสริมในเดือน ม.ค.-พ.ย. ของปี ๒๕๕๙ ส่วนใหญ่เป็นหมวดบริการและสาธารณูปโภค คิดเป็นร้อยละ ๓๙ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในกิจการ ITC IHQ และ TISO ในด้านของมูลค่าเงินลงทุนส่วนใหญ่อยู่ในหมวดบริการและสาธารณูปโภคเช่นกัน คิดเป็น ร้อยละ ๓๑ |ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนมูลค่าสูงในกิจการขนส่งทางอากาศ (๑๓ โครงการ มูลค่ารวม ๑๕,๓๖๐ ล้านบาท) กิจการโรงแรม (๗ โครงการ มูลค่ารวม ๘,๒๐๗ ล้านบาท)

ตาราง ๓-๒๒ จำนวนโครงการต่างชาติที่ยื่นขอส่งเสริมแยกตามประเภทอุตสาหกรรม

ประเภท	จำนวนโครงการ			เงินลงทุน(ล้านบาท)		
	(ม.ค.-พ.ย.)		%	(ม.ค.-พ.ย.)		%
	๒๕๕๘	๒๕๕๙	เปลี่ยน	๒๕๕๘	๒๕๕๙	เปลี่ยน
เกษตรและผลิตผลจากการเกษตร	๒๓	๔๙	+๑๑๓	๙,๑๐๙	๑๐,๙๘๗	+๑,๑๐๖
แร่ เซรามิกส์ และโลหะขั้นมูลฐาน	๙	๑๒	+๓๓	๑,๗๙๕	๒,๔๒๐	+๓๕
อุตสาหกรรมเบา	๒๐	๒๔	+๒๐	๓,๓๕๘	๙,๖๕๘	+๑๘๘
ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง	๗๗	๑๒๕	+๖๒	๑๕,๕๔๕	๕๗,๔๕๖	+๒๗๐
เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	๑๒๓	๒๑๙	+๗๘	๒๖,๓๔๔	๔๐,๕๖๕	+๕๔
เคมีภัณฑ์ พลาสติกและกระดาษ	๒๐	๕๑	+๑๕๕	๑,๓๗๘	๓๕,๘๕๙	+๒๕๐๒
บริการและสาธารณูปโภค	๒๑๙	๓๑๐	+๔๒	๓๓,๗๖๑	๖๙,๑๗๑	+๑๐๕
รวมทั้งสิน	**๔๙๑**	**๗๙๐**	**+๖๑**	**๙๑,๒๙๐**	**๒๒๖,๑๑๖**	**+๑๔๘**

ที่มา : สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายเดือนสะสมปี 2559 (ต.ค.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

โครงการจากต่างชาติที่ยื่นขอส่งเสริมเป็นโครงการใหม่จำนวน ๕๑๐โครงการ มีมูลค่าเงินลงทุน ๕๗,๙๗๖ ล้านบาท ส่วนโครงการขยายมีจำนวน ๒๘๐ โครงการมีมูลค่ารวมทั้งสิ้น ๑๖๘,๑๔๐ ล้านบาท

ตาราง ๓-๒๓ จำนวนโครงการลงทุนจากต่างชาติ แยกตามประเภทโครงการ

ประเภท	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)
โครงการขยาย	๒๘๐ (๓๕%)	๑๖๘,๑๔๐ (๗๔%)
โครงการใหม่	๕๑๐ (๖๕%)	๕๗,๙๗๖ (๒๖%)

ที่มา : สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายเดือนสะสมปี 2559 (ต.ค.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีปริมาณเงินลงทุนในการยื่นขอส่งเสริมสูงที่สุดคิด เป็นร้อยละ ๑๘ ของมูลค่าการลงทุนจากต่างชาติทั้งหมด โดยมีการขอรับการส่งเสริมการลงทุนขนาดใหญ่ อาทิ กิจการผลิตเครื่องยนต์สำหรับยานพาหนะ มูลค่า ๗,๒๐๐ ล้านบาท กิจการผลิตอุปกรณ์สารกึ่งตัวนาและ/หรือชิ้นส่วนสำหรับอุปกรณ์สารกึ่ง ตัวนำ มูลค่า ๔,๗๓๑ ล้านบาท กิจการผลิตรถยนต์เอนกประสงค์ มูลค่า ๒,๘๗๕ ล้านบาท กิจการผลิตชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้า มูลค่า ๑,๘๘๐ ล้านบาท กิจการผลิต ผลิตภัณฑ์สุขอนามัย มูลค่า ๑,๓๓๐ ล้านบาท กิจการผลิตพอลิเมอร์ชนิดพิเศษ เช่น Cross-linked Acrylic Polymer มูลค่า ๙๗๐ ล้านบาท กิจการผลิต Isophtaloyl Chloride มูลค่า ๙๕๐ ล้านบาท และกิจการผลิตสารเคมสำหรับใช้ทำปฏิกิริยาเพื่อพองถุงลมนิรภัย มูลค่า ๙๔๑ ล้านบาท

รองลงมา คือ สิงคโปร์ มีปริมาณเงินลงทุนในการยื่นขอส่งเสริมคิดเป็นร้อยละ ๑๒ ของมูลค่าการลงทุนจากต่างชาติทั้งหมดโดยมีโครงการทียื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่อาทิ กิจการขนส่งทางอากาศ ๒ โครงการ มูลค่ารวม ๙,๘๘๑ ล้านบาท (ซึ่งเป็นการร่วมทุนระหว่างไทยและสิงคโปร์) กิจการผลิตเซลล์ แสงอาทิตย์และแผงเซลล์แสงอาทิตย์ ๒ โครงการ (ซึ่งเป็นการลงทุนจากแคนาดา และจีนผ่านสิงคโปร์) มูลค่า ๙,๓๗๘ ล้านบาท กิจการโรงแรม มูลค่า ๑,๔๐๕ ล้านบาท

อันดับที่สาม คือ จีน มีปริมาณเงินลงทุนในการยื่นขอส่งเสริมคิดเป็นร้อยละ ๑๒ ของมูลค่าการลงทุนจากต่างชาติทั้งหมด มีโครงการยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุน เป็นโครงการขนาดใหญ่ อาทิ กิจการขนส่งทางอากาศ ๙ โครงการ มูลค่ารวม ๕,๖๖๐ ล้านบาท (ซึ่งเป็นการร่วมทุนระหว่างไทยและจีน) กิจการผลิตยางนอกยานพาหนะ มูลค่า ๔,๓๗๐ ล้านบาท กิจการผลิตเส้นใยแก้ว มูลค่า ๒,๗๕๒ ล้านบาท กิจการผลิต เสนลวดใยเหล็ก มูลค่า ๒,๔๘๔ ล้านบาท กิจการผลิตเซลล์แสงอาทิตย์ มูลค่า ๑,๗๘๘ ล้านบาท และกิจการผลิตสารซิลิกาชนิดพิเศษ (Highly Dispersible Silica) มูลค่า ๑,๔๐๐ ล้านบาท

ส่วนในแง่ของจำนวนโครงการญี่ปุ่นมีจำนวนโครงการที่ยื่นขอการส่งเสริมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๘ ของโครงการลงทุนจากต่างชาติทั้งหมด

ตาราง ๓-๒๔ แหล่งที่มาของเงินลงทุนจากต่างประเทศที่ขอรับการส่งเสริม ๑๐ อันดับแรก

อันดับที่	แหล่งที่มา	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)
๑	ญี่ปุ่น	๒๒๑	๔๐,๘๙๘
๒	สิงคโปร์	๙๔	๒๗,๒๗๔
๓	จีน	๙๒	๒๖,๐๐๘
๔	ฮ่องกง	๓๓	๒๐,๑๔๘
๕	เนเธอร์แลนด์	๓๓	๑๓,๔๙๖
๖	อเมริกา	๒๖	๙,๒๙๗
๗	เกาหลีใต้	๒๙	๘,๕๗๐
๘	ไต้หวัน	๓๕	๖,๑๔๘
๙	สหราชอาณาจักร	๒๒	๔,๗๘๒
๑๐	มาเลเซีย	๒๙	๓,๒๘๔

ที่มา : สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายเดือนสะสมปี 2559 (ต.ค.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

โครงการที่นักลงทุนต่างชาติยื่นขอฯ ส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลางจำนวน ๔๔๖ โครงการ (๔๕,๙๗๖ล้านบาท) ภาคตะวันออกจำนวน ๒๓๙ โครงการ (๑๒๘,๔๖๘ ล้านบาท) ภาคเหนือจำนวน ๓๕ โครงการ (๖,๗๔๔ ล้านบาท) ภาคใต้จำนวน ๒๗ โครงการ (๖,๕๘๒ ล้านบาท) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน ๑๓ โครงการ (๑,๘๙๐ ล้านบาท) และภาคตะวันตกจำนวน ๙ โครงการ (๗๒๓ ล้านบาท) และอื่นๆ * จำนวน ๒๑ โครงการ (๓๕,๗๓๓ ล้านบาท)

แผนภูมิ ๓-๓๔ สัดส่วนจำนวนโครงการต่างชาติที่ยื่นขอส่งเสริมแยกตามที่ตั้ง

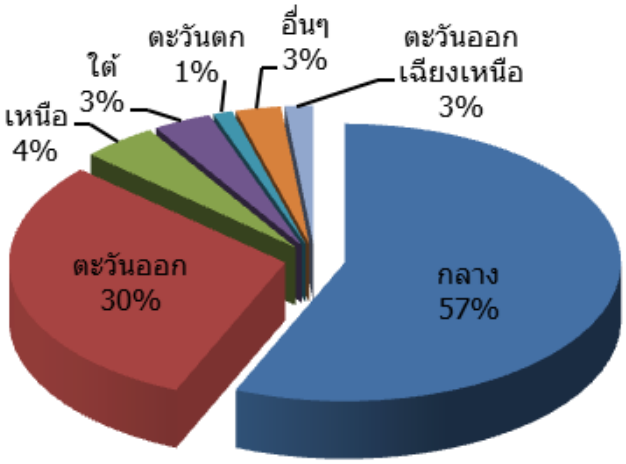

ที่มา : สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายเดือนสะสมปี 2559 (ต.ค.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
หมายเหตุ *: อื่น ๆ คือกิจการที่ไม่มีที่ตั้งแน่นอน เช่น กิจการขนส่งทางเรือ,ทางอากาศ เป็นต้น

โครงการผลิตเพื่อการส่งออกร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป มีจำนวน ๒๓๓ โครงการ มูลค่ารวม ๑๑๖,๓๘๔ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ๒๙และร้อยละ ๕๑ ตามลำดับของโครงการต่างชาติทั้งสิ้นที่ยื่นขอส่งเสริมทั้งหมด

โครงการต่างชาติที่ยืนขอส่งเสริมใน ๑๑ เดือนแรกของปี ๒๕๕๙ จะก่อให้เกิดการจ้างงานภายในประเทศ แยกเป็นแรงงานไทย ๕๙,๙๙๖ คน และต่างชาติในตำแหน่งบริหารและเทคนิค ๔,๓๖๐ คน

การลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย

โครงการที่ยื่นขอรับการส่งเสริมในอุตสาหกรรมเป้าหมายเดือนมกราคม – พฤศจิกายน ปี ๒๕๕๙ จำนวน ๓๙๗ โครงการ มูลค่ารวม ๑๕๑,๖๓๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๕๐ และร้อยละ ๖๗ ของโครงการต่างชาติที่ยื่นขอรับการส่งเสริมทั้งสิ้นตามลำดับ ในแง่ของจำนวนโครงการส่วนใหญ่เป็นการขอรับการส่งเสริมในอุตสาหกรรมดิจิทัล จำนวน ๑๕๘ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๔๐ ของจำนวนโครงการที่ยื่นขอรับการส่งเสริมในอุตสาหกรรมเป้าหมายทั้งสิ้น โดยส่วนใหญ่เป็นกิจการซอฟต์แวร์ ส่วนในแง่มูลค่าการลงทุนส่วนใหญ่เป็นมูลค่าการลงทุนในอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนมูลค่ารวม ๔๔,๒๒๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๙ ของมูลค่าการขอรับการส่งเสริมในอุตสาหกรรมเป้าหมายทั้งหมด มูลค่าส่วนใหญ่มาจากกิจการผลิตยางรถยนต์ยางรถบรรทุกและกิจการผลิตชิ้นส่วนยานพาหนะ รองลงมา ได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์โทรคมนาคม มูลค่ารวม ๓๙,๓๒๓ ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ ๒๖ ของมูลค่าการขอรับการส่งเสริมใน

อุตสาหกรรมเป้าหมายทั้งหมด มูลค่าส่วนใหญ่มาจากการลงทุนในกิจการผลิตชิ้นส่วนและ/ หรืออุปกรณ์สำหรับระบบทีใช้ประโยชน์จากพลังงานแสงอาทิตย์ และกิจการผลิตเครื่องซักผ้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

ตาราง ๓-๒๕ โครงการต่างชาติที่ยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุน จำแนกตามอุตสาหกรรมเป้าหมาย

ปี ๒๕๕๙ (มกราคม-พฤศจิกายน)

	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)
ยานยนต์และชิ้นส่วน	39	44,225
ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์	44	35,073
เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์โทรคมนาคม	64	39,323
อุตสาหกรรมการเกษตร	49	10,987
ท่องเที่ยว	10	9,249
การแพทย์	10	5,468
ดิจิทัล	158	1,690
ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์	9	616
อากาศยาน	4	467
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	10	4,540
รวมทั้งสิ้น	**397**	**151,638**

การขอรับการส่งเสริมในพื้นที่เป้าหมาย

คำขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ในเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2559 มีการลงทุนในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการลงทุน ดังนี้

- **พื้นที่ ๒๐ จังหวัดที่มีรายได้ต่ำ**
  มีคำขอรับการส่งเสริม ๕ โครงการ มูลค่ารวม ๑,๐๕๘ ล้านบาท
- **พื้นที่ในนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม**
  มีคำขอรับการส่งเสริม ๒๑๕ โครงการ มูลค่ารวม ๑๑๙,๑๔๘ ล้านบาท
- **โครงการที่ยื่นขอรับการส่งเสริมจะลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ชายแดน**
  จำนวน ๑๐ โครงการ มูลค่ารวม ๒,๖๘๑ ล้านบาท
- **โครงการที่ได้รับอนุมัติจะลงทุนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้**
  จำนวน ๑ โครงการ มูลค่า ๑๖๑ ล้านบาท
- **คำขอรับการส่งเสริมการลงทุนตามมาตรการส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบคลัสเตอร์**
  จำนวน ๒๗ โครงการ มูลค่ารวม ๓๕,๐๔๓ ล้านบาท

แผนภูมิ ๓-๓๕ สถิติโครงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ได้รับการอนุมัติส่งเสริม

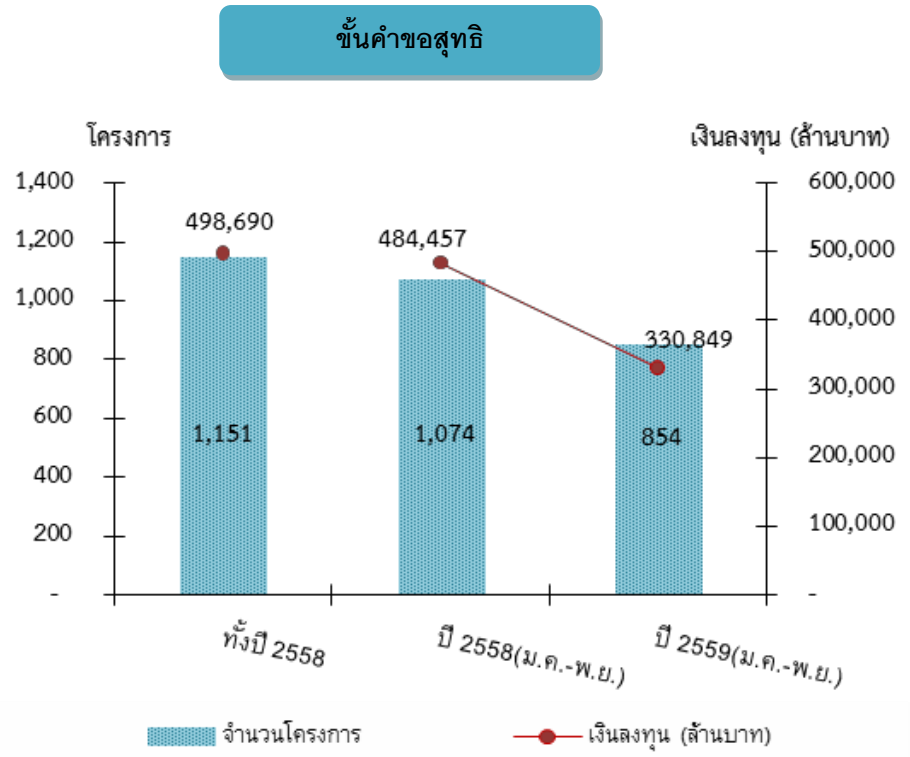

สถิติโครงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ได้รับการอนุมัติส่งเสริมของในปี ๒๕๕๙ (ม.ค.-พ.ย.) มีจำนวนโครงการได้รับการอนุมัติจานวน ๘๕๔ โครงการ มูลค่าเงินลงทุน ๓๓๐,๘๔๙ ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๕๕๘ (ม.ค.-พ.ย.) ในช่วงเวลาเดียวกัน จำนวนโครงการลดลงร้อยละ ๒๐ ส่วนมูลค่าเงินลงทุนลดลงร้อยละ ๓๒ เนื่องจากในเดือนมกราคม-ตุลาคม ๒๕๕๘ มีมูลค่าการอนุมัติให้การส่งเสริมมากกว่าปกติ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการพิจารณาคาขอรับการส่งเสริมที่ยื่นเข้ามาในไตรมาสสุดท้ายของปี ๒๕๕๗ จานวนมากกว่า ๒,๐๐๐ โครงการ เงินลงทุนรวมมากกว่า ๑.๓ ล้านล้านบาท ซึ่งเป็นการยื่นขอรับการส่งเสริมเพื่อขอรับสิทธิประโยชน์ตามนโยบายส่งเสริมการลงทุนเดิมก่อนที่จะปรับสิทธิประโยชน์ใหม่ในปี ๒๕๕๘

ตาราง ๓-๒๖ จำนวนโครงการจากต่างชาติที่ได้รับการอนุมัติ

	จำนวนโครงการ			มูลค่าเงินลงทุน (ล้านบาท)		
	ม.ค.-ต.ค. 2558	ม.ค.-ต.ค. 2559	% เปลี่ยน	ม.ค.-ต.ค. 2558	ม.ค.-ต.ค. 2559	% เปลี่ยน
ต่างชาติ (FDI)	1,074	854	-20	484,457	330,849	-32
อนุมัติทั้งสิ้น	2,083	1,567	-25	783,941	816,439	+4

- จำนวนโครงการจากต่างชาติที่ได้รับการอนุมัติคิดเป็นร้อยละ ๕๔ ของจำนวนโครงการทั้งสิ้นที่ได้รับการอนุมัติ (๑,๕๖๗ โครงการ) มูลค่าเงินลงทุน คิดเป็นร้อยละ ๔๑ ของปริมาณเงินลงทุนทั้งสิ้นที่ได้รับการอนุมัติ (๘๑๖,๔๓๙ ล้านบาท)
- จำนวนโครงการจากต่างชาติที่ได้รับอนุมัติในเดือน ม.ค.-พ.ย. ของปี ๒๕๕๙ ส่วนใหญ่เป็นหมวดบริการและสาธารณูปโภค คิดเป็นร้อยละ ๓๔ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในกิจการ ITC IHQ TISO ในด้านของปริมาณ

เงินลงทุนส่วนใหญ่อยู่ในหมวดเคมีภัณฑ์ พลาสติก และ กระดาษ คิดเป็นร้อยละ ๒๘ เนื่องจากมีโครงการที่ได้รับการอนุมัติส่งเสริมมูลค่าสูงในสาขานี้ เช่น กิจการผลิต Ethylene สาหรับนาไปเป็นวัตถุดิบสาหรับการผลิตเม็ดพลาสติกต่างๆ มูลค่า ๑๖,๓๓๐ ล้านบาท กิจการผลิตยางสังเคราะห์ (SSBR) มูลค่า ๑๒,๐๕๔ ล้านบาท กิจการผลิต Butadiene/ Propylene/ Ethylene มูลค่า ๓๓,๙๔๖ ล้านบาท และ กิจการผลิต PolyLactic Acid (PLA), Amorphous Lactide และ Lactic Acid (Technical Grade) มูลค่า ๔,๐๐๐ ล้านบาท กิจการผลิตผลิตภัณฑ์เคมีเพื่อการอุตสาหกรรม มูลค่า ๓,๘๑๑ ล้านบาท เป็นต้น

ตาราง ๓-๒๓ โครงการต่างชาติที่ได้รับการอนุมัติ แยกตามประเภทอุตสาหกรรม

ประเภท	ปี ๒๕๕๙ จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)
เกษตรและผลิตผลจากการเกษตร	๖๔	๕๓,๗๗๑
แร่ เซรามิกส์ และโลหะขั้นมูลฐาน	๒๑	๑๔,๗๘๘
อุตสาหกรรมเบา	๓๓	๘๗๖๗
ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง	๑๕๓	๕๙,๘๙๘
เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	๒๓๔	๖๒,๓๘๓
เคมีภัณฑ์ พลาสติกและกระดาษ	๕๘	๙๓,๖๔๔
บริการและสาธารณูปโภค	๒๙๑	๓๗,๕๗๘
รวมทั้งสิน	**๘๕๔**	**๓๓๐,๘๔๙**

โครงการจากต่างชาติที่ได้รับการอนุมัติในด้านของจำนวนโครงการ ส่วนมากเป็นโครงการใหม่ จำนวน ๕๐๑ โครงการ มีมูลค่า ๑๐๕,๑๕๖ ล้านบาท ส่วนโครงการขยายมีจำนวน ๓๕๓ โครงการ มูลค่า ๒๒๕,๖๙๓ ล้านบาท

ตาราง ๓-๒๘ โครงการลงทุนจากต่างชาติ แยกตามประเภทโครงการ

ประเภท	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)
โครงการขยาย	๓๕๓ (๔๑%)	๒๒๕,๖๙๓ (๖๘%)
โครงการใหม่	๕๐๑ (๕๙%)	๑๐๕,๑๕๖ (๓๒%)

แหล่งที่มาของเงินลงทุนในโครงการที่ได้รับการอนุมัติส่วนใหญ่มาจากญี่ปุ่น โดยมูลค่าเงินลงทุนส่วนใหญ่มาจากโครงการขนาดใหญ่ อาทิ กิจการผลิตเหล็กรูปพรรณ มูลค่า 7,500 ล้านบาท กิจการผลิต Automotive Engine มูลค่า 7,200 ล้านบาท กิจการผลิต Pick up Passenger Vehicle (PPV) มูลค่า 6,566 ล้านบาท กิจการเขตอุตสาหกรรม มูลค่า 4,015 ล้านบาท กิจการผลิตแผ่นพิมพ์วงจรไฟฟ้า มูลค่า 3,000 ล้านบาท กิจการผลิตน้ำกาแฟเข้มข้น/กาแฟผงและกาแฟผงสำเร็จรูป มูลค่า 2,786 ล้านบาท กิจการผลิตกระป๋องอะลูมิเนียม มูลค่า 2,660 ล้านบาท กิจการผลิตจอบหมุน มูลค่า 2,031 ล้านบาท กิจการผลิตอาหารสาเร็จรูปแช่แข็ง มูลค่า 1,910 ล้านบาท และกิจการผลิต High Voltage Ceramic Capacitor มูลค่า 1,470 ล้านบาท เป็นต้น

รองลงมาเป็น จีน มูลค่าเงินลงทุนส่วนใหญ่มาจากโครงการขนาดใหญ่ อาทิ กิจการผลิตยางรถบรรทุก ยางรถบัส ยางออฟเดอะโรด มูลค่า ๑๓,๕๗๐ ล้านบาท กิจการผลิตยางเรเดียล ยางนอกรถจักรยานยนต์ มูลค่า ๔,๓๗๑ ล้านบาท กิจการผลิตยางแท่งและยางผสม มูลค่า ๓,๔๘๕ ล้านบาท กิจการผลิตเหล็กแผ่นเคลือบอะลูมิเนียม-สังกะสีและเหล็กแผ่นเคลือบสี มูลค่า ๒,๖๐๐ ล้านบาท กิจการผลิต Maltitol Syrup ส่วนผสมอาหารสัตว์และน้ำมันข้าวโพด มูลค่า ๑,๗๓๔ ล้านบาท เป็นต้น

อันดับที่สาม คือ เนเธอร์แลนด์ มีโครงการขนาดใหญ่ลงทุนในกิจการผลิต FRU Drive Sled Assembly & FRU Drive With Carrier/Head Stack Assembly (HSA) & Carriage Pivot Flex Assembly (CPFA)/ Data Storage Platform Unit/ Data Storage Devices/ R & D (Products from HDD) มูลค่า ๑๐,๒๐๖ ล้านบาท กิจการผลิต Lactic Acid (Technical Grade)/ Amorphous Lactide/ Polylactic Acid (PLA) มูลค่า ๔,๐๐๐ ล้านบาท กิจการผลิตก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์; Hydrogen Gas; ไอน้ำ มูลค่า ๓,๘๑๑ ล้านบาท กิจการผลิต Contact Lenses มูลค่า ๒,๔๐๑ ล้านบาท กิจการผลิตก๊าซออกซิเจน ก๊าซไนโตรเจน และอากอนเหลว มูลค่า ๑,๙๖๘ ล้านบาท และกิจการผลิต Electronic Fuel Injector มูลค่า ๑,๗๕๔ ล้านบาท เป็นต้น ส่วนในแง่ของจานวนโครงการญี่ปุ่นได้รับการอนุมัติส่งเสริมมากที่สุดเช่นกัน มีจานวน ๒๖๒ โครงการ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๑ ของจานวนโครงการลงทุนจากต่างชาติทั้งหมด

ตาราง ๓-๒๙ แหล่งที่มาของเงินลงทุนจากต่างประเทศที่ได้รับการอนุมัติ ๑๐ อันดับแรก

อันดับที่	แหล่งที่มา	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (ล้านบาท)
๑	ญี่ปุ่น	๒๖๒	๗๗๑๔๐
๒	จีน	๙๗	๔๘๓๐๒
๓	เนเธอร์แลนด์	๙๒๓๔	๒๘๒๓๗
๔	อเมริกา	๓๓๒๕	๒๕๒๖๑
๕	ออสเตรเลีย	๓๓๒๗	๑๙๘๕๖
๖	สิงคโปร์	๒๖๙๐	๑๐๖๖๗
๗	มาเลเซีย	๒๙๓๔	๘๑๖๓
๘	ไต้หวัน	๓๕๔๒	๗๗๕๖
๙	เกาหลีใต้	๒๒๓๐	๖๒๓๒
๑๐	สวิตเซอร์แลนด์	๑๐	๓๕๑๔

ที่มา : สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายเดือนสะสมปี ๒๕๕๙ (ต.ค.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

โครงการที่นักลงทุนต่างชาติได้รับการอนุมัติส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลางจานวน ๔๖๐ โครงการ (๖๔,๙๗๐ ล้านบาท) ภาคตะวันออกจานวน ๒๘๓ โครงการ (๒๑๗,๑๒๐ ล้านบาท) ภาคเหนือจานวน ๓๘ โครงการ (๑๓,๘๙๐ ล้านบาท)ภาคใต้จานวน ๓๒ โครงการ (๑๑,๙๗๐ ล้านบาท) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน ๒๐ โครงการ (๑๔,๐๕๓ ล้านบาท) ภาคตะวันตกจานวน ๗ โครงการ (๑,๕๖๗ ล้านบาท) และอื่นๆจำนวน ๑๔ โครงการ (๗,๑๖๙ ล้านบาท)

แผนภูมิ ๓-๒๖ สัดส่วนจานวนโครงการต่างชาติที่ได้รับการอนุมัติแยกตามที่ตั้ง

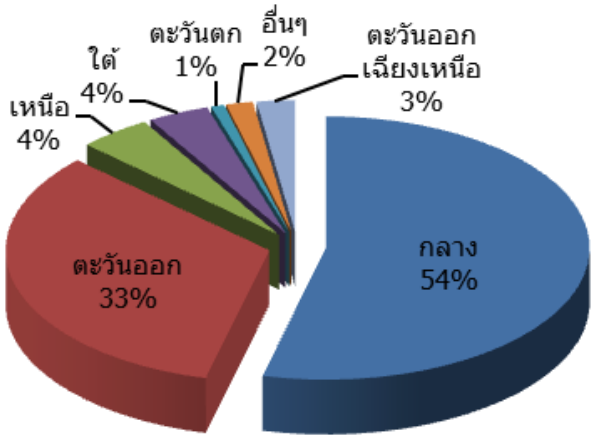

โครงการผลิตเพื่อการส่งออกร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป มีจานวน ๒๖๓ โครงการ มูลค่ารวม ๑๓๖,๔๔๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๓๑ และร้อยละ ๔๑ ตามลำดับ ของโครงการต่างชาติทั้งสิ้นที่ได้รับการอนุมัติ

โครงการต่างชาติที่ได้รับการอนุมัติในสิบเอ็ดเดือนแรกของปี ๒๕๕๙ จะก่อให้เกิดการจ้างงานภายในประเทศแยกเป็นแรงงานไทย ๗๒,๗๑๕ คน และต่างชาติในตำแหน่งบริหารและเทคนิค ๓,๖๙๗ คน

ประโยชน์ของโครงการที่ได้รับการอนุมัติส่งเสริม

โครงการที่ได้รับอนุมัติจะมีการส่งออกสร้างรายได้สู่ประเทศ ปีละ ๖๖๐,๐๐๐ ล้านบาท มูลค่าการส่งออกส่วนใหญ่มาจากกิจการหมวดเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ มูลค่า ๔๑๓,๐๐๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๖๓ ของรายได้จากการส่งออกของโครงการต่างชาติที่ได้รับอนุมัติให้การส่งเสริมทั้งหมด รองลงมาเป็นกิจการผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักร และอุปกรณ์ขนส่ง มูลค่า ๘๖,๐๐๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๓

โครงการที่ได้รับอนุมัติจะใช้วัตถุดิบภายในประเทศ มูลค่า ๓๑๑,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี โดยโครงการในหมวดเกษตรและผลิตผลจากการเกษตร จะใช้วัตถุดิบภายในประเทศมากเป็นอันดับ ๑ มูลค่า ๘๕,๐๐๐ ล้านบาท หรือคิดเป็น ร้อยละ ๒๗ รองลงมาเป็นหมวดเคมีภัณฑ์ พลาสติก และ กระดาษ มูลค่า ๘๔,๐๐๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๗

โครงการที่ได้รับอนุมัติจะลงทุนในพื้นที่ ๒๐ จังหวัดที่มีรายได้ต่ำ

มีจำนวน ๙ โครงการ มูลค่ารวม ๒,๑๒๕ ล้านบาท

- กิจการฆ่าและชำแหละสัตว์ มูลค่า ๙๐๐ ล้านบาท ตั้งอยู่ที่จังหวัดสระแก้ว
- กิจการผลิตอาหารสัตว์ มูลค่า ๒๙๓ ล้านบาท ตั้งอยู่ที่จังหวัดสระแก้ว
- กิจการผลิตชิ้นส่วนยางสังเคราะห์สาหรับอุตสาหกรรมต่างๆ/ชิ้นส่วน พลาสติกสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมต่างๆ มูลค่า ๕๙๓ ล้านบาท ตั้งอยู่ที่ จังหวัดสระแก้ว

- กิจการผลิตผลิตภัณฑ์จากยางธรรมชาติรวม ๕ โครงการ มูลค่ารวมทั้งสิ้น ๓๓๑ ล้านบาท โดยตั้งอยู่ที่จังหวัดมุกดาหาร (๒ โครงการ) กาฬสินธุ์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี
- กิจการผลิตถุงพลาสติกและแผ่นพลาสติกสาเร็จรูป มูลค่า ๘ ล้านบาท ตั้งอยู่ที่จังหวัดมุกดาหาร

โครงการที่ได้รับอนุมัติจะลงทุนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๑ โครงการ มูลค่า ๑๖๑ ล้านบาท โดยเป็นโครงการในกิจการโรงแรม ตั้งอยู่ที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

โครงการที่ได้รับอนุมัติจะลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จำนวน ๕ โครงการ มูลค่ารวม ๑,๓๗๗ ล้านบาท ได้แก่

- กิจการผลิตชิ้นส่วนยางสังเคราะห์สาหรับอุตสาหกรรมต่างๆ/ชิ้นส่วน พลาสติกสาหรับสินค้าอุตสาหกรรมต่างๆ มูลค่า ๕๙๓ ล้านบาท ตั้งอยู่ที่ จังหวัดสระแก้ว
- กิจการผลิตอาหารสัตว์หรือส่วนผสมอาหารสัตว์ จานวน ๒ โครงการ มูลค่า ๓๖๕ ล้านบาท ตั้งอยู่ที่จังหวัดตราดและกาญจนบุรี
- กิจการผลิตชิ้นส่วนเหล็กหล่อ เครื่องจักร ชิ้นส่วนเครื่องจักร และชิ้นส่วนยานยนต์ มูลค่า ๔๑๗ ล้านบาท ตั้งอยู่ที่จังหวัดตาก
- กิจการผลิตเครื่องนุ่งห่ม เครื่องประกอบการแต่งกายและเคหะสิ่งทอ มูลค่า ๒ ล้านบาท ตั้งอยู่ที่จังหวัดตาก

๓.๑๒ ความท้าทายใหม่ของแรงงานไทยในทศวรรษหน้า

ปลัดกระทรวงแรงงานมอบหมายสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์จัดเสวนา “ความท้าทายใหม่ของแรงงานไทยในทศวรรษหน้า” เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องแกรนด์รัชดา (ชั้น ๕) อาคารธารทิพย์ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค กรุงเทพมหานคร สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๓.๑๐.๑ ปลัดกระทรวงแรงงาน มอบนโยบายและแนวทางในการพัฒนาแรงงานเพื่อรองรับความต้องการและความท้าทายในอนาคตว่า นโยบายและแผนงานของกระทรวงแรงงาน ในปี ๒๕๕๙ ได้ขับเคลื่อนในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานไปควบคู่กัน โดยเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญในการเพิ่มค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือเพื่อตอบโจทย์การกำหนดอัตราค่าจ้างให้สอดคล้องกับผลิตภาพแรงงาน ในขณะเดียวกันแนวทางที่จะให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักของประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางได้นั้น ภาคอุตสาหกรรมจะต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยให้มากขึ้น แรงงานเองก็ต้องพัฒนาโดยการใช้เทคโนโลยีให้สูง และค่าจ้างจะสูงตามมารวมทั้งการกำหนดแนวทางการขยายอายุการทำงานของผู้ที่เกษียณอายุไปแล้ว เพื่อรองรับปัญหาการขาดแคลนแรงงานและการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของกำลังแรงงานที่ต้องมุ่งเน้นเรื่องการศึกษาทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมให้มากขึ้น

๓.๑๐.๒ การเสวนาในหัวข้อ “ความท้าทายใหม่ของแรงงานไทยในทศวรรษหน้า” โดยวิทยากรจำนวน ๔ ท่าน ได้แก่ ดร.เสาวนี จันทะพงษ์ ผู้เชี่ยวชาญอาวุโส ด้านแบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค ฝ่ายนโยบายเศรษฐกิจการเงิน สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย ดร.อมรเทพ จาวะลา ผู้อำนวยการอาวุโส สำนักวิจัยสายบริหารความเสี่ยง ธนาคารซีไอเอ็มบีไทย จำกัด (มหาชน) และคุณอิทธิชัย ยศศรี ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ดำเนินการเสวนา โดย ดร.เจษฎา ศาลาทอง อาจารย์ประจำภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยวิทยากรแต่ละท่าน ได้นำเสนอมุมมอง

ความท้าทายใหม่ของแรงงานไทยในทศวรรษหน้า และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมต่อความท้าทายของแรงงานไทยมีประเด็นสำคัญดังนี้

๑) ดร.เสาวนี จันทะพงษ์ ผู้เชี่ยวชาญอาวุโส ด้านแบบจำลอง เศรษฐกิจมหภาค ฝ่ายนโยบายเศรษฐกิจการเงิน สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้นำเสนอความท้าทายใหม่ ของแรงงานไทยในทศวรรษหน้าในมุมมองระดับมหภาค (Macro) และมุมมองระดับจุลภาค (Micro) และแนวทางการปรับตัวของภาคธุรกิจและแรงงานในทศวรรษหน้าจากผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

<u>ในช่วงระยะเวลากว่า ๑๐ ปีที่ผ่านมา</u> ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ที่ ๕% ต่อปี และปัจจุบันอยู่ที่ ๓% ต่อปี ซึ่งปัจจัยมาจากด้านแรงงาน การลงทุน และเทคโนโลยี โดยในส่วนของแรงงานปัจจุบันพบว่า อยู่ในภาคบริการ ๔๕% ภาคเกษตร ๔๐% ภาคอุตสาหกรรม ๑๕% ซึ่งต่างจากในอดีตภาคเกษตรมีแรงงานเกินกว่า ๕๐% แต่การขยายตัวของผลิตภาพแรงงานภาคบริการตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันยังอยู่ที่ ๑.๓% เนื่องจากแรงงานภาคบริการที่ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะฝีมือน้อย รวมถึงได้รับการส่งเสริมจากนายจ้างไม่มากเท่าที่ควร ขณะที่แรงงานไทยยังได้รับอัตราค่าจ้างที่ต่ำกว่าผลิตภาพที่ทำได้ มีรายได้ปานกลางจนถึงต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ที่พัฒนาแล้ว

<u>โครงสร้างตลาดแรงงานไทยในช่วงระยะเวลา ๔๐</u> ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี ค.ศ.๑๙๗๒ – ๒๐๑๔) จากผลการศึกษาด้าน Structural Transformation of The Economy ของธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) และผลวิจัยจากหน่วยงานต่างๆ พบว่า โครงสร้างตลาดแรงงานไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปโดยมีคุณลักษณะร่วมที่มักพบเช่นเดียวกับประเทศที่ก้าวข้ามไปเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือในประเทศเอเชียที่พัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างก้าวกระโดดในช่วง ๔-๕ ทศวรรษ เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น ฮ่องกง เกาหลีใต้ สิงคโปร์ และจีน คือ ๑) มีสัดส่วนของภาคเกษตรซึ่งมีผลิตภาพต่ำลดลง ๒) มีสัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการซึ่งมีผลิตภาพสูงมากกว่าภาคเกษตรเพิ่มขึ้น ๓) มีความสามารถในการผลิตสินค้าได้อย่างหลากหลากหลายและซับซ้อน ๔) มีการยกระดับโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและนวัตกรรมใหม่ๆ และ ๕) มีความสามารถในการเชื่อมโยงห่วงโซ่ทางการผลิตทั้งในประเทศและฐานการผลิตในต่างประเทศ และยังพบว่าการขยายตัวของผลิตภาพแรงงานภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ด้านการผลิตสะท้อนให้เห็นถึงความรู้และทักษะของแรงงานตลอดจนปัจจัยและสภาพแวดล้อมของผู้ผลิตและผู้ประกอบการ ทั้งนี้ ในช่วงระยะเวลา ๔๐ ปีที่ผ่านมาผลิตภาพของแรงงานมีการขยายตัวในทิศทางเดียวกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจขณะที่การเติบโตของกำลังแรงงานลดลงต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ปี ค.ศ. ๑๙๙๗ และประมาณการ ว่าจะยังอยู่ในระดับต่ำต่อเนื่องไปอีก ๑๐ ปีข้างหน้า ซึ่งจะเป็นความท้าทายสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจไทย ผลการศึกษาสะท้อนว่าโอกาสแรงขับเคลื่อนของเศรษฐกิจจากการเจริญเติบโตของจำนวนประชากรจะหมดไปเหมือนในประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งจะส่งผลให้ต้องมีการมุ่งเน้นการเพิ่มผลิตภาพของแรงงานให้มากขึ้น

<u>ปัญหาที่ประเทศไทยต้องเตรียมการรองรับ</u> คือ การขาดแคลนแรงงานซึ่งในอดีตอัตราการเติบโตอยู่ ๓% แต่ปัจจุบันอยู่ที่ ๑.๒% และในอีก ๑๐ ปีข้างหน้าจะลดลงเหลือ ๑% เนื่องจากเด็กเกิดใหม่ในไทยลดลง ขณะที่ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นและเมื่อเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบอาเซียน ในอนาคตแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยจากกำลังแรงงานจะมีน้อยลงจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) เร็วกว่าประเทศอื่น จึงทำให้สูญเสียข้อได้เปรียบด้านปริมาณแรงงานที่เคยมีจำนวนมากและทำให้ประเทศไทยเข้าสู่สถานการณ์ “*<u>แก่ก่อนที่จะรวย</u>*”

พฤติกรรมการเคลื่อนย้ายแรงงานในตลาดแรงงาน ในแต่ละภาคการผลิตจากผลการวิเคราะห์ระดับจุลภาคเชิงเศรษฐมิติ พบว่า ๑) แรงงานจากภาคการเกษตรที่อยู่ในระบบจะมีความยืดหยุ่นสูงในการเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคก่อสร้าง ๒) แรงงานที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษามีโอกาสเคลื่อนย้ายสูงกว่ากลุ่มการศึกษาอื่นๆ และ ๓) อัตราค่าจ้างที่สูงขึ้นเป็นแรงจูงใจให้แรงงานตัดสินใจโยกย้ายไปทำงานในภาคการผลิตที่มีผลิตภาพสูงกว่าซึ่งจะส่งผลให้ผลิตภาพแรงงานโดยรวมสูงขึ้น

ผลิตภาพแรงงานในแต่ละสาขาการผลิต/กลุ่มอุตสาหกรรม (sector) ผลการศึกษาในราย sector ที่มีนัยสำคัญ คือ ๑) ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา (ปี ค.ศ. ๒๐๐๑ – ๒๐๑๔) อัตราค่าจ้างเฉลี่ยที่แรงงานได้รับในทุกสาขาการผลิตยังต่ำกว่าผลิตภาพแรงงานโดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมที่ใช้ทุนเข้มข้น (Capital-Intensive Industries) ได้แก่ อุตสาหกรรมรถยนต์ และอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลอุปกรณ์อะไหล่ ในขณะที่ภาคบริการในภาพรวมจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรที่มีผลิตภาพต่ำมีการเคลื่อนย้ายแรงงานและผลิตภาพแรงงานทั้งภายในภาคอุตสาหกรรมและภายในภาคบริการมีความแตกต่างกันสูง สะท้อนถึงยังมีช่องว่างให้มีการพัฒนา ขณะที่ค่าจ้างที่แรงงานส่วนใหญ่ได้รับยังอยู่ต่ำกว่าผลิตภาพแรงงาน

ปัญหาประสิทธิภาพแรงงานไทย มีความซับซ้อนเกี่ยวพันกับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศและโครงสร้างตลาดแรงงาน ได้แก่ ๑) แรงงานส่วนใหญ่อยู่ในภาคการเกษตรที่มีประสิทธิภาพแรงงานต่ำสุด ๒) แรงงานย้ายเข้าสู่ภาคบริการที่ประสิทธิภาพแรงงานไม่สูง ๓) มีกระบวนการผลิตสินค้า ที่ไม่ยกระดับมูลค่าของผลิตภัณฑ์ (Move Up Value Chain) ๔) ระดับการลงทุนในประเทศไทยต่ำ และยังไม่ฟื้นจากวิกฤติปี ๒๕๔๐๕) การศึกษาของแรงงานไทยไม่ได้ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน ๖) ร้อยละ ๔๐ ของแรงงานอยู่ในสถานประกอบการขนาดเล็ก และ ๗) หนึ่งในหกของกำลังแรงงานเป็นมนุษย์เงินเดือน ในภาคเอกชน นอกจากนี้ยังมีผลสำรวจด้านแรงงานของบริษัทในไทย พบว่า แรงงานขาดทักษะทางวิชาการและพื้นฐานที่บริษัทต้องการโดยเฉพาะทักษะด้านภาษาอังกฤษ ไอที ความสามารถในการคำนวณ และความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งในกลุ่มผู้ที่เพิ่งจบการศึกษายังขาดทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการทำงานด้วย ซึ่งทั้งประเทศไทยและประเทศที่พัฒนาสูงกว่าไทยต่างประสบปัญหาแรงงานที่กลุ่มผู้ที่เพิ่งจบการศึกษาใหม่ขาดทักษะดังกล่าว จึงสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการฝึกอบรมและควรมีการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดอายุการทำงาน

สาขาอาชีพ (TOP-4) ที่เป็นที่ต้องการและประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานของตลาดแรงงานโลก ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๖-๒๐๑๕ จากผลการสำรวจของบริษัทในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิค รวมถึงบริษัทจัดหางานในประเทศไทย ได้แก่ ๑) ตัวแทนขายของบริษัท (Sales Representatives) ๒) วิศวกร (Engineers) ๓) เจ้าหน้าที่เทคนิค (Technicians) และ ๔) แรงงานที่มีฝีมือ (Skill Trades Workers)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมต่อความท้าทายของแรงงานไทย

- การเร่งกระบวนการปรับโครงสร้างการผลิต โดยเพิ่มการลงทุนในโครงการวิจัยร่วมระหว่างบุคลากรวิจัยภาครัฐและเอกชนเพื่อค้นคว้า/พัฒนาให้เกิดสินค้าที่ผลิตด้วยนวัตกรรมในเชิงการค้าให้ได้ซึ่งจะทำให้เกิดการสร้างงานมากขึ้นและการพัฒนาการเติบโตของผลิตภาพแรงงานให้สูงขึ้นด้วยการเพิ่มปัจจัยทุนและการพัฒนาคุณภาพแรงงานผ่านการศึกษา/ฝึกอบรม เป็นต้น
- การสร้างโอกาสในการพัฒนาศักยภาพให้แก่แรงงานทั้งในระบบและนอกระบบให้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิตการทำงาน โดยแรงงานนอกระบบที่ไม่มีทักษะ ควรส่งเสริมให้มี “มาตรฐานฝีมือตามวิชาชีพ” เพื่อให้เป็นมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และสำหรับแรงงานในระบบที่มีทักษะควรเร่งพัฒนาและสร้างระบบ “การศึกษาทวิภาคี (Dual System)” ในสาขาวิชาชีพที่จำเป็นต่อการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม

- การปฏิรูปสถาบันด้านแรงงาน โดยเฉพาะการกำหนดค่าจ้างให้เป็นไปตามผลิตภาพ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเร่งพัฒนาผลิตภาพการผลิตด้วยการลงทุนทั้งในด้านเทคโนโลยีและการฝึกอบรมลูกจ้างและในส่วนของลูกจ้างก็ต้องเร่งพัฒนาทักษะให้สอดคล้องกับค่าจ้างที่สูงขึ้น นอกจากนี้ควรส่งเสริมกลไกด้านสถาบันการเจรจาต่อรองค่าจ้างระหว่างนายจ้างและลูกจ้างให้มากขึ้น เพื่อให้มีการเจรจาตกลงกันโดยสันติและเป็นแรงจูงใจให้ทั้งสองฝ่ายเพิ่มผลิตภาพบนพื้นฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๒) ดร.อมรเทพ จาวะลา ผู้อำนวยการอาวุโส สำนักวิจัยสายบริหารความเสี่ยง ธนาคารซีไอเอ็มบีไทย จำกัด (มหาชน) ได้นำเสนอมุมมองความท้าทายการพัฒนาด้านแรงงานของประเทศไทย ในประเด็นการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศและปัจจัยที่ส่งผลต่อกำลังแรงงานของประเทศไทยในอนาคตดังนี้

(๑) ประเทศไทยควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศว่าจะมุ่งเน้นไปในทิศทางใด จะเน้นไปด้านเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมและบริการเพื่อจะได้มีการวิเคราะห์จุดแข็งเชิงยุทธศาสตร์และนำมาวางแผนและเตรียมความพร้อมการผลิตกำลังคนและพัฒนากำลังแรงงานในช่วง ๕-๑๐ ปีข้างหน้าได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสม เช่น หากจะมุ่งเน้นในด้านภาคอุตสาหกรรมและบริการ ปัจจัยหรือทักษะใดที่ควรเกี่ยวข้องและมีการวางแผนด้านการศึกษาและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ในภาคอุตสาหกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมายและการกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศในประเด็นการวางแผนการพัฒนากำลังแรงงานอย่างชัดเจนดังกล่าวจะมีส่วนช่วยให้หลุดพ้นกับดักรายได้ปานกลางของประเทศที่กำลังพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูงขึ้น (Middle Income Trap)

(๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อกำลังแรงงานของประเทศไทยในอนาคตซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันมี ๓ ปัจจัย ได้แก่

- สัดส่วนประชากรสูงวัยต่อประชากรวัยทำงานในปัจจุบันซึ่งส่งผลทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน/แรงงานมีฝีมือหรือคนทำงานได้ไม่เต็มที่และต้องมีการนำเข้าแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาจำนวนมากแต่หากในอนาคตประเทศเพื่อนบ้านมีความเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจแรงงานต่างด้าวอาจย้ายกลับไปทำงานที่ประเทศของตนเองและประเทศไทยจะมีแนวทางการรับมือกับแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านที่อาจเปลี่ยนแปลงไปในอนาคตได้อย่างไร
- กับดักรายได้ปานกลาง โดยหากประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว จะมีผลกระทบให้วัยแรงงานโตช้ากว่าประชากรในประเทศซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์จะมีผลทำให้รายได้ต่อหัวลดลง แนวทางการแก้ไข คือ การปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานให้ทำงานได้มากยิ่งขึ้นและมีทักษะมากขึ้น
- แรงงานไร้ฝีมือ การพัฒนาแรงงานให้มีฝีมือเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและรองรับปัญหาการขาดแคลนแรงงานมีฝีมือในอีก ๕-๑๐ ข้างหน้า เช่น การส่งเสริมค่านิยมจากการศึกษาต่อระดับสายสามัญศึกษาเป็นสายอาชีวศึกษาซึ่งกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและภาคอุตสาหกรรม การสร้างความร่วมมือกับบริษัทเอกชนเพื่อให้นักศึกษาระดับอาชีวศึกษาเข้าไปฝึกงานเพื่อเพิ่มทักษะการทำงาน ทั้งนี้ได้มีข้อเสนอแนะในส่วนของกระทรวงแรงงาน คือ นอกจากที่กระทรวงแรงงานได้มุ่งเน้นเรื่องการเพิ่มผลิตภาพของแรงงานแล้วควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังแรงงานที่เข้าทำงานแล้วควบคู่กับกำลังแรงงานที่ยังไม่ได้เข้าทำงานด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมต่อความท้าทายของแรงงานไทย

- สังคมสูงวัย โดยการหาแนวทางการรับมือแรงงานต่างด้าวที่อาจเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต การใช้เครื่องจักรทดแทนกำลังคน และการพัฒนานวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่เพื่อนำมาทดแทนหรือบรรเทาปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

- ความยากจน/รายได้น้อย โดยการส่งเสริมให้มีรัฐสวัสดิการที่พอเหมาะและเท่าเทียมเพื่อช่วยเหลือคนระดับล่างและการส่งเสริมให้พึ่งพาตนเอง เช่น การออมเงิน

- การขาดทักษะความรู้ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานโดยการส่งเสริมการศึกษาหรือทักษะความรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เช่น การส่งเสริมการศึกษา สายอาชีวศึกษาเพื่อรองรับความต้องการของตลาดแรงงานที่มีแนวโน้มจะเพิ่มสูงขึ้น การส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชนนายจ้างและผู้ประกอบการตามแนวทางประชารัฐในปัจจุบันรวมถึงประเด็นอื่นๆ เช่นการปรับตัวกับรูปแบบการทำงานกับแรงงานรุ่นใหม่ในอนาคตซึ่งอาจมีประเด็นความแตกต่างระหว่างวัย (Generation Gap) แต่อาจมีรูปแบบหรือวิธีการทำงานใหม่ๆ ที่ต้องเรียนรู้และปรับตัวในการสื่อสารและความสัมพันธ์ที่จะทำงานร่วมกันเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ

๓) คุณอิทธิชัย ยศศรี ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ได้นำเสนอปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาด้านแรงงานของประเทศไทยในอนาคต ดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาด้านแรงงานของประเทศไทยในอนาคต ประกอบด้วย ๔ ประเด็น คือ

(๑) การขาดแคลนแรงงาน โดยหลักการที่ว่าเมื่อประเทศใด มีประชากร อายุ ๖๐ ปีขึ้นไปเกินร้อยละ ๑๐ หรืออายุ ๖๕ ปีขึ้นไป เกินร้อยละ ๗ ของประชากรทั้งหมดถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์เมื่อสัดส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๐ และร้อยละ ๑๔ ตามลำดับ โดยในส่วนประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในปี ๒๕๖๗ หรืออีก ๑๕ ปีข้างหน้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรวัยแรงงาน และมีผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งในระดับมหภาค ได้แก่ ผลต่อ GDP รายได้ต่อหัวประชากร การออม การลงทุน งบประมาณของรัฐบาลและการคลัง ผลิตภาพแรงงานและการจ้างงาน ในระดับจุลภาค ได้แก่ ผลต่อตลาดผลิตภัณฑ์และบริการด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพ

(๒) การปรับขึ้นค่าจ้างแบบก้าวกระโดดและโครงสร้างค่าจ้างที่ไม่สอดคล้องกัน

(๓) การทำงานต่ำกว่าระดับ

(๔) คุณภาพแรงงาน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมต่อความท้าทายของแรงงานไทย

(๑) การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน เช่น แนวทางการส่งเสริมให้นายจ้าง/สถานประกอบการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน ลดขั้นตอนการทำงาน และการจ่ายค่าจ้างเป็นรายชั่วโมง

(๒) การพัฒนาคุณภาพของแรงงาน

(๓) การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ นำมาพัฒนางานและบุคลากร

๓.๑๐.๓. การบรรยายพิเศษ เรื่อง “***มองรอบทิศ คิดเพิ่มมูลค่า เพื่อผลิตภาพแรงงานไทย***” โดย ศ.ดร.พิริยะ ผลพิรุฬห์ ศาสตราจารย์ประจำคณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ได้นำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันของตลาดแรงงานโลก แรงงานในภูมิภาคอาเซียน และแรงงานของประเทศ

ไทย แนวทางการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและเพิ่มผลิตภาพแรงงานของประเทศไทยและข้อเสนอแนะต่อการสร้างผลิตภาพแรงงานมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

"มองรอบทิศ" การประเมินสถานการณ์ปัจจุบันของตลาดแรงงานโลก แรงงานในภูมิภาคอาเซียน และแรงงานของประเทศไทย

ปัจจุบันเศรษฐกิจโลกเข้าสู่การเป็นอุตสาหกรรม ๔.๐ คือ อุตสาหกรรมที่สามารถควบคุมคอมพิวเตอร์และเครื่องจักรต่างๆโดยผ่านอินเตอร์เน็ตในการเชื่อมต่อ เนื่องจากปัจจุบันอินเตอร์เน็ตมีอิทธิพลกับทุกสิ่งทุกอย่างแม้กระทั่งในชีวิตประจำวันและจะส่งผลให้ความต้องการในตลาดแรงงานโลกในอีก ๕ ปี เปลี่ยนแปลงไป โดย ๑๐ ทักษะที่ตลาดแรงงานทั่วโลกต้องการในปี ค.ศ. ๒๐๒๐ มีดังนี้ ๑) ทักษะการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน ๒) การคิดวิเคราะห์ ๓) ความคิดสร้างสรรค์ ๔) การจัดการบุคคล ๕) การทำงานร่วมกัน ๖) ความฉลาดทางด้านอารมณ์ ๗) รู้จักประเมินและการตัดสินใจ ๘) มีใจรักบริการ ๙) การเจรจาต่อรอง และ ๑๐) ความยืดหยุ่นทางความคิด ดังนั้น แรงงานจึงต้องมีทักษะที่เพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองต่อการความเปลี่ยนแปลงในด้านอุตสาหกรรมเศรษฐกิจและตลาดแรงงานทั่วโลกโดยในส่วนความต้องการด้านการพัฒนาแรงงาน ในภูมิภาคอาเซียน เช่น การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติที่มีทักษะต่ำจากประเทศเพื่อนบ้าน มาตรฐานการคุ้มครองแรงงานและสิทธิมนุษยชนร่วมกันการพัฒนาทุนมนุษย์ การศึกษาและการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานร่วมกันและการปรับกฎระเบียบภายในของประเทศสมาชิกอาเซียนให้สอดคล้องกันเพื่อเอื้อต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีทักษะภายใต้กรอบ AEC

เมื่อเปรียบเทียบเศรษฐกิจของประเทศไทยกับเศรษฐกิจของโลกและภูมิภาคอาเซียนที่มีการขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพ ปัจจัยการผลิต และนวัตกรรมเป็นหลัก ข้อด้อยของประเทศไทยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาแรงงานไทยและขีดความสามารถในการแข่งขัน คือ การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนาที่ไม่ตรงจุดและไม่ตรงกับความต้องการเนื่องจากความหลากหลายของประชากรทำให้ความต้องการแตกต่างกันและเกิดปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำ เช่น ความหลากหลายในด้านเชื้อชาติภาษา วัฒนธรรม และทักษะความรู้ เป็นต้น ซึ่งความหลากหลายทางประชากรเป็นอุปสรรคหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แต่ในขณะที่เศรษฐกิจไทยกับไม่มีความหลากหลายและพึ่งพานวัตกรรมน้อยมากเนื่องจากไม่มีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม โครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ไม่มีความหลากหลาย และเกิดการขับเคลื่อนทางด้านอุตสาหกรรมการผลิตเป็นหลัก จึงมุ่งเน้นพัฒนาด้านอุตสาหกรรมมากกว่าด้านอื่นๆ คุณภาพการศึกษาและการผลิตภาพแรงงานต่ำ โดยการใช้แรงงานราคาถูกขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรมแต่ไม่ได้พัฒนาทักษะฝีมือแรงงานควบคู่และประเทศไทยติดกับดักรายได้ประเทศปานกลางซึ่งส่งผลให้แนวโน้มการขยายตัวทาง เศรษฐกิจไทยลดต่ำลงชัดเจน เป็นต้น และปัจจัยต่างๆ ทำให้เศรษฐกิจชะลอตัวต่างจากประเทศอาเซียนด้วยกันที่มีความหลากหลายของประชากรน้อย ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำที่น้อยกว่าและสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้มีประสิทธิภาพได้มากกว่า

<u>สาเหตุหลักที่ทำให้ผลิตภาพแรงงานไทยอยู่ในระดับต่ำ</u>

๑) กำลังแรงงานมีทักษะความรู้ที่ไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน การทำงานต่ำกว่าวุฒิศึกษา หรือการทำงานไม่ตรงกับวุฒิการศึกษา

๒) ด้านการศึกษา การผลิตบุคลากรออกมาไม่ตรงตามความต้องการและไม่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการเหลื่อมล้ำทางด้านการศึกษา

๓) นโยบายภาครัฐที่ไม่ต่อเนื่อง ไม่แน่ชัด และไม่มีแนวโน้มมุ่งเน้นไปในทิศทางเดียวกัน

"คิดเพิ่มมูลค่า เพื่อผลิตภาพแรงงานไทย" แนวทางการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและเพิ่มผลิตภาพแรงงานของประเทศไทย และข้อเสนอแนะต่อการสร้างผลิตภาพแรงงาน

<u>แนวทางการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาด้านแรงงาน</u> มีดังนี้

๑) การกำหนดยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาประเทศที่ต้องการเป็นไปในอนาคต เช่น ประเทศไทยไปเรื่อยๆ ประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้าหรือประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรทันสมัยและบริการฐานความรู้ โดยมีผลลัพธ์การพัฒนาแตกต่างกัน และต้องการตลาดแรงงาน ระบบการศึกษาและบทบาทภาครัฐที่ไม่เหมือนกัน

๒) การขับเคลื่อน ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมายในการเพิ่มมูลค่า ๑๐ กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้แก่ ๕ อุตสาหกรรมใหม่หรืออุตสาหกรรมแห่งอนาคตต่อยอด ๕ อุตสาหกรรมเดิม ประกอบด้วย ๑) อุตสาหกรรมหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม (Robotics) ๒) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics) ๓) อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Biochemicals) ๔) อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital) และ ๕) อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub)

๓) การส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลตามแนวทางนโยบายรัฐบาล เนื่องจากดิจิทัลเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งตัวสินค้าและบริการแต่ข้อจำกัดของเศรษฐกิจดิจิทัล คือ ส่วนแบ่งหรือมูลค่าทางเศรษฐกิจจะได้รับไม่เท่ากันและไม่นำมาสู่การสร้าง

<u>แนวทางการเพิ่มผลิตภาพแรงงานของประเทศไทย</u> มีดังนี้

เนื่องจากแรงงานเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มในทุกอุตสาหกรรมและจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับผลิตภาพในส่วนผลิตภาพของแรงงานไทยในด้านมหภาคเมื่อเปรียบเทียบผลิตภาพแรงงานระหว่างประเทศ พบว่า แรงงานไทยยังมีผลิตภาพต่ำกว่าเป้าและจากการสำรวจ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๓ - ๒๐๐๖ เมื่อเปรียบเทียบผลิตภาพแรงงานเป็นรายอุตสาหกรรม พบว่า อุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานที่มีผลิตภาพสูงซึ่งต้องใช้เทคโนโลยีในการผลิตสูงและใช้เครื่องจักรในการผลิต ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยางและอุตสาหกรรมอาหาร ส่วนอุตสาหกรรมที่ไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานที่มีผลิตภาพสูง ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น และเมื่อเปรียบเทียบผลิตภาพแรงงานจำแนกตามภาค พบว่า ภาคตะวันออกเป็นภาคที่มีผลิตภาพแรงงานสูงที่สุดในเชิงของแรงงานเนื่องจากมีโครงการการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมค่อนข้างมาก ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าผลิตภาพแรงงานแปรผันไปตามการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมรวมถึงขนาดของการลงทุน

สาเหตุหลักที่ทำให้ผลิตภาพแรงงานไทยอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากการชะลอตัวของกำลังแรงงาน คุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา นโยบายภาครัฐ ทักษะและความรู้ไม่สอดคล้อง กับตลาดแรงงาน (Mismatching) ซึ่งการไม่สอดคล้องในตลาดแรงงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ (ความรู้และทักษะ) ส่งผลให้เกิดการจ้างบุคลากรที่ไม่สามารถทำงานได้ตรงตามศักยภาพของแต่ละบุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ฉุดรั้งการยกระดับผลิตภาพแรงงานไทยต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ และญี่ปุ่น จะมีสัดส่วนของความหลากหลายที่สูงในการเรียน (ไม่ใช่แค่ในสาขาสังคมศาสตร์) ซึ่งมีบทบาทต่อการวิจัยและพัฒนาและการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ นอกจากปัจจัยทางด้านประชากรแล้วระบบการศึกษาก็มีส่วนเกี่ยวข้องเพราะระบบการศึกษาไทย ใช้มาตรฐานเดียว ในการวัดความรู้ ความสามารถ และทักษะ จึงทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านการศึกษา ด้วยปัญหาดังกล่าว จึงควรมีการส่งเสริมการเพิ่มทักษะความรู้และสนับสนุนแนวทางการพัฒนาฝีมือแรงงานให้แก่แรงงานตามแนวทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท

<u>ข้อเสนอแนะต่อการสร้างผลิตภาพแรงงาน</u>

สิ่งที่ภาครัฐควรให้การสนับสนุน คือ การเชื่อมโลกการศึกษากับโลกของการทำงานของกลุ่มเป้าหมายเข้าด้วยกัน คือ ๑) การเตรียมคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยมีแนวทางการส่งเสริมระบบอาชีวะทวิภาคี ระบบสหกิจศึกษา การกระจายอำนาจทางการศึกษา ๒) การส่งเสริมศักยภาพแรงงานที่อยู่ในตลาดแรงงาน โดยมีแนวทางการส่งเสริมคุณวุฒิวิชาชีพ กลไกค่าจ้างและผลตอบแทนที่เหมาะสมและ ๓) การส่งเสริมแรงงานนอกระบบ แรงงานผู้พิการและแรงงานผู้สูงอายุโดยมีแนวทางแผนพัฒนาอาชีพด้วยระบบส่งเสริมประสบการณ์และการเรียนรู้ หรือระบบ Credit Bank ซึ่งจะจัดการศึกษานอกระบบที่เปิดให้คนในวัยทำงานสามารถนำประสบการณ์ในการทำงานมาเทียบโอนเป็นวุฒิการศึกษาได้แนวทางการสร้างงานสาธารณะ หรือ Public work program และการขยายอายุการทำงาน ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนา คือ เพื่อลดปัญหาทักษะและความรู้ไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน

นอกจากนี้ผลิตภาพแรงงานยังเพิ่มขึ้นได้จากการจัดการทรัพยากรบุคคล โดยจากงานศึกษาวิจัย พบว่า ผลิตภาพแรงงานถูกกำหนดจาก ๑) ปัจจัยทางกายภาพถิ่นที่อยู่อาศัยและการใช้เทคโนโลยีในการผลิต๒) ความเชื่อทางวัฒนธรรม ทัศนคติ และพฤติกรรมของแต่ละคน ๓) ระดับของนวัตกรรมและการลงทุนของภาคเอกชน ๔) ระบบการจัดการทรัพยากรบุคคลในองค์กรโครงสร้างองค์กรและกฎระเบียบต่างๆ ๕) ความยืดหยุ่นในตลาดแรงงานการใช้ระบบการกระตุ้นจากภายใต้องค์กร และ ๖) ระบบการให้ผลตอบแทนที่เหมาะสม

<u>๑๐ นโยบายหลักในการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน</u>

๑) การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบเทเลคอม การขนส่งและโลจิสติกส์เพื่อความง่ายในการประกอบธุรกิจ

๒) สนับสนุนการแข่งขันและการลงทุนจากภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมและทุนสมัยใหม่

๓) ระบบภาษีและสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน

๔) พัฒนาระบบคุณภาพการศึกษาและการฝึกอบรมอย่างทั่วถึง

๕) ปรับปรุงการเข้าสู่ระบบการรักษาพยาบาล

๖) สนับสนุนการเปิดรับแรงงานข้ามชาติที่มีทักษะ

๗) ส่งเสริมการแข่งขันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ โดยเฉพาะภาคการเงินและภาคการค้า

๘) สนับสนุนระบบเงินทุนรายย่อยเพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงทางการเงิน

๙) สร้างธุรกิจและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมในระยะยาว

๑๐) สร้างระบบที่อยู่อาศัยเพื่อให้แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายหรือเปลี่ยนงานได้ง่าย ซึ่งจะนำมาสู่การเพิ่มผลิตภาพของการจ้างงาน